

Del III
Autonom rätt

12 Allmänt tillämpliga bestämmelser

12.1 Utgångspunkter

<p>Bedömning: Det finns utrymme för autonom rätt som till sitt innehåll kan avvika från det EG-rättsliga och det konventionsbaserade regelverket.</p>
--

Enligt direktiven skall utredningen överväga om vissa bestämmelser i 1996 års Haagkonvention lämpligen även bör återfinnas i de allmänt tillämpliga lagarna. Det står vidare utredningen fritt att vid sidan av konventionens bestämmelser överväga andra autonoma bestämmelser. För att kunna fullgöra utredningsuppdraget i dessa delar måste räckvidden av konventionens bestämmelser och övrig konventionsbaserad lagstiftning och EG-rätt klargöras.

Såväl enligt Bryssel II-förordningen som 1996 års Haagkonvention och annan konventionsbaserad lagstiftning finns ett utrymme för tillämpning av autonom rätt i förhållande till icke-fördragsslutande stater. Det gäller oavsett om 1996 års Haagkonvention blir framgångsrik i det avseendet att den ratificeras av många stater. I praktiken blir det dock aldrig en sådan anslutning att dess regler kan anses tillräckliga för att tillgodose skyddet för de barn som bör skyddas. Av denna orsak måste det säkerställas att Sverige har en adekvat autonom rätt till skydd för barn som täcker de situationer som faller utanför den EG-rättsliga och den konventionsbaserade lagstiftningen.

Den autonoma rätten behöver inte överensstämma med bestämmelserna i de nämnda internationella regelverken, även om det är en fördel för rättstillämparen om de olika bestämmelserna motsvarar varandra. På så sätt blir hela regelsystemet tydligare. Både Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention vilar på lösningar som har bedömts vara bäst för barnet. Det som i dessa instrument har bedömts vara ändamålsenligt och i barnets intresse

torde i många fall kunna antas vara bäst för barnet även i den autonoma rätten.

Vissa av bestämmelserna i Bryssel II-förordningen och i 1996 års Haagkonvention är redan till sin karaktär *allmänt tillämpliga* (se vidare avsnitt 12.2), i den bemärkelsen att de omfattar alla barn som har hemvist i en medlemsstat i EU (med undantag för Danmark) eller i en fördragsslutande stat, eller vistas i en sådan stat när barnets hemvist inte kan fastställas. Härav följer att den autonoma rätten kommer att få ett annorlunda tillämpningsområde framöver. Tidigare har den konventionsbaserade lagstiftningen gällt i förhållande till vissa stater medan den autonoma rätten på ett heltäckande sätt har reglerat förhållandet till övriga stater. Genom att Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention innehåller ett antal till sin karaktär allmänt tillämpliga bestämmelser får den autonoma rätten en annan roll. Den autonoma rätten kommer inte längre att innebära en heltäckande reglering, utan kommer att vara aktuell som *komplement* till den EG-rättsliga och den konventionsbaserade lagstiftningen i den utsträckning dessa inte är heltäckande. Utredningen föreslår i avsnitt 5.2 att den autonoma rätten skall vara subsidiär i förhållande till bestämmelserna i den inkorporerade konventionen.

12.2 Autonom rätt obehövlig i vissa fall

Bedömning: I den utsträckning de internationella instrumenten innehåller bestämmelser av allmänt tillämplig karaktär saknas behov av svenska autonoma bestämmelser.

Som framgår i avsnitt 7 så kommer vissa av bestämmelserna i Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention att ge svenska myndigheter *behörighet* i förhållande till *alla barn* som har hemvist i Sverige eller som befinner sig här. Det gäller artiklarna 5, 6, 11 och 12 1996 års Haagkonvention. Nämnda bestämmelser är således allmänt tillämpliga i sig själva. Så är inte fallet för artiklarna 7–10 och 13.

När det gäller *tillämplig lag* kan konstateras att bestämmelserna om lagval i ex lege- och liknande situationer (artikel 16), om utövande av föräldraansvar (artikel 17) och om skydd för tredje man (artikel 19) är allmänt tillämpliga till sin natur. Det förhållandet att föräldraansvar enligt artikel 16 får upphävas, eller

villkoren ändras genom åtgärder som vidtas enligt konventionen (artikel 18) innehåller visserligen en koppling till konventionens behörighetsregler. Bestämmelsen kan dock sägas vara en påminnelse om att svenska myndigheter, när de är behöriga, kan upphäva och meddela ändringar i fråga om föräldraansvar. Bestämmelserna i artiklarna 20–22 är kopplade till andra artiklar i lagvalskapitlet, och i den mån dessa är allmänt tillämpliga gäller förstås samma förhållande för artiklarna 20–22 1996 års Haagkonvention. Det anförda innebär att samtliga bestämmelser i 1996 års Haagkonvention med undantag av artikel 15 kan sägas vara allmänt tillämpliga till sin natur.

Bestämmelserna om *erkännande och verkställighet* i 1996 års Haagkonvention (dvs. artiklarna 23–28) gäller dock endast mellan fördragsslutande stater. Det finns alltså inte någon bestämmelse som är allmänt tillämplig till sin natur. Det får till följd att ett avgörande som har meddelats i en icke-fördragsslutande stat får erkännas eller förklaras verkställbart om det finns stöd i den autonoma rätten. För svensk del finns emellertid inte några allmänt gällande bestämmelser om erkännande eller verkställbarhet.

När det slutligen gäller bestämmelserna om *samarbete*, de *allmänna bestämmelserna* och *slutbestämmelserna* i 1996 års Haagkonvention är flertalet av dem avsedda att tillämpas i förhållandet mellan de fördragsslutande staterna (artiklarna 29–35, artikel 37 [delvis], artiklarna 38 och 39 samt artiklarna 41–63). Vissa bestämmelser är emellertid tillämpliga i förhållande till alla stater, oavsett om de är anslutna till 1996 års Haagkonvention eller inte. Bestämmelsen som ålägger behöriga svenska myndigheter att underrätta myndigheterna i en annan stat om barnet utsätts för allvarlig fara (artikel 36) är en sådan bestämmelse. Även bestämmelsen som föreskriver hinder mot att lämna upplysningar i vissa fall (artikel 37) är allmänt tillämplig. Underrättelseskyldigheten påverkar inte någon bestämmelse i den svenska autonoma rätten. Bestämmelsen om intyg beträffande en persons egenskaper och befogenheter (artikel 40) kan också sägas vara allmänt tillämplig. Svenska myndigheter är nämligen skyldiga att utfärda intyg enligt denna bestämmelse under de villkor som framgår av artikeln, oavsett om personen i fråga har anknytning till en annan stat genom t.ex. medborgarskap.

Av det anförda följer att det finns ett flertal bestämmelser i 1996 års Haagkonvention som till sin karaktär är allmänt tillämpliga och som efter ett svenskt tillträde till konventionen kommer att gälla

direkt i Sverige. Vid sidan av dessa bestämmelser saknas såväl utrymme för, som behov av, autonoma internationellt privaträttsliga behörighetsbestämmelser. För de konventionsbestämmelser som inte är allmänt tillämpliga till sin natur får övervägas i vilken utsträckning som motsvarande reglering bör återfinnas i den svenska autonoma lagstiftningen.

12.3 En ny lag om internationella föräldraansvarsfrågor

12.3.1 En ny lag

Förslag: En ny lag införs med avseende på frågor om vårdnad m.m. Lagen skall tillämpas när det finns anknytning till en annan stat och när ingen EG-rättslig eller konventionsbaserad lagstiftning är tillämplig.

Utredningen anser att det är motiverat att de bestämmelser som i dagsläget finns för såväl vårdnad som förmynderskap och godmanskap m.m. i internationella förhållanden bör samlas i en lag. De bestämmelser som finns i 1904 års lag om dessa frågor bör därvid lyftas ut och samlas i *en ny lag* tillsammans med de nya bestämmelser som det kan finnas behov av. De bestämmelser i 1904 års lag som det inte längre finns behov av bör samtidigt upphävas. Den föreslagna lagen kommer att bli tillämplig först sedan det konstaterats att varken Bryssel II-förordningen eller konventionsbaserad lagstiftning är tillämplig. (I vissa fall är t.ex. 1931 års förordning tillämplig.) Detta bör anges i lagens inledande bestämmelse.

Det finns starka skäl för att göra en översyn av de bestämmelser om äktenskapsmål och förvaltarskap som därefter kommer att finnas kvar i 1904 års lag. Det kan också med fördel övervägas att intill dess en grundlig genomgång av lagen kan göras, ändra kapitelindelningen så att lagen blir mer samlad. Av tidsskäl lägger dock utredningen inte några förslag i dessa avseenden.

12.3.2 Föräldraansvar

Förslag: Begreppet *föräldraansvar* införs i den nya lagen.

Det har i tidigare sammanhang övervägts om begreppet "föräldraansvar" borde införas i svensk rätt (se t.ex. SOU 1979:63, prop. 1981/82:168, SOU 1995:79 och prop. 1997/98:7 s. 37). Begreppet har då använts i en snävare betydelse än som det är definierat i 1996 års Haagkonvention. Utredningen om barnens rätt föreslog att uttrycket *vårdnad* skulle ersättas med uttrycket föräldraansvar (SOU 1979:63 s. 61 f). Det ansågs att föräldrarnas ansvar för sina barn på detta sätt skulle komma till ett tydligare uttryck och att man skulle komma ifrån sammanblandningen mellan den juridiska vårdnaden och den faktiska vården. Departementschefen ansåg dock att uttrycket föräldraansvar hade nackdelar av annat slag. Bland annat ansågs begreppet motsägelsefullt i den mån det juridiska ansvaret för barnet anförtros åt en annan person än barnets förälder. Av psykologiska skäl framstod det också som olämpligt att en förälder som inte betros med det juridiska ansvaret berövas sitt föräldraansvar (prop. 1981/82:168 s. 21). Uttrycket *vårdnad* behölls därför.

Frågan har senare övervägts av Vårdnadstvistutredningen (SOU 1995:79 s. 69 ff), som inte ansåg att det fanns tillräckliga skäl för att ersätta *vårdnad* med föräldraansvar. Vårdnadstvistutredningen anförde därvid bl.a. att det kan finnas fall där en förälder helt fråntas den rättsliga vårdnaden men att denna förälder fortfarande har ett stort ansvar för sitt barn, inte bara en skyldighet att betala underhåll utan främst att umgås och hålla kontakt med barnet. Ett byte av terminologi från "vårdnad" till "föräldraansvar" skulle i många fall motverka syftet att i högre grad betona föräldrarnas ansvar för sina barn, och de föräldrar som förlorar föräldraansvaret skulle kunna få uppfattningen att han eller hon helt och hållet fråntagits ansvaret för barnet. Eftersom den språkliga innebörden av föräldraansvar är betydligt vidare än *vårdnad* skulle den juridiska avgränsningen av begreppet föräldraansvar också komma att bli långt snävare än den språkliga, vilket skulle kunna leda till en begreppsförvirring (SOU 1995:79 s 71 f). Regeringen, och alla remissinstanser utom en, delade Vårdnadstvistutredningens uppfattning att termen *vårdnad* skulle behållas (prop. 1997/98:7 s. 37). Det konstaterades i propositionen att det i engelskan visserligen används ett begrepp som närmast kan

översättas med föräldraansvar, nämligen "parental responsibility", men att detta begrepp har ett mera vidsträckt innehåll än det svenska begreppet vårdnad, som på engelska närmast motsvaras av "custody". Den missuppfattning som ibland förekommer när det gäller betydelsen av begreppet vårdnad går till stor del att komma till rätta med genom information.

Sedan dessa uttalanden gjordes har begreppet föräldraansvar införts i svensk rätt genom Bryssel II-förordningen, som är tillämplig på civilrättsliga frågor om tillerkännande, utövande, delegering, upphörande eller begränsande av föräldraansvar (artikel 1.1 b Bryssel II-förordningen). Föräldraansvar i 1996 års Haagkonventions mening omfattar "vårdnad eller varje liknande förhållande som avgör föräldrars, förmyndares eller andra rättsliga företrädarens rättigheter, befogenheter och ansvar i förhållande till barnets person eller egendom" (artikel 1.2 1996 års Haagkonvention). Genom Bryssel II-förordningen och ett svenskt tillträde till 1996 års Haagkonvention har svenska myndigheter att tillämpa ett begrepp, föräldraansvar, som tveklöst omfattar långt mer än det svenska begreppet vårdnad. För rättstillämparen vore det då enklare att samtliga bestämmelser som rör frågor om vårdnad, förmyndarskap, godmanskap m.m. (dvs. föräldraansvar), utgår från samma definition som används i de regelverk som är primärt tillämpliga. Utredningen anser därför att begreppet *föräldraansvar* också bör införas i den svenska autonoma internationella privaträtten. Det faller sig därvid naturligt att genom en hänvisning ansluta sig till definitionen i 1996 års Haagkonvention eftersom konventionen är det instrument som kan antas få det vidaste tillämpningsområdet. Den definitionen är också enklare utformad. Det kan slutligen nämnas att Europarådet i ett dokument¹ har framfört en annan möjlig definition som dock i väsentliga hänseenden motsvarar definitionen i 1996 års Haagkonvention.

Den svenska autonoma rätten bör, på samma sätt som konventionen, omfatta såväl civilrättsliga som offentligrättsliga frågor om föräldraansvar. En sådan lösning är att föredra eftersom gränsen mellan civilrätt och offentlig rätt på området kan vara svår att dra. Eftersom lagen är avsedd att tillgodose skydd åt barn och barns egendom i de situationer som faller utanför Bryssel II-förordningens och 1996 års Haagkonventions tillämpningsområde

¹ Ett dokument kallat "White paper on principles concerning the establishment and legal consequences of parentage", upprättat den 15 januari 2002.

finns det inte heller anledning att göra lagens tillämpningsområde snävare än konventionens.

Införandet av begreppet föräldraansvar med ett i sak brett tillämpningsområde medför att samma internationellt privaträttsliga regler kommer att gälla för vårdnad, förmynderskap, godmanskap m.m., dvs. de olika aspekterna av föräldraansvaret, i den föreslagna lagen.

12.3.3 Behörighet

12.3.3.1 Allmänt

Frågan i vilken utsträckning svenska myndigheter skall vara behöriga att handlägga mål och ärenden med utländsk anknytning är av stor betydelse. Svensk domsrätt har i olika sammanhang betraktats ur ett partsperspektiv. Så snart det finns ett praktiskt behov eller ett rimligt intresse av det, bör parter beredas möjlighet att få sin sak behandlad av en svensk domstol eller myndighet. I en del fall kan emellertid anknytningen till Sverige och svenska intressen vara så svaga att det inte är rimligt att svenska myndigheters tid och arbete tas i anspråk.² För utredningens arbete måste dock ett vidare perspektiv anläggas. Det är inte i första hand parternas intressen som skall styra utan *barnets skyddsbehov*. Behörighetsfrågan måste också ställas i relation till frågan om *erkännande* av utländska avgöranden. Om utländska avgöranden erkänns minskar behovet av svensk behörighet som en form av nödfallskompetens för att tvisten skall kunna lösas. Att en dom i saken meddelad i barnets hemvistland inte skulle erkännas eller vara verkställbar i Sverige var t.ex. ett av skälen för svensk domsrätt i NJA 1988 s. 538.

² Se SOU 1987:18 s. 112 ff och SOU 1989:100 s. 181 f.

12.3.3.2 Yrkande om föräldraansvar

Förslag: Svenska myndigheter ges behörighet i frågor om föräldraansvar i förhållande till ett barn som är svensk medborgare med hemvist utomlands. En grundläggande förutsättning för svensk behörighet är att det är till barnets bästa. För behörighet krävs också att myndigheterna i barnets hemviststat, eller vistelsestat för det fall barnets hemvist inte kan fastställas, inte anser sig vara behöriga eller om det annars finns särskilda skäl.

Bestämmelsen i 4 kap. 1 § 1904 års lag angående myndigheters behörighet upphävs.

Vårdnad m.m.

När det gäller vårdnadsfrågor utan anknytning till ett äktenskapsmål är, som nämns i avsnitt 3.3.1, svensk domsrätt inte reglerad i lag. Sedan Bryssel II-förordningen trätt i kraft och när Sverige tillträtt 1996 års Haagkonvention finns en lagreglering för de fall då barnet har hemvist här i landet. I svensk praxis sedan tidigare har det ansetts befogat att svensk domstol i vissa fall har internationell behörighet i frågor om vårdnad m.m. trots att barnet inte har hemvist i Sverige. Ett viktigt skäl i detta sammanhang är att vårdnadsavgöranden som huvudregel inte gäller i Sverige. Svensk domsrätt har därvid ansetts behöva utvidgas för att undvika juridiskt vakuum.³ Så länge barnet inte har sitt hemvist i en fördragslutande stat, eller en av EU:s medlemsstater, finns inte något hinder mot att en sådan praxis tillämpas även i fortsättningen.

Förmynderskap (4 kap. 1 § 1904 års lag)

Som framgår i avsnitt 3.3.4 får rätten i vissa fall anordna förmynderskap för en svensk medborgare med hemvist utomlands (4 kap. 1 § 1904 års lag). Bestämmelsen är en kombinerad behörighets- och lagvalsbestämmelse. Se vidare avsnitt 12.3.4 beträffande lagvalsfrågan.

Bestämmelsen blir inte tillämplig om den svenska medborgaren har sitt hemvist i en stat som tillämpar Bryssel II-förordningen

³ Se Michael Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, 6 uppl. 2004, s. 218.

eller 1996 års Haagkonvention. I de fallen är det hemviststaten som har behörighet och svenska myndigheter får inte grunda sin behörighet på nationell lagstiftning. Men om den svenska medborgaren i stället har sitt *hemvist i en tredje stat* är bestämmelsen tillämplig i och för sig, och det finns ett visst utrymme för bestämmelsen även om tillämpningsområdet har begränsats kraftigt.

En ny bestämmelse om yrkande om föräldraansvar

Det finns alltså ett visst utrymme för en reglering av behörighet i svensk autonom rätt, även om det är begränsat. Frågan är om det är önskvärt att det finns svensk behörighet om barnet inte har hemvist här, och i så fall om det bör införas en bestämmelse i den nya lagen och hur den bestämmelsen bör formuleras.

Frågan har tidigare övervägts både när det gäller förmynderskap och godmanskap och vårdnad. I sitt betänkande Internationella förmynderskapsfrågor (SOU 1987:73) föreslog förmynderskapsutredningen beträffande utomnordiska förmynderskapsfrågor (se s. 132 f) att svenska myndigheter skulle kunna tillerkännas behörighet för en svensk medborgare med hemvist utomlands även efter en övergång till hemvistprincipen, *för det fall myndigheterna i den nya hemviststaten skulle sakna domsrätt*. Remissinstanserna hade inte någon erinran mot förslaget. Dock föreslog en remissinstans (Stockholms tingsrätt) att det skulle finnas utrymme för svenska myndigheter att ingripa till skydd för svenska underåriga medborgare utan hemvist i Sverige men med stark anknytning hit, oavsett om hemvistlandets myndigheter är behöriga att ta sig an en aktuell förmynderskapsfråga eller inte.

Förmynderskapsutredningen föreslog ett par år senare i sitt betänkande Adoptionsfrågor (SOU 1989:100) en bestämmelse som ger svensk domstol behörighet i frågor om vårdnad om eller umgänge med barn *om barnet är svensk medborgare med hemvist utomlands, såvida hemviststatens myndigheter saknar behörighet*.⁴ Denna bestämmelse ansågs kunna få betydelse i fall då barnets hemvistlands internationellt privaträttsliga regler anger medborgarskapet som enda anknytningsfaktor för domsrätt.⁵

⁴ Se SOU 1989:100 s. 30, förslaget i 6 kap. 2 § första stycket 3.

⁵ Se SOU 1989:100 s. 208.

Utrymmet för den autonoma rätten vid sidan av Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention är visserligen begränsat, men det kommer alltid att finnas fall som inte regleras genom det internationella samarbetet. Det finns då starka skäl för att i svensk lag reglera domstols behörighet i frågor om föräldraansvar när barnet har hemvist i en tredje stat.

Utredningen anser att förmynderskapsutredningens förslag fortfarande är relevanta. 1996 års Haagkonvention tillämpar hemvistprincipen som en grundläggande princip och i Bryssel II-förordningen och i nordiska förhållanden tillämpas den redan. Fördelarna med hemvistprincipen framför nationalitetsprincipen har tagits upp redan i avsnitt 5.1.1. Det framstår därför som naturligt att låta hemvistprincipen vara styrande även för den svenska autonoma rätten. På detta sätt blir regelverken också mer enhetliga.

En tillämpning av hemvistprincipen innebär att det är barnets hemviststat som är primärt behörig, även om barnet är svensk medborgare. Av rättssäkerhetsskäl bör det dock finnas en ”säkerhetsventil” som ger svenska myndigheter behörighet i vissa fall även när ett barn har hemvist i en främmande stat som inte tillämpar Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention. Det bör gälla de fall *då hemviststatens myndigheter inte anser sig vara behöriga*. Om barnets hemvist inte kan fastställas bör på motsvarande sätt gälla att myndigheterna i barnets *vistelsestat* inte anser sig vara behöriga. Det skall dock noteras att det inte är fråga om att acceptera vistelsestatens behörighet annat än i de sällsynta fall då barnets hemvist inte kan fastställas, vilket innebär att bestämmelsen i det avseendet sällan torde aktualiseras.

Det kan dock finnas även andra situationer när det kan vara motiverat med svensk domsrätt. Så kan t.ex. vara fallet om det dröjer oacceptabelt lång tid innan den svenska myndigheten kan få ett svar från den utländska myndigheten om den anser sig vara behörig eller inte. Det bör därför finnas en möjlighet för den svenska myndigheten att utöva behörighet om det finns *särskilda skäl*. Vid denna bedömning bör samtliga omständigheter vägas in och barnets anknytning till Sverige beaktas. Bedömningen bör alltid ha sin grund i vad som är bäst för barnet i det enskilda fallet. Det kan dock noteras att ett av de tidigare skälen för svensk behörighet (jämför t.ex. NJA 1995 s. 770), nämligen att ett avgörande i den utländska staten inte skulle erkännas i Sverige, får minskad betydelse eftersom utredningen föreslår att utländska

avgöranden som huvudregel skall erkännas i Sverige (se vidare avsnitt 12.3.5.1).

Utredningens förslag överensstämmer i stora delar med tidigare utredningars förslag, men får ett vidare tillämpningsområde i och med att lagen gäller frågor om *föräldraansvar*. På detta sätt åstadkoms en ordning där åtgärder till skydd för barnets person och åtgärder till skydd för barnets egendom behandlas på samma sätt, och där klassificeringen av en åtgärd som civilrättslig eller offentlig-rättslig är ointressant. Det som är viktigt är att den autonoma rätten kan hantera samtliga de situationer som inte omfattas av en annan reglering. Utredningen föreslår således en bestämmelse som ger svenska myndigheter behörighet i frågor om föräldraansvar om hemviststatens myndigheter inte anser sig vara behöriga, eller om det annars finns särskilda skäl.

Den föreslagna bestämmelsen bör ersätta behörighetsbestämmelsen i 4 kap. 1 § 1904 års lag. Enligt denna bestämmelse får emellertid regeringen också meddela särskilda bestämmelser om vården av underårigs värdehandlingar och förordna svensk diplomatisk eller konsulär tjänsteman att vara överförmyndare. Varken Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention har någon detaljreglering i motsvarande avseende. Såvitt framkommit vid kontakter med Utrikesdepartementet har det mellan år 1969 och år 2005 (september) förekommit 47 ärenden där regeringen har förordnat överförmyndare för ett barn som är svensk medborgare med hemvist utomlands. Det är främst fråga om fall då ett barn har tillgångar i Sverige eller när det är aktuellt att överföra bankmedel till barnets hemviststat. För närvarande finns det inte någon överförmyndare som utsetts med stöd av bestämmelsen. Det är vidare på så sätt att beslut med särskilda bestämmelser om vården av underårigs värdehandlingar enligt uppgift inte förekommer, det blir i stället en praktisk fråga som hanteras genom att överförmyndaren på den svenska ambassaden i utlandet kontaktar Stockholms tingsrätt och Stockholms överförmyndarnämnd med frågor. Utredningen anser att den nya lagen precis som 1996 års Haagkonvention och Bryssel II-förordningen bör vara allmänt hållen och inte innehålla någon specialreglering av någon särskild fråga om föräldraansvar såvida det inte finns skäl för det. Den aktuella bestämmelsen har dessutom tillämpats i mycket begränsad omfattning. Det kan också noteras att en överförmyndare som utses med stöd av bestämmelsen inte har några befogenheter i barnets hemviststat såvida inte den aktuella staten tillåter det. Utredningen

anser att det saknas skäl att behålla bestämmelsen i den nya lagen. Sammanfattningsvis bör således 4 kap. 1 § 1904 års lag angående myndigheters behörighet upphävas (för lagvalsfrågan, se avsnitt 12.3.4.1).

12.3.3.3 Yrkanden i vissa äktenskapsmål

Förslag: 3 kap. 6 § 1904 års lag ändras så att den inte längre reglerar frågor om vårdnad. En bestämmelse införs i den nya lagen som ger svensk domstol behörighet att ta upp en fråga om vårdnad, boende eller umgänge i ett äktenskapsmål som prövas enligt 3 kap. 1904 års lag.

I 3 kap. 6 § 1904 års lag finns en bestämmelse som tillåter att frågor angående vårdnaden om (och underhåll till) barn får upptas i äktenskapsmål. Som utredningen konstaterar i avsnitt 7.6.3 kommer det alltjämt att finnas ett visst utrymme för tillämpning av denna bestämmelse vid sidan av Bryssel II-förordningen och efter ett svenskt tillträde till 1996 års Haagkonvention.

Äktenskapsmål enligt 1904 års lag avser dessutom, förutom mål om äktenskapsskillnad, även mål där tvistefrågan är om man och kvinna är förenade i äktenskap med varandra eller inte (3 kap. 1 § 1904 års lag). Bryssel II-förordningen å sin sida omfattar frågor om äktenskapsskillnad, hemskillnad och annullering av äktenskap. Även om äktenskaps giltighet inte bokstavligen omfattas av förordningen är det möjligt att "annullering" kan tolkas på ett sätt som omfattar äktenskaps bestående i vid bemärkelse. Det är alltså tänkbart att Bryssel II-förordningen skulle kunna omfatta även tvister om äktenskaps giltighet.⁶ Det är EG-domstolen som i sista hand avgör hur begreppet skall tolkas. Innan det är avgjort om annullering avser även frågan om äktenskaps giltighet (och tillämpningsområdet för 3 kap. 2 § 1904 års lag begränsas ytterligare) utgår utredningen från att samtliga punkter i 3 kap. 2 § 1904 års lag fortfarande kan bli tillämpliga i någon situation.

Även om äktenskapsmål efter ikraftträdandet av Bryssel II-förordningen allt mer sällan prövas i enlighet med 1904 års lag (Bryssel II-förordningen ger en tämligen vidsträckt behörighet), så

⁶ Michael Bogdan är dock av uppfattningen att domsrättsreglerna i 3 kap. 2 § 1904 års lag behåller viss självständig betydelse eftersom de till skillnad från Bryssel II-förordningen även omfattar tvister om äktenskaps giltighet. Se Michael Bogdan, a.a. s. 186 f.

finns det alltså ett antal situationer då svensk domstol kan pröva ett äktenskapsmål enligt denna lag. Den svenska domstolen bör i den mån utrymme finns även fortsättningsvis kunna pröva en fråga om *vårdnad, boende eller umgänge* i samband med äktenskapsmålet. Utredningen anser att det, med avvikelse från användningen av det nya begreppet ”föräldraansvar”, uttryckligen bör anges vilka yrkanden som kan tas upp i äktenskapsmålet. Förebilden är artikel 10 1996 års Haagkonvention, enligt vilken myndigheterna i en fördragsslutande stat som prövar ett äktenskapsmål under vissa förutsättningar får vidta åtgärder till skydd för ett barns person eller egendom *om lagen i staten föreskriver det*. Enligt 14 kap. 7 § äktenskapsbalken får, såvitt är aktuellt här, frågor om vårdnad, boende och umgänge tas upp i äktenskapsmålet. Det är däremot inte tillåtet att ta upp frågor om förmynderskap eller godmanskap i äktenskapsmålet. Av denna anledning anser utredningen att det finns anledning att precisera vilka föräldraansvarsfrågor som kan tas upp i äktenskapsmålet genom att göra en uppräkningslista av de yrkanden som tillåts, nämligen vårdnad, boende och umgänge. Den del av 3 kap. 6 § 1904 års lag som avser *underhåll* bör tills vidare finnas kvar i 1904 års lag och omfattas av den föreslagna översynen (jämför avsnitt 12.3.1).

När det gäller den närmare utformningen av bestämmelsen kan noteras att det redan finns ett förslag om ändring av nuvarande 3 kap. 6 § 1904 års lag som är under behandling i Justitiedepartementet. I departementspromemorian *Stärkt rättsskydd för barn i gränsöverskridande fall* (Ds 2003:5) föreslås att frågor angående vårdnaden om barn får tas upp i äktenskapsmålet, om barnet har hemvist här i landet. När barnet inte har hemvist här, får sådana frågor tas upp om det är till barnets bästa och åtminstone en av makarna har vårdnaden om barnet och domstolens behörighet har godkänts av båda makarna.⁷

Nämnda förslag kommer inte att kunna genomföras i sin nuvarande form med hänsyn till bestämmelserna i Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention (jämför resonemanget kring utrymmet för autonom rätt ovan samt i avsnitt 7.6.3), utan behöver justeras. Om barnet har hemvist i Sverige blir Bryssel II-förordningen tillämplig på frågor om föräldraansvar – och det blir inte aktuellt att tillämpa svensk autonom rätt. Barnet kan inte heller ha hemvist i en stat som tillämpar Bryssel II-förordningen,

⁷ Ds 2003:5 s. 113 ff. I promemorian föreslås också en ändring med avseende på underhåll som inte berörs här.

eller i en fördragsslutande stat. Att det är på detta sätt behöver inte skrivas ut i den autonoma lagen eftersom det följer redan av att lagen blir tillämplig först om ingen annan EG-rättslig eller konventionsbaserad lagstiftning är tillämplig. Tillämpningen av den autonoma bestämmelsen förutsätter i detta avseende att barnet har hemvist i en tredje stat.

Ett självklart rekvisit är att det måste vara till *barnets bästa* att domstolen tar upp en fråga om föräldraansvar trots att barnet inte har hemvist i Sverige. Hemvistprincipens grundsats är ju att det är myndigheterna i den stat där barnet har sitt hemvist som är bäst lämpade att avgöra frågor till skydd för barnets person eller egendom. Det bör därför framgå av omständigheterna i det enskilda fallet att det faktiskt är bäst för barnet att den svenska domstolen prövar en fråga om föräldraansvar. Något som bör vägas in i denna bedömning är om barnets föräldrar är ense om att frågan tas upp i äktenskapsmålet och domstolen gör den bedömningen att det är till barnets bästa. Att makarna/föräldrarna skall ha godtagit behörigheten är ett uttryckligt krav i såväl Bryssel II-förordningen som 1996 års Haagkonvention, och har även föreslagits i Ds 2003:5. Eftersom den nu aktuella bestämmelsen kommer att tillämpas i undantagsfall anser utredningen att det är tillräckligt att denna omständighet vägs in under bedömningen av vad som är till barnets bästa. Behörighet bör alltså inte uteslutas om en av föräldrarna motsätter sig att frågan prövas, om den svenska domstolen med hänsyn till samtliga övriga omständigheter anser att det är bäst för barnet att frågan prövas här. En annan omständighet som kan vägas in i bedömningen av vad som är till barnets bästa är om ett beslut om t.ex. vårdnad, som meddelas i äktenskapsmålet, inte kommer att erkännas i barnets hemvistland.

Utredningen anser däremot att en uttrycklig förutsättning bör vara att *åtminstone en av makarna har vårdnaden om barnet*. Detta rekvisit (med avseende på föräldraansvar) finns också i Bryssel II-förordningen, 1996 års Haagkonvention och förslaget i Ds 2003:5. Om ingen av makarna har vårdnaden om barnet är situationen inte sådan att den bör regleras inom ramen för äktenskapsmålet.

Om de nu behandlade rekvisiten inte är uppfyllda bör det inte finnas förutsättningar för den svenska domstolen att pröva en fråga om föräldraansvar i äktenskapsmålet. Detta gäller även om myndigheterna i barnets hemviststat inte anser sig vara behöriga att ta upp en fråga om föräldraansvar. I ett sådant fall får i stället möjligheten

att i Sverige anhängiggöra ett vårdnadsfall övervägas (se avsnitt 12.3.3.2).

12.3.3.4 Behörighet vid ett olovligt bortförande eller kvarhållande av ett barn

Bedömning: Bestämmelsen i 1996 års Haagkonvention om behörighet i fråga om olovliga bortföranden eller kvarhållanden av barn bör inte göras allmänt tillämplig.

Bestämmelser för själva handläggningen av ett olovligt bortförande eller kvarhållande finns i 1980 års Haagkonvention, för svensk del införlivad genom verkställighetslagen, samt i Bryssel II-förordningen (jämför avsnitten 3.3.3 och 7.4). Intressant i detta sammanhang är i stället vad som gäller i fråga om *myndigheters behörighet* vid ett olovligt bortförande eller kvarhållande. Regleringen i 1996 års Haagkonvention finns i artikel 7. Denna bestämmelse är tillämplig om ett barn olovligt bortförs till och från en fördragslutande stat och blir, till skillnad från t.ex. artiklarna 5 och 6, inte allmänt tillämplig i sig. Som tidigare nämnts skall enligt direktiven övervägas om vissa bestämmelser i 1996 års Haagkonvention lämpligen även bör återfinnas i de allmänt tillämpliga lagarna. Som ett exempel nämns den särskilda behörighetsregeln som gäller vid olovligt bortförande eller kvarhållande av barn.

De situationer som skulle kunna vara aktuella för en allmänt tillämplig bestämmelse motsvarande den i artikel 7 1996 års Haagkonvention är fall

- a) då ett barn olovligt förs bort från Sverige till en stat som varken tillämpar Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention, och
- b) då ett barn olovligt förs till Sverige från en stat som varken tillämpar Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention.

Barnet förs olovligt från Sverige

När det gäller det första fallet a), skulle en allmän tillämpning innebära att svenska myndigheter behåller sin behörighet tills artikelns förutsättningar är uppfyllda. Det förhållandet att ett nytt hemvist,

generellt sett, inte kan etableras för ett barn under föräldrarnas gemensamma vårdnad om en ändring av förhållandena sker i strid med den ena vårdnadshavarens vilja, är klart (NJA 1995 s. 241). Praxis framstår som mer ”in casu-betonad” när det gäller hur länge och under vilka omständigheter som domsrätten kvarstår. Fördelen med att låta bestämmelsen i artikel 7 1996 års Haagkonvention stå som förebild för en bestämmelse i den autonoma rätten är att lagstiftningen blir enhetlig och mer lättillämpad om samma regler gäller i förhållande till alla stater. Bestämmelsen förutsätts också gälla samtliga myndigheter och inte bara domstolar. Det är dock möjligt att nuvarande praxis i det enskilda fallet skulle tillåta att svenska myndigheter behåller sin behörighet under en längre period än vad konventionsbestämmelsen tillåter.

Barnet förs olovligt till Sverige

Beträffande det andra fallet b) gäller redan i dag att hemvist generellt sett inte kan etableras i Sverige om ändringen sker i strid mot den ena vårdnadshavarens vilja. Tillämpningen av en bestämmelse motsvarande konventionens skulle innebära att svenska myndigheter måste avstå från att utöva behörighet tills artikelns förutsättningar är uppfyllda. Brådskande åtgärder skulle under alla förhållanden vara tillåtna enligt artikel 11 1996 års Haagkonvention (som ju är tillämplig även om barnet har hemvist i en tredje stat, jämför artikel 11.3). Om artikel 7 görs allmänt tillämplig innebär det troligen att svenska myndigheter får avvakta längre med att utöva behörighet än vad som skulle behöva vara fallet enligt gällande rätt.

Utredningens överväganden

Det finns fördelar med en lagreglering som gör det tydligt när svenska myndigheter har behörighet i förhållande till ett barn som olovligt har förts till eller från Sverige. Det är dock på det sättet att de internationella överenskommelser som gäller när ett barn olovligt har förts bort eller hållits kvar bygger på samarbete och *ömsesidigt förtroende*. Problemet med att göra artikel 7 allmänt tillämplig är att svenska myndigheters behörighet kan komma att begränsas utan att det finns några motsvarande åtaganden från den

andra statens myndigheter. Med barnets bästa som utgångspunkt kan det vara motiverat för svenska myndigheter att i ett enskilt fall utöva behörighet *även* om inte samtliga förutsättningar i artikeln är uppfyllda. Av dessa skäl anser utredningen att det inte är lämpligt att göra konventionens bestämmelse i fråga om olovliga bortföranden allmänt tillämplig.

12.3.4 Lagval

12.3.4.1 En allmänt tillämplig lagvalsregel

Förslag: En bestämmelse om tillämplig lag i frågor om föräldransvar införs i den autonoma rätten. Denna bestämmelse blir bl.a. tillämplig när svenska myndigheter utövar behörighet med stöd av Bryssel II-förordningen. Bestämmelsen om lagval i 4 kap. 1 § 1904 års lag upphävs.

Som anförs i avsnitt 12.2 kan samtliga lagvalsartiklar i 1996 års Haagkonvention utom artikel 15 redan betraktas som allmänt tillämpliga till sin natur. Om artikel 15 1996 års Haagkonvention skulle ges en motsvarighet i den autonoma rätten skulle svenska myndigheter som utövar behörighet *enligt andra behörighetsregler* än dem som föreskrivs i konventionen, som huvudregel tillämpa svensk lag. Undantagsvis skulle utländsk lag få beaktas.

Utredningen anser att det finns stora fördelar med att i lag införa en lagvalsregel på det aktuella området. Bedömningen angående behörighet bygger på att svenska myndigheter bör vara behöriga i situationer när saken har en nära anknytning till Sverige (avsnitt 12.3.3.2). Det ligger då nära till hands att den svenska myndigheten skall tillämpa svensk rätt, som den givetvis behärskar bäst. Detta ligger i linje med vad som redan gäller i nordiska förhållanden (jämför 8 och 9 §§ 1931 års förordning). I övrigt har praxis inte varit enhetlig,⁸ även om det har funnits en "lex foritendens".⁹ Genom att komplettera huvudregeln med ett undantag som medger att utländsk rätt undantagsvis får beaktas, skulle regeln kunna få den flexibilitet som kan krävas i vissa fall. Det skulle också underlätta för rättstillämparen om samma regler gäller

⁸ Jämför Lennart Pålsson, Svensk rättspraxis i internationell familje- och arvsrätt, 1986 s. 114 och Maarit Jänterä-Jareborg, Svensk domstol och utländsk rätt, 1997, s. 220 ff.

⁹ Jämför Lennart Pålsson, Vårdnad och umgängesrätt i svensk internationell privaträtt, ur Festskrift till Lars Hjerner, 1990, s. 499.

både för de situationer som omfattas av 1996 års Haagkonvention och för de situationer som faller utanför konventionsregleringen. Utredningen föreslår därför att det skall införas en generell lagvalsregel med 1996 års Haagkonvention som förebild. Det skall särskilt noteras att denna bestämmelse kommer att gälla för *samtliga myndigheter* och alltså inte bara för domstolar. Genom införandet av en generell lagvalsregel för frågor om föräldraansvar är det onödigt att särreglera lagvalsfrågan med avseende på förmynderskap i 4 kap. 1 § 1904 års lag. Denna bestämmelse bör därför upphävas i sin helhet (jämför avsnitt 12.3.3.2). Det kan också finnas anledning att upphäva även andra lagvalsbestämmelser i 1904 års lag. Om det i det enskilda fallet är lämpligare att utländsk rätt tillämpas eller beaktas finns ju denna möjlighet att tillgå enligt undantagsregeln. Utredningen återkommer till denna fråga i avsnitt 12.4.

Det bör inte vara tillåtet att tillämpa en utländsk bestämmelse om det skulle strida mot grunderna i den svenska rättsordningen med hänsyn tagen till barnets bästa (*ordre public*). Detta är dock inte något unikt för själva lagvalet, utan gäller även i förhållande till erkännande och verkställighet. Se vidare avsnitt 12.3.9.

12.3.4.2 Särskilt om relationen till Bryssel II-förordningen

Den nya lagen är tillämplig på frågor om föräldraansvar när det finns anknytning till en främmande stat. Det anges specifikt att det finns särskilda bestämmelser i Bryssel II-förordningen och att den nu aktuella lagen gäller i den mån det inte finns bestämmelser i annan lag eller förordning (se 1 § och avsnitt 12.3.1). Bryssel II-förordningen innehåller inte några bestämmelser om lagval.

Kommissionen tycks i EU:s handbok för tillämpningen av Bryssel II-förordningen anse att 1996 års Haagkonvention är tillämplig i lagvalsfrågan i relationen mellan de medlemsstater i EU som tillämpar Bryssel II-förordningen eftersom lagvalsfrågan inte regleras av Bryssel II-förordningen.¹⁰ Denna utgångspunkt är, enligt utredningens uppfattning, inte helt självklar utan kan diskuteras. Visserligen kan lagvalsbestämmelserna i 1996 års Haagkonvention komma att bli tillämpliga mellan medlemsstaterna i EU

¹⁰ "Practice Guide for the application of the new Brussels II Regulation" finns tillgänglig på Internet: http://europa.eu.int/comm/justice_home/ejn/parental_resp/parental_resp_ec_vdm_sv.pdf.

eftersom ambitionen är att samtliga medlemsstater skall tillträda konventionen. Men artikel 15 1996 års Haagkonvention är till sin ordalydelse begränsad till att gälla fall då behörigheten grundats på *konventionens* bestämmelser. Som utredningen har konstaterat i t.ex. avsnitt 7.6.2.2 finns det ju också situationer där behörighetsregleringen i Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention inte är likalydande.

Även 1961 års Haagkonvention innehåller en lagvalsregel, som har tolkats på olika sätt av olika stater i fråga om den gäller även när myndigheterna utövar behörighet på någon annan grund. Vissa stater har därvid ansett att konventionens lagvalsregel kan tillämpas så länge de behörighetsgrundande bestämmelserna är likalydande, medan vissa t.o.m. har gått längre och menat att lagvalsregeln är allmänt tillämplig och kan användas även när behörigheten grundar sig på en behörighetsbestämmelse utanför konventionen.¹¹

Oavsett vilken tolkning man kan göra av artikel 15 1996 års Haagkonvention medför utredningens förslag till en allmänt tillämplig lagvalsbestämmelse, med artikel 15 som förebild, att i vart fall en motsvarighet till konventionens lagvalsbestämmelse blir tillämplig om behörigheten har grundats på Bryssel II-förordningen. På så sätt uppstår det inte heller något problem i praktiken om konventionens lagvalsbestämmelse skall gälla eller inte om en myndighet utövar behörighet enligt en bestämmelse i Bryssel II-förordningen som saknar motsvarighet i 1996 års Haagkonvention. Av det anförda följer alltså att lagvalsregeln kommer att bli tillämplig även när svenska myndigheter, t.ex. socialnämnden, utövar behörighet enligt Bryssel II-förordningen.

12.3.5 Erkännande av utländska avgöranden

12.3.5.1 Erkännande som huvudregel

<p>Förslag: Lagakraftvunna utländska avgöranden i frågor om föräldraansvar skall som huvudregel erkännas i Sverige. Det utländska avgörandet skall ha meddelats av en domstol eller en administrativ myndighet.</p>
--

¹¹ Uppgifter från förste sekreterare Andrea Schulz vid Haagkonferensen för internationell privaträtt.

Huvudregeln i 1996 års Haagkonvention är att åtgärder som vidtas av en fördragsslutande stats myndigheter skall erkännas direkt på grund av lag i övriga fördragsslutande stater (artikel 23.1). Om bestämmelsen görs allmänt tillämplig innebär den att svenska myndigheter som huvudregel skall erkänna samtliga avgöranden om föräldraansvar, oavsett om avgörandet fattas av myndigheterna i en icke-fördragsslutande stat.

Innebörden av att ett utländskt avgörande erkänns i Sverige brukar anges på det sättet att avgörandet har samma rättskraft som ett motsvarande svenskt avgörande. I rättskraften ligger att det utländska avgörandet utgör rättegångshinder för ett mål eller ärende som gäller samma sak i Sverige samt att avgörandet är bindande i alla sammanhang där den fråga som har avgjorts kommer upp till bedömning prejudiciellt här i landet. Med rättskraften sammanhänger också frågan i vilken utsträckning ett pågående utländskt förfarande, som kan leda till ett avgörande som erkänns här, skall utgöra hinder mot en rättegång här i landet.¹²

Det faktum att ett utländskt avgörande i fråga om föräldraansvar inte erkänns i Sverige utan lagstöd kan få negativa konsekvenser för barnet. Det kan t.ex. få till följd att en person som genom ett beslut i utlandet har blivit vårdnadshavare för ett barn, måste väcka talan på nytt i Sverige. Förutom att det är påfrestande för barnet kan en sådan process många gånger vara förenad med komplikationer, t.ex. om den andra parten alltså finns kvar i utlandet. En ytterligare process medför också kostnader för parterna och samhället. Det kan även förefalla märkligt att ett avgörande som har fattats i barnets hemviststat skall behöva omprövas i Sverige.

Förslag om att lagakraftvunna avgöranden av utländska domstolar och andra myndigheter skall erkännas i Sverige lades fram redan i slutet av 1980-talet.¹³ När det gäller frågor om vårdnad, boende, umgänge, förmynderskap och godmanskap har förslagen inte lett till någon lagstiftning. En allmänt tillämplig bestämmelse har dock införts om erkännande av lagakraftvunna avgöranden om makars eller sambors förmögenhetsförhållanden, som meddelats i en stat vars lag enligt 3 eller 4 § var tillämplig på frågor om makarnas eller sambornas förmögenhetsförhållanden eller i den stat där svaranden hade hemvist (13 § lagen [1990:272] om inter-

¹² Se t.ex. SOU 1987:18 s. 129 och SOU 1989:100 s. 186.

¹³ Se SOU 1987:18 angående makars förmögenhetsförhållanden, underhåll och arv (s. 153 ff), SOU 1987:73 angående förmynderskap, godmanskap eller liknande (s. 154 ff) och SOU 1989:100 angående vårdnad och umgänge med barn (s. 261 ff).

nationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden).

Mot bakgrund av den utveckling som har skett på området på senare tid, med Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention, anser utredningen att det finns goda skäl för att införa en bestämmelse om erkännande av utländska avgöranden om föräldransvar. Det framstår emellertid som självklart att alla utländska avgöranden inte bör erkännas. Det måste ställas vissa krav på avgörandet, t.ex. måste barnets intressen ha tillvaratagits på ett godtagbart sätt. Om det utländska förfarandet har allvarliga brister bör avgörandet inte erkännas. Det måste vidare ha funnits en skälig anknytning till den främmande stat där avgörandet meddelades (se vidare avsnitt 12.3.5.2).

Även om 1996 års Haagkonvention enligt sin ordalydelse reglerar erkännande av *åtgärder* anser utredningen att det framstår som naturligare att använda begreppet *avgöranden* i den svenska autonoma rätten. Som nämns ovan gäller de tidigare utredningsförslagen *lagakraftvunna* avgöranden från utländska domstolar och andra myndigheter. Detta är en skillnad gentemot 1996 års Haagkonvention där det inte krävs att avgörandet skall ha vunnit laga kraft. I förhållande till fördragsslutande stater finns dock ett organiserat samarbete som inte kan förutsättas finnas i förhållande till icke-fördragsslutande stater. Om det inte ställs något krav på att avgörandet skall ha vunnit laga kraft i den svenska autonoma rätten innebär det att ett avgörande som huvudregel skall erkännas även om det har överklagats, och trots att det finns en risk för att det kan komma att upphävas. Utredningen anser att det finns fog för att kräva att det utländska förfarandet skall vara avslutat innan ett avgörande erkänns här. Det bör därför i den svenska autonoma rätten på sedvanligt sätt krävas att ett utländskt avgörande skall ha vunnit laga kraft för att erkännas.

För att kunna erkännas bör avgörandet vara en dom eller ett beslut som har meddelats av domstol eller annan myndighet. Med ett avgörande bör vidare jämföras ett avtal som har ingåtts vid domstolsförfarande eller som har godkänts av administrativ myndighet. Denna definition har sin motsvarighet i verkställighetslagen (3 §). Jämför även 6 § tredje stycket den nordiska verkställighetslagen.

12.3.5.2 Grunder för att vägra erkännande

Förslag: Ett utländskt avgörande får vägras erkännande om det föreligger någon av de föreslagna vägransgrunderna. Erkännande får vägras om

- myndigheten som meddelat avgörandet inte grundade sin behörighet på att barnet hade hemvist i den staten, eller på barnets vistelse i de fall då barnets hemvist inte kan fastställas, eller om det i något annat avseende fanns skälig anledning att talan prövades där,

- om barnet eller den person som hindras från att utöva föräldraansvar inte har fått möjlighet att komma till tals eller yttra sig, utom i fråga om brådskande fall, eller

- om avgörandet är oförenligt med ett avgörande som senare har meddelats i Sverige eller i en annan stat och som uppfyller kraven för erkännande här.

Utgångspunkter

När bestämmelserna om erkännande och vägransgrunder utformas bör det undvikas att sådana krav uppställs som gör det nödvändigt med en omprövning i sak av det utländska avgörandet. I annat fall förlorar erkännandebestämmelserna sin mening. Granskningen bör inskränkas till vad som behövs för en kontroll av att avgörandet fyller rimliga krav på kvalitet och förenlighet med svenska värderingar.¹⁴

Vägransgrunder

Det finns ett antal hinder för erkännande i 1996 års Haagkonvention (artikel 23.2). Dessa vägransgrunder är väl avvägda och bör, med vissa justeringar, kunna läggas till grund för en allmänt tillämplig bestämmelse. En fördel med att ha 1996 års Haagkonvention som förebild är att rättstillämpningen blir mer enhetlig. Konventionens bestämmelser är tidsenliga och har utformats med utgångspunkt i vad som är bäst för barnet. Bestämmelserna är inte heller begränsade till att bara kunna tillämpas mellan fördrags-

¹⁴ Se SOU 1987:18 s. 156.

slutande stater. De punkter i artikel 23.2 som utan vidare kan användas är följande.

- Om åtgärden i strid med grundläggande förfaranderegler i den anmodade staten har vidtagits inom ramen för ett rättsligt eller administrativt förfarande utan att barnet har fått möjlighet att komma till tals, såvida det inte är fråga om ett brådskande fall (artikel 23.2 b), och
- om en person begär det och hävdar att åtgärden hindrar honom eller henne från att utöva sitt föräldraansvar, om åtgärden har vidtagits utan att personen i fråga har fått möjlighet att yttra sig, såvida det inte är fråga om ett brådskande fall (artikel 23.2 c).

I båda fallen bör dock "åtgärden" bytas ut mot "avgörandet" (se avsnitt 12.3.5.1). Utredningen anser dock att konventionens terminologi i den första av de angivna vägransgrunderna, som tar sikte på om avgörandet har meddelats i strid med grundläggande *förfaranderegler*, bör användas. Detta innebär en skillnad jämfört med hur svensk lag brukar utformas i dessa situationer. Skälet för det är att det utländska avgörandet inte behöver ha meddelats i ett *rättegångsförfarande*. Om avgörandet har meddelats av en myndighet är det i stället motsvarande förfaranderegler som får utgöra grunden för bedömningen. Vidare bör, precis som när det gäller konventionens vägransgrund (se avsnitt 9.2.1.2), den aktuella vägransgrunden tillämpas med beaktande av barnets ålder och mognad. Det kan t.ex. inte komma i fråga att tillämpa denna grund i förhållande till ett mycket litet barn.

Övriga grunder enligt i artikel 23.2 behöver justeras för att kunna tas in i den allmänt tillämpliga lagstiftningen. Alla dessa är inte heller lämpade för att göras allmänt tillämpliga.

När det gäller den första vägransgrunden i 1996 års Haagkonvention (artikel 23.2 a) så tillåter den att erkännande vägras om åtgärden har vidtagits av en myndighet vars behörighet inte grundades på något av de skäl som anges i kapitel II i konventionen. Denna grund måste justeras för att kunna läggas till grund för den autonoma rätten. I stället för att kräva att behörighet måste ha grundats på konventionens bestämmelser bör krävas att det har funnits en godtagbar grund för den utländska behörigheten. Barnet bör ha haft en viss anknytning till den stat där avgörandet meddelades och huvudregeln bör vara att *barnet skall ha haft*

hemvist i staten när avgörandet meddelades. För det fall barnets hemvist inte kan fastställas bör det accepteras att *vistelsestaten* har vidtagit åtgärder. Det gäller endast när barnets hemvist inte kan fastställas och det är alltså inte fråga om att generellt godta vistelsestatens behörighet att pröva frågor om föräldraansvar. Det är också tänkbart att barnet i det enskilda fallet kan ha haft *någon annan stark anknytning till staten* i fråga som gör att den utländska behörigheten bör accepteras, varför ett visst mått av flexibilitet bör finnas.

I detta sammanhang kan noteras att förmynderskapsutredningen i sina betänkanden¹⁵ föreslog att ett lagakraftgäande avgörande av en utländsk myndighet gäller i Sverige om avgörandet har meddelats *eller annars gäller* i den stat där barnet hade hemvist vid tiden för avgörandet. Förslaget i det nu aktuella betänkandet avviker således från förmynderskapsutredningens förslag. Det räcker alltså inte med att avgörandet erkändes i barnets hemviststat. Skälet för det är att utredningen anser att det kan vara svårt att kontrollera om det tredje landet har följt grundläggande förfaranderegler som krävs för erkännande. Utredningens förslag bör därför vara enklare att använda i rättstillämpningen.

Den omständigheten att ett erkännande uppenbart skulle strida mot grunderna för rättsordningen med hänsyn tagen till barnets bästa (artikel 23.2 d), *ordre public*, bör i stället föras till en gemensam bestämmelse som även omfattar lagvalet (se vidare avsnitt 12.3.9).

När det gäller möjligheten att vägra erkännande om åtgärden är oförenlig med en åtgärd som senare har vidtagits i barnets hemviststat (en icke-fördragsslutande stat), om den senare åtgärden uppfyller kraven för erkännande i Sverige (artikel 23.2 e), så behöver även denna grund justeras något. Utredningen anser att *ett senare svenskt avgörande* bör vara en grund för att vägra erkännande av ett utländskt avgörande. Därutöver bör *ett senare utländskt avgörande, som uppfyller kraven för erkännande i Sverige*, vara en grund för att vägra erkännande. Båda dessa grunder utgår från att ett senare avgörande i fråga om föräldraansvar skall ha företräde framför ett tidigare avgörande. Utredningen anser däremot inte att *ett tidigare svenskt avgörande* bör ha företräde framför ett senare utländskt avgörande som uppfyller förutsättningarna för erkännande här i landet. Antag t.ex. att en svensk

¹⁵ Se lagförslagen i SOU 1987:73 s. 14 (5 kap. 4 §) och SOU 1989:100 s. 31 (6 kap. 4 §).

domstol förordnar en förmyndare för ett barn som är svensk medborgare men som har hemvist i utlandet, eftersom det anses föreligga särskilda skäl (det går inte att få kontakt med hemviststatens myndigheter, jämför avsnitt 12.3.3.2). Om hemviststatens myndigheter herefter fattar ett beslut i fråga om förmynderskap ligger det i linje med hemvistprincipen att de svenska myndigheterna respekterar detta beslut. Det förutsätts att hemviststatens myndigheter har de bästa förutsättningarna för att vidta åtgärder till skydd för barnet som har hemvist i den staten. (Det utesluter dock inte att det kan finnas anledning att vägra erkännande av det utländska avgörandet på någon annan grund.)

Slutligen bör vägransgrunden som tar sikte på att samråd inte har skett inför en placering (artikel 23.2 f), inte göras allmänt tillämplig. En sådan placering bör endast komma i fråga mellan fördragslutande stater och är alltså inte aktuell i en autonom svensk lag.

Ytterligare vägransgrunder

Det finns även andra tänkbara krav som kan ställas som villkor för erkännande av utländska avgöranden. Det är t.ex. möjligt att ställa krav på *ömsesidigt erkännande*. För att ett avgörande skall kunna vara giltigt i Sverige krävs då att den främmande statens myndigheter skulle erkänna ett motsvarande svenskt beslut. Ett sådant villkor har förkastats i tidigare utredningsförslag om erkännande av utländska beslut, bl.a. därför att kravet på ömsesidighet är svårtillämpat och inte har något att göra med de intressen som står på spel i det enskilda fallet.¹⁶ Utredningen anser inte heller att det finns skäl att uppställa något krav på ömsesidighet. Det relevanta är om ett erkännande av beslutet ligger i barnets intresse. Så länge övriga rättssäkerhetsgarantier är uppfyllda finns inte anledning att ställa krav på ömsesidigt erkännande.

En annan tänkbar vägransgrund som har diskuterats – och förkastats – i tidigare utredningsförslag är kravet på *kontroll av lagvalet*.¹⁷ Ett sådant villkor för erkännande innebär att avgörandet skall vara grundat på samma lag som skulle vara tillämplig enligt svensk internationell privaträtt. Detta villkor har också ansetts vara svårtillämpat. En tillämpning av ”fel” lag skulle dessutom kunna leda till att erkännande vägras även om utgången i målet skulle ha

¹⁶ Se SOU 1987:18 s. 156 f och SOU 1989:100 s. 191.

¹⁷ Se SOU 1987:18 s. 158 f och SOU 1989:100 s. 191.

blivit densamma som med en tillämpning av ”rätt” lag. Även i denna del anser utredningen att utgångspunkten bör vara att ett erkännande ligger i barnets intresse – vilket lands lag som har tillämpats av den behöriga myndigheten är då inte intressant. Om bristerna vid en helhetsbedömning skulle anses vara så allvarliga att ett erkännande skulle strida mot s.k. ordre public, finns en möjlighet att inte erkänna avgörandet på den grunden (jämför avsnitt 12.3.9).¹⁸

Fakultativa eller obligatoriska vägransgrunder

Som anförs i avsnitten 9.2.1.2 och 9.2.1.3 är vägransgrunderna i 1996 års Haagkonvention fakultativa (”får” vägras, artikel 23.2) till skillnad från vägransgrunderna i Bryssel II-förordningen (”skall” inte erkännas, artikel 23). Bland andra lagar som reglerar frågor om erkännande och verkställighet av utländska avgöranden kan obligatoriska vägransgrunder noteras i bl.a. nordiska verkställighetslagen (8 §), lagen om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden (14 §) och för avgöranden enligt Europarådskonventionen (6 § verkställighetslagen), medan fakultativa vägransgrunder finns beträffande överflyttning av barn i enlighet med 1980 års Haagkonvention (12 § verkställighetslagen).

En fördel med obligatoriska vägransgrunder är att det blir enklare för myndigheterna. Det kan dock förefalla inkonsekvent att låta den autonoma rätten avvika från bestämmelserna i 1996 års Haagkonvention, som står som förebild i övrigt. Det är också fördelaktigt för rättstillämparen att regelverken överensstämmer så långt som möjligt och att skillnaderna mellan Haagsystemet och den autonoma rätten begränsas. Om det föreligger en vägransgrund torde den svenska myndigheten normalt sett vägra att erkänna avgörandet eftersom vägransgrunderna är utformade för att beakta barnets bästa. Men eftersom det är just barnets bästa som skall styra varje bedömning är det rimligt att det undantagsvis finns ett utrymme för att erkänna ett avgörande även om det finns en grund för att vägra erkännande. Utredningen bedömer därför att vägransgrunderna bör vara fakultativa.

¹⁸ Se SOU 1987:18 s. 159.

12.3.5.3 Beslut om att en åtgärd skall erkännas eller inte

Förslag: En part skall kunna begära att svensk domstol skall besluta om att ett utländskt lagakraftvunnet avgörande skall erkännas eller inte erkännas i Sverige. Förfarandet bör regleras på samma sätt som det motsvarande förfarandet enligt 1996 års Haagkonvention. Svea hovrätt och, efter överklagande, Högsta domstolen bör vara behöriga domstolar.

En part kan enligt 1996 års Haagkonvention (artikel 24) begära ett beslut om erkännande eller icke-erkännande av en åtgärd som har vidtagits i en annan fördragsslutande stat (se avsnitt 9.2.2).

Om det införs en allmänt tillämplig bestämmelse om erkännande av utländska avgöranden om vårdnad m.m. med artikel 23 1996 års Haagkonvention som utgångspunkt, är det naturligt att en part också skall kunna påkalla ett beslut om avgörandet skall erkännas eller inte. Eftersom det kan vara fråga om statusskapande avgöranden finns ett behov av en sådan bestämmelse. En fråga om erkännande bör handläggas på samma sätt och av samma domstolar – Svea hovrätt och, efter överklagande, Högsta domstolen – som en begäran om beslut i fråga om verkställbarhet (se vidare avsnitt 12.3.7.1). Det förfarande som utredningen har föreslagit i fråga om 1996 års Haagkonvention bör tillämpas även i dessa fall.

12.3.6 Litispendens och vilandeförklaring

Förslag: En svensk myndighet skall avvisa en begäran om avgörande av en fråga om föräldraansvar, eller vilandeförklara målet eller ärendet, om ett utländskt förfarande pågår som kan leda till ett motstridigt avgörande och det kan antas att det utländska avgörandet blir gällande i Sverige. Om det föreligger särskilda skäl får den svenska myndigheten trots att ett utländskt förfarande pågår pröva ett yrkande om föräldraansvar om det är till barnets bästa.

12.3.6.1 3 kap. 11 § 1904 års lag

Som framgår av avsnitt 3.3.9 kan en domstol enligt gällande rätt förordna att ett äktenskapsmål som anhängiggörs här skall vila tills vidare, om äktenskapsmål mellan samma parter redan är anhängigt i främmande stat och det kan antas att beslut i det målet blir gällande här i riket (3 kap. 11 § 1904 års lag). Bestämmelsen skulle möjligen kunna bli aktuell om ett yrkande om vårdnad är väckt i äktenskapsmålet. Den tar dock i första hand sikte på *äktenskapsmål*, och bör av detta skäl finnas kvar i 1904 års lag i avvaktan på den översyn som bör göras av de kvarvarande bestämmelserna där.

Det kan dock finnas anledning att föreslå en s.k. litispendensbestämmelse för frågor om *föräldraansvar* i den föreslagna lagen. En fråga om föräldraansvar som väcks vid en svensk myndighet kan ju redan vara föremål för prövning i en annan stat.

12.3.6.2 En ny litispendensbestämmelse

Ett alternativ är att göra litispendensbestämmelsen i artikel 13 1996 års Haagkonvention gällande gentemot alla stater. Svenska myndigheter skall då avstå från att utöva behörighet om – vid den tidpunkt då förfarandet inleds – motsvarande åtgärder har begärts och fortfarande övervägs hos myndigheterna i en annan stat (som är behörig enligt konventionens artiklar). Införandet av en sådan bestämmelse skulle medföra att den svenska behörigheten begränsas i viss mån i förhållande till vad som gäller i dag. Enligt praxis gäller t.ex. att svensk domstol kan ha behörighet att pröva en fråga om vårdnad även om en process pågår vid utländsk domstol (NJA 1974 s. 629 I och II). En viktig omständighet som inte fanns vid tiden för angivna rättsfall är emellertid utredningens förslag att utländska avgöranden som huvudregel skall erkännas i Sverige. I ett sådant läge finns det inte någon anledning att tillåta att en process i samma fråga förs i Sverige, förutsatt att den pågående processen vid utländsk domstol kan antas leda till ett avgörande som får rättskraft här. Den utländska processen får då verkan som rättegångshinder vid svensk domstol. Omständigheten att utländska avgöranden erkänns i Sverige förutsätter därför att det finns en bestämmelse om litispendens.

Konventionens bestämmelse skulle visserligen kunna tjäna som utgångspunkt för den autonoma rätten. Det är dock mindre lämp-

ligt, eftersom konventionsbestämmelsen har som utgångspunkt att behörigheten utövas enligt *konventionens bestämmelser*. Bestämmelsen i den föreslagna lagen bör därför utformas annorlunda.

En förutsättning för att myndigheten skall avstå från att utöva behörighet enligt lagen bör vara att förfarandena i Sverige och den andra staten kan leda till motstridiga avgöranden. Den svenska myndigheten måste därvid pröva dels om den anknytning som barnet har till den stat där förfarandet pågår är tillräcklig för att ett avgörande därifrån skall erkännas i Sverige, dels om något hinder för erkännande finns (jämför utredningens förslag i avsnitt 12.3.5.2). Begäran om ett svenskt avgörande bör avvisas eller förfarandet förklaras vilande, om den svenska myndigheten vid sin prövning finner att det kan antas att det utländska avgörandet blir gällande i Sverige. Av ett avgörande från Regeringsrätten följer att det är möjligt att vilandeförklara mål även på den förvaltningsrättsliga sidan.¹⁹ Vid valet mellan att avvisa talan eller förklara förfarandet vilande lär vilandeförklaring ofta vara att föredra med hänsyn till risken att det kommande utländska avgörandet inte uppfyller villkoren för erkännande.²⁰ Frågan när en talan skall anses väckt skall i princip bedömas på grundval av den främmande statens lag.

Det kan dock finnas skäl för den svenska myndigheten att pröva en fråga om föräldraansvar i vissa fall, trots att den utländska myndighetens framtida avgörande kan antas bli erkänt i Sverige. Det bör dock krävas särskilda skäl för att en sådan prövning skall kunna bli aktuell. Precis som när det gäller myndighetens möjlighet att i vissa fall pröva en fråga om föräldraansvar för ett barn med hemvist utomlands, trots att det inte är klarlagt att hemviststatens myndigheter inte är behöriga (se avsnitt 12.3.3.2), kan det finnas skäl att pröva en fråga i Sverige om det finns en påtaglig risk för att det utländska förfarandet drar ut på tiden och att detta är till skada för barnet. Barnets anknytning till Sverige kan också ha betydelse. Frågan huruvida särskilda skäl föreligger får avgöras mot bakgrund av samtliga föreliggande omständigheter, och med beaktande av barnets bästa.

¹⁹ Beslut från Regeringsrätten den 17 maj 2005 i mål nr 6834-02, RÅ 2005 ref 33 (referatet finns inte tillgängligt i fulltext vid tidpunkten för betänkandets färdigställande).

²⁰ Jämför uttalande i prop. 2000/01: 148 s. 30, avseende internationella frågor om makars och sambors förmögenhetsförhållanden, se också 15 § lagen om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden.

12.3.7 Verkställighet

12.3.7.1 Ansökan om verkställbarhetsförklaring och förbud mot omprövning

Förslag: Ett utländskt avgörande om föräldraansvar som erkänns här och som är verkställbart i den stat där det meddelades, får verkställas här sedan det har förklarats vara verkställbart. En berörd part skall vid Svea hovrätt kunna ansöka om verkställbarhetsförklaring. Exekvaturförfarandet motsvarar i princip det som gäller för avgöranden enligt 1996 års Haagkonvention. Ett till konventionen motsvarande förbud mot omprövning införs också.

Om bestämmelsen i 1996 års Haagkonvention om verkställbarhet (artikel 26.1) skulle göras allmänt tillämplig i Sverige, innebär det att en åtgärd som är verkställbar i ursprungsstaten och som kräver verkställighet i Sverige, på begäran av en berörd part skall förklaras verkställbar i Sverige i enlighet med de svenska exekvaturbestämmelserna (se avsnitt 9.5.3). Motsvarande vägransgrunder som gäller för erkännande skulle därvid vara tillämpliga (jämför artikel 26.3 och artikel 23.2).

I linje med att ett utländskt avgörande som huvudregel skall erkännas, och att en part kan påkalla ett beslut om att en åtgärd skall erkännas eller inte, ligger att ett avgörande som gäller i Sverige skall kunna *verkställas* i Sverige. Det bör därför införas en bestämmelse om att ett utländskt avgörande om föräldraansvar som erkänns här och som är verkställbart i den stat där det meddelades, får verkställas här sedan det har förklarats vara verkställbart. För Haagkonventionens del får detta ske efter ett särskilt exekvaturförfarande vid Svea hovrätt (se avsnitt 9.5.3). Utredningen anser att de exekvaturbestämmelser som föreslås i fråga om avgöranden enligt konventionen är väl lämpade att användas som förebild även för de allmänt tillämpliga bestämmelserna. Eftersom utredningen föreslår att ett avgörande måste ha vunnit laga kraft för att kunna erkännas enligt den autonoma rätten, bör krävas att bevis om det ges in till hovrätten. Bevis om att avgörandet är verkställbart i ursprungsstaten får krävas in om hovrätten anser att det behövs. I övrigt motsvarar förfarandena varandra. Genom att avgörandet skall erkännas här för att vara verkställbart följer att någon vägransgrund inte tillämpas (se avsnitt 12.3.5.2).

1996 års Haagkonvention innehåller också två artiklar med förbud mot omprövning. Den ena bestämmelsen innebär att myndigheterna är bundna av bedömningen av de faktiska omständigheter på vilken myndigheten i den stat där åtgärden vidtogs grundade sin behörighet (artikel 25). Den andra innebär att ingen omprövning i sak får göras av den vidtagna åtgärden, med förbehåll för den omprövning som är nödvändig för att tillämpa de föregående artiklarna (artikel 27). Redan inledningsvis konstaterades att utformningen av bestämmelserna om erkännande bör utformas så att det undviks att sådana krav uppställs som gör det nödvändigt med en omprövning av det utländska avgörandet, då erkännandebestämmelserna annars förlorar sin mening. Detta talar för att det bör införas motsvarande bestämmelser om förbud mot omprövning i den autonoma rätten. Förbudet mot omprövning bör dock gälla med förbehåll för den omprövning som är nödvändig för att en prövning skall kunna göras i exekvaturförfarandet.

12.3.7.2 Verkställighet

Förslag: Ett avgörande som har förklarats verkställbart i Sverige skall verkställas under samma förutsättningar som om det hade meddelats av en svensk myndighet. Ett utländskt förordnande om tvångsmedel skall inte gälla.

För det fall bestämmelserna om erkännande och verkställbarhet görs allmänt tillämpliga ligger det nära till hands att även göra verkställighetsbestämmelsen i 1996 års Haagkonvention (artikel 28) allmänt tillämplig. Innebörden av artikel 28 är att en åtgärd som har förklarats verkställbar i Sverige skall verkställas här som om den hade vidtagits av svenska myndigheter enligt svensk lag, med de begränsningar som finns där och med beaktande av barnets bästa. Bestämmelsen är, precis som sin motsvarighet i Bryssel II-förordningen (artikel 47), närmast en påminnelse om att nationell rätt skall tillämpas vid verkställigheten. Detta bör gälla även för avgöranden som erkänns enligt den föreslagna autonoma rätten. Utredningen anser att hänvisningen till de svenska bestämmelserna bör vara allmän, dvs. att det inte skall räknas upp enligt vilka specifika lagar som verkställigheten skall ske. På så sätt riskeras inte någon oavsiktlig begränsning då den föreslagna lagen har ett brett tillämpningsområde.

På samma sätt som när det gäller avgöranden enligt 1996 års Haagkonvention bör föreskrifter om tvångsmedel i det utländska avgörandet inte tillämpas (jämför avsnitt 9.5.5.5).

12.3.8 Hemvist

Förslag: En hemvistdefinition tas in i den föreslagna lagen. Definitionen överensstämmer med den definition som redan nu gäller enligt svensk rätt, med tillägget att det är *barnets* hemvist som avses.

Varken Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention innehåller någon definition av hemvistbegreppet.

Sedan tidigare finns en definition av hemvist i 7 kap. 2 § 1904 års lag. Hemvistbegreppet i 1904 års lag var formellt sett begränsat till att avse tillämpningen av den lagen, men avsikten var att man skulle skapa ett hemvistbegrepp som i princip kunde användas inom hela den internationella familjerätten i både domsrätts- och lagvals-sammanhang.²¹ Denna målsättning har härefter följts, t.ex. i lagen om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden (19 §),²² samt uttalats i förarbetena till lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor²³ samt inför Sveriges anslutning till 1980 års Haagkonvention.²⁴

Innebörden av hemvistbegreppet enligt 1904 års lag är att en person som är bosatt i Sverige bör anses ha hemvist här, om bosättningen med hänsyn till vistelsens varaktighet och omständigheterna i övrigt måste anses stadigvarande. I denna definition har därvid ansetts ligga bl.a. att personen i fråga har för avsikt att stanna i landet. Tiden är inte ensamt bestämmande, utan hänsyn måste tas till samtliga förhållanden i samband med vistelsen. Av viss betydelse är också frågan hur stark anknytning som föreligger till ett annat land.²⁵

Det är emellertid också på det sättet att tolkningen av hemvistbegreppet måste påverkas av ändamålet med den lagstiftning där begreppet används och att bedömningen får skifta beroende på

²¹ Se prop. 1973:158 s. 80.

²² Se prop. 1989/90:87 s. 58 ff.

²³ Se prop. 1984/85:124 s. 40 ff.

²⁴ Se prop. 1988/89:8 s. 40 och s. 36.

²⁵ NJA II 1973 s. 574 f.

sammanhanget.²⁶ Som nämns i avsnitt 7.2.2 har Regeringsrätten haft anledning att tolka hemvistbegreppet i verkställighetslagen.²⁷ I det nämnda avsnittet konstateras bl.a. att Regeringsrätten har tagit fasta på att begreppet enligt uttalanden i doktrinen tar sikte på *rent faktiska förhållanden*, och att den enskildes avsikt att stanna eller inte stanna i vistelsestaten kan beaktas men att den gängse uppfattningen synes vara att subjektiva moment i regel bör tillmätas mindre betydelse. I RÅ 1995 ref 99 konstaterades bl.a. att när det är fråga om ett *barn* som inte har nått en sådan ålder att hänsyn kan tas till dess egna avsikter för framtiden, så måste andra omständigheter – särskilt vårdnadshavarens hemvist och de familjemässiga och sociala förhållandena i övrigt – vara avgörande; saken har ibland uttryckts så att det skall fastställas var barnets ”effektiva levnadscentrum” är beläget (jämför SOU 1976:39 s. 120 och prop. 1984/85:124 s. 42). En övergripande synpunkt såvitt avser tolkningen av begreppet ”habitual residence” – liksom av det interna hemvistbegreppet – är enligt Regeringsrätten att hänsyn bör tas till ändamålet med de regler där begreppet används och att bedömningen därför kan skifta beroende på sammanhanget.

I svensk rätt finns således redan en hemvistdefinition som också har utvecklats i praxis. Utredningen anser därför att den definition som finns i 1904 års lag bör tas in i den föreslagna lagen, även om både Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention saknar en definition av hemvist. Tolkningen av hemvistbegreppet i den nu föreslagna lagen måste utgå från barnets förhållanden. Barnets avsikt att stanna i Sverige får därvid en marginell roll och större vikt får läggas vid faktiska förhållanden, aktuella och förväntade, under vilka barnet växer upp.

12.3.9 Ordre public

Förslag: En bestämmelse i utländsk lag får inte beaktas och ett utländskt avgörande skall inte erkännas eller förklaras verkställbart om det skulle vara uppenbart oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen med hänsyn tagen till barnets bästa (ordre public).

²⁶ Se prop. 1984/85:124 s. 41.

²⁷ Se RÅ 1995 ref 99, RÅ 1996 ref 52 och RÅ 2001 ref 53.

I den svenska internationella privat- och processrätten är det vanligt att bestämmelser i utländsk rätt, eller avgöranden som har meddelats av en utländsk myndighet, *inte får tillämpas* här om tillämpningen skulle vara *uppenbart oförenlig med grunderna för den svenska rättsordningen* (s.k. ordre public). Det närmare innehållet i ordre public-förbehållet, dvs. de grunder för den svenska rättsordningen som förbehållet är avsett att skydda, är svårt att precisera. Det står klart att endast grundläggande principer i rättssystemet bör åtnjuta detta skydd. Det krävs vidare att tillämpningen av den utländska rättsregeln eller domen skulle vara uppenbart oförenlig med dessa principer.²⁸ Utredningen anser att den föreslagna lagen bör innehålla en ordre public-bestämmelse. Det är viktigt att bedömningen i varje fall utgår från vad som är bäst för barnet. Detta bör förtydligas så att det framgår i lagtexten att bedömningen skall göras med hänsyn till barnets bästa. Ett sådant förbehåll finns också i 1996 års Haagkonvention (se artiklarna 22 och 23.2 d). I konsekvens härmed kan t.ex. ett avgörande, som i och för sig skulle kunna sägas strida mot grunderna för den svenska rättsordningen, trots detta erkännas om ett erkännande i det enskilda fallet bedöms vara till barnets bästa. Begreppets närmare innebörd får avgöras i rättstillämpningen.

12.4 Behov av ytterligare ändringar i autonom rätt

12.4.1 Allmänt

Utredningen har i anslutning till den nya lagen med allmänna bestämmelser i frågor om föräldraansvar redovisat vissa av de nu gällande bestämmelserna i 1904 års lag. Denna redovisning har avgränsats till sådana bestämmelser som i justerad form bör tas in i den nya lagen. Genom Bryssel II-förordningens och 1996 års Haagkonventions vidsträckta reglering på området blir ett antal bestämmelser i 1904 års lag verkningslösa eller otidsenliga. Dessa bestämmelser bör därför inte överföras till den nya lagen. I detta avsnitt redovisas vilka dessa bestämmelser är och varför de enligt utredningens bedömning inte kan eller bör tas in i den nya lagen. Här finns också kommentarer till vissa övriga bestämmelser som inte upphävs men som ändras i något avseende.

²⁸ Se t.ex. Michael Bogdan, a.a. s. 77 ff och prop. 1989/90:87 s. 25.

12.4.2 Förmynderskap

12.4.2.1 Utländsk medborgare med hemvist i Sverige (4 kap. 2 § 1904 års lag)

Förslag: Bestämmelsen i 4 kap. 2 § 1904 års lag upphävs.

I avsnitt 3.3.4 redovisas bestämmelsen som ger svensk domstol behörighet att förordna förmyndare i vissa fall för en underårig utländsk medborgare med hemvist i Sverige (4 kap. 2 § 1904 års lag).

Bestämmelsen är en kombinerad behörighets- och lagvalsbestämmelse. Det finns inte något utrymme för att tillämpa behörighetsbestämmelsen eftersom Bryssel II-förordningen omfattar frågor om förmynderskap och gäller alla barn med hemvist i Sverige. I stället kommer domstols behörighet i fråga om förmynderskap att grunda sig på artikel 8 Bryssel II-förordningen. Paragrafens hänsynstagande till vilka åtgärder som medborgarskapsstaten vidtar är inte heller relevant, eftersom det är de svenska myndigheterna som är primärt behöriga enligt Bryssel II-förordningen pga. barnets hemvist.

När det gäller lagvalsbestämmelsen så skulle den i och för sig kunna tillämpas i den situation som avses i bestämmelsen (eftersom Bryssel II-förordningen inte innehåller några lagvalsregler). I enlighet med utredningens förslag om att införa en generell lagvalsregel (se avsnitt 12.3.4.1) finns det emellertid inte anledning att särreglera denna situation. Bestämmelsen bör därför upphävas i sin helhet.

12.4.2.2 Interimistiska förordnanden (4 kap. 3 § 1 st 1904 års lag)

Förslag: Bestämmelsen i 4 kap. 3 § första stycket 1904 års lag upphävs. Hänvisningar tas in i kompletteringslagarna för situationen när svensk behörighet föreligger enligt artikel 20 Bryssel II-förordningen eller någon av artiklarna 11 eller 12 1996 års Haagkonvention. Rätten skall då kunna förordna om interimistiskt förmynderskap enligt 10 kap. 16 § föräldrabalken.

Om förmynderskap för en underårig som vistas här i landet inte skall anordnas enligt svensk lag, eller om det ännu inte är utrett om det skall ske, får rätten ändå om den underåriges angelägenheter kräver omedelbar vård förordna förmyndare enligt svensk lag för tiden intill dess att förmynderskap har anordnats i enlighet med lagen i den andra staten eller förmyndare blivit utsedd av rätten genom slutligt beslut (4 kap. 3 § första stycket 1904 års lag). Precis som 4 kap. 1 och 2 §§ är denna bestämmelse en kombinerad behörighets- och lagvalsregel.

Denna bestämmelse ger behörighet om den underåriges angelägenheter kräver *omedelbar vård*, dvs. i brådskande fall. Om barnet eller barnets egendom finns i Sverige hindrar inte Bryssel II-förordningen att domstolen vidtar en interimistisk åtgärd enligt svensk lag, även om en domstol i en annan medlemsstat är behörig att pröva frågan i sak enligt förordningen (artikel 20 Bryssel II-förordningen). Den svenska internationella behörigheten följer då av *Bryssel II-förordningen* och det finns inte utrymme för bestämmelsen i 1904 års lag.

Om barnet i stället har sitt hemvist i en fördragsslutande stat är det 1996 års Haagkonvention som skall tillämpas (artikel 61 Bryssel II-förordningen) och svenska myndigheter har i alla brådskande fall behörighet att vidta nödvändiga skyddsåtgärder i förhållande till ett barn om barnet vistas i Sverige eller om barnets egendom finns här (artikel 11.1 1996 års Haagkonvention). Även om barnet har sitt hemvist i en icke-fördragsslutande stat är 1996 års Haagkonvention tillämplig när det gäller brådskande åtgärder (artikel 11.3 1996 års Haagkonvention).

Autonom svensk rätt blir således inte tillämplig i brådskande fall och svensk domstols behörighet kommer i fortsättningen inte att kunna grundas på 4 kap. 3 § första stycket 1904 års lag. Bestämmelsen bör upphävas med avseende på behörigheten.

Utredningen föreslår i avsnitt 12.3.4.1 en generell lagvalsregel, som innebär att svenska myndigheter som huvudregel skall tillämpa svensk rätt vid utövandet av sin behörighet. Det finns inte anledning att ha någon särskild särreglering i fråga om lagvalet för denna situation.

Den fråga som måste ställas är emellertid om den resterande, *materiella* delen av 4 kap. 3 § första stycket 1904 års lag regleras på annat håll i svensk lagstiftning eller om det finns ett behov av att behålla bestämmelsen i dess materiella delar. Situationen är sådan att det blir fråga om att meddela ett tillfälligt beslut, målet i sak

kanske aldrig blir föremål för svensk prövning. Av 10 kap. 16 § föräldrabalken följer att rätten, om den omyndiges angelägenheter kräver omedelbar vård och slutligt beslut inte kan ges omedelbart i ett ärende om förordnande av förmyndare, får förordna förmyndare för tiden till dess ärendet avgörs. Denna bestämmelse är inte avsedd för situationen att rätten *enbart* kan förordna om ett interimistiskt beslut, utan något "mål i sak". Detta skulle kunna tala för att det finns behov av att införa en materiell bestämmelse som föreskriver att myndigheten får fatta ett interimistiskt beslut (utan att något mål i sak är nödvändigt). Enligt utredningens bedömning är det rimligt att föreskriva att 10 kap. 16 § föräldrabalken kan vara tillämplig i en sådan situation. Detta medför att det finns ett lagligt stöd för att meddela ett interimistiskt beslut i de fall då interimistisk behörighet föreligger enligt Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention. Eftersom bestämmelsen blir aktuell i dessa situationer bör den föreslagna bestämmelsen införas i de kompletterande lagarna. Tillämpningen bör vara möjlig även när behörighet föreligger enligt artikel 12 1996 års Haagkonvention (dvs. territoriella åtgärder), vilket dock förutsätter att barnet inte har hemvist i en EU-stat (se avsnitt 7.7.5).

Någon anledning att utvidga tillämpningsområdet jämfört med vad som i dagsläget gäller enligt 1904 års lag, till fall då den underårige inte vistas i Sverige, finns inte.

Det anförda innebär att det inte finns något behov av – eller utrymme för – den materiella bestämmelsen i 4 kap. 3 § första stycket 1904 års lag, varför bestämmelsen bör upphävas i sin helhet.

12.4.2.3 Bedömningen av frågan när behovet av förmyndare upphör (4 kap. 4 § 1904 års lag)

Förslag: Bestämmelsen i 4 kap. 4 § 1904 års lag upphävs.

Som anføres i avsnitt 3.4.2 är lagen i medborgarskapsstaten styrande för bedömningen av när behovet av förmyndare upphör (4 kap. 4 § 1904 års lag). Detta gäller även om förmynderskap är anordnat efter annan lag.

Ett av ändamålen med 1996 års Haagkonvention är att fastställa vilken lag som är tillämplig på föräldraansvar. Med föräldraansvar avses bl.a. varje förhållande som avgör förmyndares befogenheter och ansvar i förhållande till barnets person eller egendom

(artikel 1). Förmynderskap är en av de åtgärder som särskilt uppräknas som en åtgärd som avses i artikel 1 (artikel 3 c). Upphörande av föräldraansvar direkt på grund av lag bestäms av lagen i hemviststaten (artikel 16.1) Om det i stället krävs ett myndighetsbeslut för att förmynderskapet skall upphöra måste svenska myndigheter först ha internationell behörighet att vidta en sådan åtgärd innan det blir aktuellt att avgöra vilken lag som är tillämplig. Om svenska myndigheter är behöriga enligt 1996 års Haagkonvention gäller konventionens lagvalsregler, och motsvarande regler gäller om behörighet föreligger enligt Bryssel II-förordningen enligt utredningens förslag (se avsnitt 12.3.4.1). Bestämmelsens kvarvarande tillämpningsområde är i förhållande till en svensk medborgare med hemvist i en icke-fördragsslutande stat utanför EU. Med utredningens förslag är svenska myndigheter behöriga först om hemviststatens myndigheter inte anser sig behöriga. Antag att ett barn som är svensk medborgare har hemvist i Singapore²⁹ och att myndigheterna i Singapore inte anser sig behöriga i fråga om förmynderskap för barnet. 4 kap. 4 § får då till effekt att det är svensk lag (medborgarskapslagen) som är tillämplig på frågan när förmynderskapet skall upphöra. Det finns inte något som hindrar att bestämmelsen finns kvar. Själva principen att medborgarskapet skall styra lagvalsfrågan strider dock mot 1996 års Haagkonvention, som är utformad utifrån barnets bästa, och principen är också föräldrad som huvudsakligt anknytningsfaktum. Det kan av dessa orsaker ifrågasättas om det är lämpligt att bestämmelsen finns kvar. Utredningen föreslår en generell lagvalsregel med 1996 års Haagkonvention som förebild, varför det inte finns något behov av att särreglera denna situation.

12.4.2.4 Verkan och behörighet i fråga om förmynderskap som är anordnat enligt främmande lag (4 kap. 5 § 1 st 1904 års lag)

Förslag: Bestämmelsen i 4 kap. 5 § första stycket 1904 års lag upphävs.

²⁹ Exemplet förutsätter att Singapore inte är anslutet till 1996 års Haagkonvention.

Är förmynderskap för underårig anordnat enligt främmande lag, är det den lagen som skall tillämpas i fråga om verkan av omyndigheten och om förmyndarens behörighet att handla på den underåriges vägnar (4 kap. 5 § första stycket 1904 års lag).

Denna bestämmelse överensstämmer inte med artikel 17 1996 års Haagkonvention, enligt vilken det är hemviststatens lag som reglerar utövandet av föräldraansvar och inte den statens lag där förmynderskapet en gång anordnades. När utövandet av föräldraansvar sker i Sverige gäller följande. Om barnet har hemvist i en annan stat är det den statens lag som tillämpas, medan svensk lag gäller om barnet har hemvist i Sverige – oavsett om förmynderskapet är anordnat enligt främmande lag eller inte. 4 kap. 5 § första stycket 1904 års lag får därför ingen verkan i Sverige. Bestämmelsen bör upphävas.

12.4.2.5 Verkan av en företagen rättshandling (4 kap. 5 § 2 st 1904 års lag)

Förslag: Bestämmelsen i 4 kap. 5 § andra stycket 1904 års lag upphävs.

Om en underårig här i riket har företagit en rättshandling på förmyndersrättens område som han eller hon varit obehörig att företa enligt den rättsordning som annars skulle användas för att bedöma verkningarna av omyndigheten, är rättshandlingen ändå bindande, om han eller hon varit behörig enligt svensk lag och motparten varken insåg eller bort inse den bristande behörigheten. (4 kap. 5 § andra stycket 1904 års lag). Artikel 11 i Romkonventionen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser beskriver i huvudsak detsamma. Regeringen har dock inte funnit att det skulle föreligga någon konflikt som kräver en ändring av 1904 års lag i detta avseende. Det hänvisades i propositionen till att 1904 års lag ses över, och att bestämmelsen bör behållas tills vidare (prop. 1997/98:14 s. 30).

Den angivna situationen regleras inte av 1996 års Haagkonvention. Artikel 19 1996 års Haagkonvention innehåller visserligen bestämmelser om giltigheten av en rättshandling, men det är med avseende på en rättshandling som *barnets företrädare* ingår med tredje man. Det kan konstateras att situationen i 4 kap. 5 § andra stycket 1904 års lag faktiskt inte rör *föräldraansvar*. Det finns

därför inte anledning att ta in den i någon form i den föreslagna lagen om internationella föräldraansvarsfrågor. Den skulle möjligen kunna stå kvar i 1904 års lag i avvaktan på den översyn som föreslås, men med hänsyn till att situationen faktiskt redan regleras i Romkonventionen torde bestämmelsen kunna upphävas.

12.4.2.6 Anmälan till UD (4 kap. 6 § 1904 års lag)

Förslag: Bestämmelsen i 4 kap. 6 § 1904 års lag upphävs.

Om förmynderskap för en underårig svensk medborgare med hemvist i en främmande stat anordnas här i riket skall rätten genast anmäla detta till chefen för UD (4 kap. 6 § 1904 års lag). Under rättelseskyldigheten synes ursprungligen ha tillkommit för att UD skall ges tillfälle att besvara förfrågningar.³⁰ Enligt uppgift från UD har emellertid någon anmälan från svensk domstol enligt denna bestämmelse inte mottagits de senaste åren. De senaste anmälningarna mottogs under år 1984.

Utredningen har visserligen föreslagit att svenska myndigheter i vissa fall skall vara behöriga i frågor om föräldraansvar i förhållande till ett barn med hemvist utomlands, avsnitt 12.3.3.2. I det angivna avsnittet framgår dock att utredningens uppfattning är att den föreslagna lagen inte skall innehålla specialregleringar av enskilda frågor om det inte finns skäl för det. Den aktuella bestämmelsen tycks uppenbarligen inte användas. Utredningen anser därför att bestämmelsen bör upphävas.

12.4.3 Vårdnad m.m.

12.4.3.1 Frågor om vårdnad m.m. i samband med äktenskapsmål (3 kap. 6 § 1904 års lag)

Förslag: Bestämmelsen i 3 kap. 6 § 1904 års lag ändras så att den bara reglerar att frågor om *underhåll* får tas upp i äktenskapsmål.

Utredningen föreslår i avsnitt 12.3.3.3 en ny bestämmelse om behörighet för svensk domstol att pröva frågor om föräldraansvar i samband med äktenskapsmål, och att det inte längre skall vara

³⁰ Se NJA II 1905:5 s. 29 f.

möjligt att pröva en fråga om vårdnad i ett äktenskapsmål med stöd av 3 kap. 6 § 1904 års lag. Bestämmelsen i 3 kap. 6 § 1904 års lag bör dock inte upphävas eftersom den även stadgar att frågor om *underhåll* får tas upp i äktenskapsmål. Frågor om underhåll omfattas inte av begreppet föräldraansvar (jämför artikel 4 e 1996 års Haagkonvention). I avvaktan på en översyn av 1904 års lag bör därför 3 kap. 6 § finnas kvar med avseende på underhållsfrågor. En mindre språklig justering föreslås ("skall" istället för "skola"). Det kan noteras att det i departementspromemorian Stärkt rättsskydd för barn i gränsöverskridande fall (Ds 2003:5) föreslås att lagvalsbestämmelsen skall tas bort. Förslaget övervägs för närvarande inom Justitiedepartementet och utredningen lämnar inte något förslag i denna del.

12.4.3.2 Interimistiska beslut (3 kap. 12 § 1904 års lag)

Förslag: Bestämmelsen i 3 kap. 12 § 1904 års lag ändras så att den inte längre grundar behörighet för svensk domstol att meddela beslut om vårdnad, boende och umgänge i Sverige när ett äktenskapsmål pågår i en annan stat. Hänvisningar tas in i kompletteringslagarna för situationen när svensk behörighet föreligger enligt artikel 20 Bryssel II-förordningen eller någon av artiklarna 11 eller 12 1996 års Haagkonvention. Rätten skall då kunna fatta interimistiska beslut enligt 6 kap. 20 § föräldrabalken.

Som framgår av avsnitt 3.3.8 är det möjligt för domstolen att meddela beslut som avses i 6 kap. 20 § föräldrabalken (dvs. interimistiska beslut i fråga om vårdnad, boende och umgänge) när ett äktenskapsmål pågår i en främmande stat (3 kap. 12 § 1904 års lag).

Om det är ett brådskande fall, och barnet har sitt hemvist i en stat som tillämpar Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention, kan den svenska domstolen inte grunda sin behörighet på 3 kap. 12 § 1904 års lag. I dessa situationer är ju myndigheterna i den andra staten primärt behöriga och den svenska behörigheten kan inte grundas på autonom rätt. Om barnet vistas i Sverige kan i stället den svenska domstolen grunda sin behörighet på artikel 20 Bryssel II-förordningen och artikel 11 1996 års Haagkonvention

enligt resonemanget som fördes i fråga om förmynderskap (se avsnitt 12.4.2.2).

Bestämmelsen i 3 kap. 12 § har emellertid tolkats som att den inte bara innehåller en behörighetsbestämmelse utan att den även ger den ”materiella förutsättningen” för att meddela ett interimistiskt beslut utan något pågående mål i sak.³¹ En motsvarande möjlighet att fatta interimistiska beslut behöver därför införas precis som när det gäller förmynderskap (se avsnitt 12.4.2.2). Hänvisningar bör därmed tas in i kompletteringslagarna för situationen när svensk behörighet föreligger enligt artikel 20 Bryssel II-förordningen eller artikel 11 1996 års Haagkonvention. Rätten skall då kunna fatta interimistiska beslut enligt 6 kap. 20 § föräldrabalken.

Möjligheten att meddela interimistiska beslut enligt 3 kap. 12 § 1904 års lag och 6 kap. 20 § föräldrabalken kan dock användas även om det inte är fråga om ett brådskande fall. Det finns nämligen inte något krav på att situationen skall vara brådskande i 6 kap. 20 § föräldrabalken. Om barnet finns i Sverige kommer emellertid behörigheten att grundas på artikel 12 1996 års Haagkonvention (en territoriell åtgärd). Möjligheten att fatta interimistiska beslut bör, precis som när det gäller förmynderskap, gälla även när behörighet föreligger enligt denna bestämmelse.

Det återstående tillämpningsområdet för den nuvarande bestämmelsen i 1904 års lag blir därför den situationen att barnet varken vistas i Sverige eller har hemvist i någon stat som tillämpar Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention. Samtidigt är det en grundläggande förutsättning för tillämpningen av 3 kap. 12 § 1904 års lag att det pågår ett äktenskapsmål i den tredje staten. Frågan är om det kan sägas vara befogat att svensk domstol skall vara behörig att meddela ett interimistiskt beslut (som inte är brådskande) i en sådan situation. Det kan möjligen hävdas att det finns ett intresse av att kunna meddela ett interimistiskt beslut innan den svenska domstolen vet om myndigheterna i barnets hemviststat anser sig vara behöriga i en fråga om föräldraansvar (jämför utredningens förslag i avsnitt 12.3.3.2). Det skall dock hållas i åtanke att barnet inte befinner sig i Sverige och att den svenska domstolen har små möjligheter att undersöka hur barnets situation ser ut. Att i detta

³¹ Jämför uttalande i prop. 2000/01:98 s. 30: ”Bestämmelsen gäller fall där ett äktenskapsmål pågår i en annan stat och ger en svensk domstol behörighet att meddela interimistiska beslut om vårdnad, boende, umgänge, underhåll och kvarboenderätt, trots att några andra yrkanden än interimistiska inte har framställts.”

läge meddela ett interimistiskt beslut förefaller tveksamt. Utredningen anser att de möjligheter som föreslås är fullt tillräckliga för barnets skydd. Hänvisningen i 3 kap. 12 § till 6 kap. 20 § föräldrabalken bör därför tas bort.

12.4.3.3 Anmälan om gemensam vårdnad direkt till Skatteverket

Förslag: Kravet på att barnet är folkbokfört i Sverige tas bort i fråga om Skatteverkets registrering av gemensam vårdnad efter anmälan. Det krävs i stället att barnet har hemvist i Sverige. Det skall inte längre krävas att ett barn och dess föräldrar är svenska medborgare för att föräldrarna skall kunna göra en anmälan om gemensam vårdnad direkt till Skatteverket.

Som anförs i avsnitt 8.7.2.2 kan föräldrarna få gemensam vårdnad genom en registrering hos Skatteverket efter en anmälan direkt till Skatteverket. För att detta skall vara möjligt krävs det att barnet är folkbokfört i Sverige, att förordnande om vårdnaden inte har meddelats tidigare och att föräldrarna och barnet är svenska medborgare (6 kap. 4 § andra stycket 2 föräldrabalken). Föräldrarna kan också få gemensam vårdnad genom registrering hos Skatteverket efter en anmälan till socialnämnden i samband med att nämnden skall godkänna en faderskapsbekräftelse eller en bekräftelse av föräldraskap. Även detta kräver att barnet är folkbokfört i Sverige men det finns inte något krav på svenskt medborgarskap (andra stycket 1 samma paragraf).

Eftersom bestämmelsen ger Skatteverket behörighet *när barnet är folkbokfört i Sverige* samt då det beträffande den andra punkten krävs att *barnet och föräldrarna är svenska medborgare*, kan bestämmelsen ge intryck av att vara en internationellt privaträttslig behörighetsregel. Ett barn kan ju undantagsvis vara folkbokfört i Sverige utan att ha hemvist här eftersom kriterierna inte överensstämmer fullt ut med varandra. I och med ikraftträdandet av Bryssel II-förordningen har emellertid förutsättningarna för bestämmelsens tillämpning ändrats. Om barnet har hemvist i en medlemsstat i EU som tillämpar Bryssel II-förordningen får behörighet nämligen inte utövas enligt svensk autonom rätt. Det anförda innebär att det kan inträffa situationer där Skatteverket, trots att de uttryckliga förutsättningarna i 6 kap. 4 § andra stycket

är uppfyllda, inte har internationell behörighet att tillämpa bestämmelsen. Den bör därför ändras. Utredningen anser att kravet på folkbokföring i Sverige skall bytas ut mot ett krav på hemvist. Detta ligger också i linje med Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention. Ytterligare ett skäl för detta är att barnets hemvist i Sverige är en förutsättning för att den gemensamma vårdsnaden skall vara gällande i de stater som är anslutna till 1996 års Haagkonvention, se artikel 16 vars bestämmelser avser föräldraansvar enligt hemviststatens lag.

När det gäller *kravet på svenskt medborgarskap* kan konstateras att medborgarskapet som anknytningsfaktum får allt mindre betydelse i internationellt privaträttsliga sammanhang. När möjligheten för föräldrarna att få gemensam vårdnad genom anmälan infördes, skulle anmälan göras till pastorsämbetet. Skälet för att denna möjlighet endast kunde utnyttjas när både föräldrarna och barnet är svenska medborgare var enligt förarbetena att pastorsämbetenas handläggning skulle underlättas (se prop. 1981/82:168 s. 32). Det kan vidare ifrågasättas om medborgarskapet i dagsläget är av någon betydelse för Skatteverkets hantering av en anmälan, eftersom barnet ändå måste vara folkbokfört i Sverige – eller med utredningens förslag ha hemvist här – för att det skall vara möjligt att få gemensam vårdnad genom en anmälan. Om kravet på svenskt medborgarskap tas bort kan det visserligen finnas en risk för att den gemensamma vårdsnaden inte erkänns i den stat där barnet och föräldrarna är medborgare. Denna risk minskar emellertid allteftersom fler stater ansluter sig till 1996 års Haagkonvention (se artikel 16 i konventionen). Oaktat detta kan kravet på svenskt medborgarskap anses innebära ett omotiverat särskiljande mellan svenska och utländska medborgare. Sammantaget finner utredningen att kravet på svenskt medborgarskap inte är ändamålsenligt och därför bör tas bort.

Det skall slutligen noteras att möjligheten att träffa ett avtal som godkänns av socialnämnden kvarstår (se 6 kap. 6, 14 a och 15 a §§ föräldrabalken).

12.4.4 Godmanskap

12.4.4.1 4 kap. 3 § 2 st 1904 års lag

Förslag: 4 kap. 3 § andra stycket 1904 års lag upphävs.

Som anförs i avsnitt 3.3.5 finns det i 4 kap. 3 § andra stycket 1904 års lag internationella behörighetsbestämmelser om god man. Enligt bestämmelsen får god man förordnas i vissa fall enligt bestämmelserna i 11 kap. 1 § första stycket och 2 § föräldrabalken.

Hänvisningen till 11 kap. 1 § första stycket föräldrabalken

Bestämmelsen ger intryck av att i första hand vara tillämplig om ett barn vistas i Sverige. Men paragrafen antyder att det är fråga om ett brådskande fall (förfall pga. sjukdom, eller eventuellt ett intermistiskt entledigande pga. olämplighet). I ett sådant fall kommer den svenska myndighetens behörighet i stället att grundas på artikel 20 Bryssel II-förordningen och/eller artikel 11 1996 års Haagkonvention. Enligt resonemanget i avsnitten 12.4.2.2 och 12.4.3.2 finns det då inte utrymme för någon autonom behörighetsbestämmelse.

Då återstår situationen när barnet vistas utomlands. Bestämmelsen i 1904 års lag är dock inte tillämplig om barnet har hemvist i eller vistas i en medlemsstat eller en fördragsslutande stat, då är den statens myndigheter behöriga och 1904 års lag skall inte tillämpas. Om god man förordnas till skydd för barnets egendom i Sverige, grundas behörigheten i stället på Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention. Med dessa begränsningar i tillämpningsområdet kan det ifrågasättas varför svenska myndigheter skulle förordna god man i en situation när barnet har hemvist, vistas eller har egendom i en icke-fördragsslutande stat utanför EU. Det svenska godmansförordnandet tar ju sikte på förhållanden i Sverige. Utredningen anser att det är tveksamt om det finns något utrymme kvar för bestämmelsens tillämpning vid sidan av Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention, och i vart fall att en sådan svag anknytning inte bör grunda behörighet för svenska myndigheter. Utredningen föreslår därför att det inte längre skall vara möjligt att förordna god man med stöd av 4 kap. 3 § andra stycket 1904 års lag och 11 kap. 1 § första stycket föräldrabalken.

Hänvisningen till 11 kap. 2 § föräldrabalken

Den andra hänvisningen ger behörighet för svenska myndigheter att förordna god man *i trängande fall* i vissa angivna situationer (11 kap. 2 § föräldrabalken).

Om barnet har hemvist i Sverige grundas behörigheten på artikel 8 Bryssel II-förordningen. Då är svensk lag tillämplig i vanlig ordning och 11 kap. 2 § föräldrabalken är direkt tillämplig. Om barnet visserligen inte har hemvist i Sverige, men vistas i Sverige eller har tillgångar här, grundas behörigheten i stället på artikel 20 Bryssel II-förordningen eller artikel 11 1996 års Haagkonvention (eftersom den situation som beskrivs i 4 kap. 3 § andra stycket 1904 års lag, gäller ”*trängande fall*”). Något utrymme för en autonom bestämmelse finns då inte.

Eftersom bestämmelsen inte innebär något krav på att barnet skall vistas här ligger den återstående, allmänna tillämpligheten av 4 kap. 3 § andra stycket 1904 års lag i fall då barnet varken har hemvist i, vistas i eller har tillgångar i Sverige. Men barnet kan då inte heller ha hemvist i eller vistas i en EU-stat eller en fördragsslutande stat, för då finns det en annan stat som är behörig och Sverige kan inte falla tillbaka på autonom rätt. Utrymmet för bestämmelsen tycks därför vara begränsat. Precis som när det gäller god man enligt 11 kap. 1 § första stycket föräldrabalken är det fråga om ett förordnande av god man i Sverige, och det grundläggande behovet av god man bör också komma från förhållanden i Sverige. När den anknytningen saknas bör svenska myndigheter enligt utredningens bedömning inte ha någon internationell behörighet att förordna om god man. Utredningen anser därför att det inte längre skall vara möjligt att förordna god man med stöd av 4 kap. 3 § andra stycket 1904 års lag och 11 kap. 2 § föräldrabalken.

Särskilt om lagval

Utredningen har ovan föreslagit att det inte längre skall vara möjligt att förordna god man med stöd av bestämmelsen i 4 kap. 3 § andra stycket 1904 års lag. Även om det inte finns utrymme för eller är lämpligt att ha någon autonom behörighetsbestämmelse skulle det kunna vara möjligt att autonomt reglera lagvalet för de situationer som omfattas av Bryssel II-förordningen (eftersom Bryssel II-förordningen inte reglerar frågor om lagval). Men med

hänsyn till att utredningen föreslår en generell lagvalsbestämmelse (se avsnitt 12.3.4.1) saknas anledning att föreskriva några särskilda bestämmelse i fråga om lagvalet. Bestämmelsen bör därför upphävas i sin helhet.

12.4.4.2 4 kap. 3 § 3 st 1904 års lag och lagen om god man för ensamkommande barn

Förslag: 4 kap. 3 § tredje stycket 1904 års lag upphävs.

Lagen om god man för ensamkommande barn ändras på så sätt att den inte begränsas till att gälla barn som har utländskt medborgarskap eller är statslösa. Lagen hänvisar inte till någon internationellt privaträttslig bestämmelse. Barnets hemvist är, i stället för tidpunkten för uppehållstillstånd, avgörande i förhållande till när den gode mannen bör ersättas med en särskilt förordnad vårdnadshavare.

Som framgår av avsnitt 3.3.5 gäller lagen om god man för ensamkommande barn i tillämpliga fall framför 1904 års lag (4 kap. 3 § tredje stycket 1904 års lag). Eftersom utredningen har föreslagit att de båda föregående styckena i den aktuella paragrafen i 1904 års lag skall upphävas, är hänvisningen onödig. Detta får till följd att hela paragrafen (dvs. 4 kap. 3 § 1904 års lag) bör upphävas.

Frågan är om själva lagen om ensamkommande barn behöver ändras. Lagen kan bara ha företräde framför 1904 års lag om den innehåller en internationell behörighetsregel (och inte bara materiella bestämmelser). Som den är skriven är lagen allmänt tillämplig, dvs. inte bara i förhållande till någon eller några stater.

Såväl Bryssel II-förordningen som 1996 års Haagkonvention är tillämpliga på frågor som gäller förordnande av god man. För ett barn på flykt, eller ett barn vars hemvist inte kan fastställas, innebär det att överförmyndarens internationella behörighet följer antingen av Bryssel II-förordningen eller av 1996 års Haagkonvention (se avsnitt 7.3). Artikel 13 Bryssel II-förordningen är tillämplig i förhållande till ett barn vars hemvist inte kan fastställas och om barnets hemviststat är en stat som tillämpar Bryssel II-förordningen eller en stat som varken tillämpar Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention. Artikel 6 1996 års Haagkonvention är tillämplig om barnet är på flykt från en fördragsslutande stat. Men lagen om ensamkommande barn är också tillämplig i fråga om

barn som kanske inte är på flykt eller barn vars hemvist kan fastställas, liksom i fråga om barn som vistas i Sverige och *blir* ensamma. Om barnet i denna situation ställs ensam kommer överförmyndarens behörighet att grundas på artikel 20 Bryssel II-förordningen eller artikel 11 1996 års Haagkonvention, dvs. bestämmelserna som ger behörighet i brådskande fall. (Det är också tänkbart att artikel 12 1996 års Haagkonvention som ger behörighet att vidta territoriella åtgärder kan tillämpas i fall som avses i lagen, under förutsättning att det inte finns någon medlemsstat i EU som är behörig [se avsnitten 7.7.4 och 7.7.5].) Eftersom det är svårt att tänka sig någon mer brådskande åtgärd än att tillgodose skyddet för ett ensamt barn, kommer det inte att finnas någon situation vid sidan av Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention där behörigheten kan grundas på autonom rätt.

Med hänsyn till det anförda anser utredningen att lagen bör ändras på så sätt att det blir tydligt att den innehåller materiella bestämmelser, så att den inte ger intryck av att utvidga svenska myndigheters internationella behörighet i förhållande till Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention. Det bör därför inte finnas någon hänvisning till någon internationellt privaträttslig bestämmelse. När svenska myndigheter är internationellt behöriga blir lagen tillämplig och dess materiella bestämmelser får användas.

Utredningen anser också att lagens tillämpningsområde bör justeras något. Som lagen är skriven ger den skydd åt barn som är utländska medborgare eller statslösa. Det är tänkbart att barn som är svenska medborgare men har hemvist utomlands kommer till Sverige eller blir ensamma här under de förhållanden som anges i lagen. Det är inte ovanligt att barn har dubbelt medborgarskap, dvs. är både svenska medborgare och medborgare i ett annat land. Barnets föräldrar kan t.ex. under en viss period ha varit bosatta i Sverige och då blivit svenska medborgare, men har sedan återvänt till sitt ursprungsland där barnet föddes. Det framstår som självklart att lagens skyddsåtgärder måste kunna tillämpas även i förhållande till dessa barn. Eftersom det nu sker en övergång i svensk internationell privaträtt på området, från nationalitetsprincipen till hemvistprincipen, finns det anledning att göra det tydligt att lagen är tillämplig även i förhållande till barn som är svenska medborgare. Genom att justera lagen så att det endast krävs att barnet inte skall ha hemvist i Sverige blir det tydligt att lagen gäller samtliga barn (förutsatt att övriga kriterier är för handen).

Som lagen är skriven nu är det barnets förvärv av *uppehållstillstånd* som är den omständighet som utlöser olika organs och funktionärers handlande när det gäller att ersätta den gode mannen med en särskilt förordnad vårdnadshavare. Regeringen ansåg i förarbetena att denna tidpunkt var att föredra framför hemvistikriteriet, då det senare inte ansågs vara tillräckligt klart och enkelt för den som skall tillämpa lagen.³² Med utredningens föreslagna ändring, dvs. att även barn som är svenska medborgare skall omfattas av lagen, bör tidpunkten då barnet förvärvat *hemvist* i Sverige i stället vara avgörande (en svensk medborgare behöver ju inte uppehållstillstånd). Tidpunkten för när ett barn får hemvist här får bedömas från fall till fall. Det torde dock kunna presumeras att ett barn som är svensk medborgare får hemvist i Sverige ganska snabbt.

12.4.5 Övriga lagändringar

12.4.5.1 Hänvisningar till 1904 års lag m.m.

Förslag: 11 kap. 1 § tredje stycket föräldrabalken upphävs. Hänvisningarna till 1904 års lag och till lagen om god man för ensamkommande barn i 11 kap. 25 § och 16 kap. 2 § föräldrabalken byts ut mot hänvisningar till Bryssel II-förordningen och lagen om 1996 års Haagkonvention.

I 11 kap. 1 och 25 §§ samt 16 kap. 2 § föräldrabalken finns hänvisningar till 4 kap. 3 § 1904 års lag och till lagen om god man för ensamkommande barn.

Hänvisningen i 11 kap. 1 § föräldrabalken anger att det finns bestämmelser om god man i 4 kap. 3 § 1904 års lag och lagen om god man för ensamkommande barn. Förutom att bestämmelsen i 1904 års lag upphävs och därför inte kan finnas med i en hänvisning, så innehåller den nuvarande hänvisningen en blandning mellan materiell rätt (lagen om ensamkommande barn) och internationell privaträtt (1904 års lag). Hänvisningen är dessutom ofullständig eftersom behörighet att förordna god man i första hand föreligger enligt Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention. För att undvika att blanda materiell rätt med internationell privaträtt, och med hänsyn till att det normalt sett inte sker någon korsvis

³² Se prop. 2004/05:136 s. 40.

hänvisning mellan svenska lagar, föreslår utredningen att tredje stycket i 11 kap. 1 § föräldrabalken upphävs.

Hänvisningen i 11 kap. 25 § tredje stycket föräldrabalken avser den nationella behörigheten för överförmyndaren när barnet inte har hemvist i Sverige men när svensk internationell behörighet ändå finns. Utredningen föreslår att hänvisningen till 1904 års lag och lagen om god man för ensamkommande barn ersätts med en hänvisning till Bryssel II-förordningen och den föreslagna lagen om 1996 års Haagkonvention. Det innebär att det är överförmyndaren i den kommun där barnet vistas som är behörig när en fråga om godmanskap tas upp enligt Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention. Motsvarande ändring görs i fråga om 16 kap. 2 § föräldrabalken som avser tillsynen av överförmyndaren.

12.4.5.2 Reservforum

Bedömning: Det saknas behov av reservforum för tillämpning av den föreslagna lagen om internationella föräldraansvarsfrågor.

Den föreslagna lagen om internationella föräldraansvarsfrågor innehåller bl.a. bestämmelser om internationell behörighet i vissa fall och bestämmelser om verkställbarhet. Utredningen bedömer det finns erforderliga nationella forumbestämmelser som ger berörda myndigheter behörighet att pröva frågor enligt den föreslagna lagen. Till skillnad från vad som föreslagits i utredningens delbetänkande (SOU 2004:80) och som föreslås i avsnitt 7.10.2 ovan, kan det inte förutses att det finns något behov av att föreskriva något reservforum för socialnämnden.

12.5 Kommentar till de återstående artiklarna i 1996 års Haagkonvention

Bedömning: Övriga bestämmelser i konventionen bör inte göras allmänt tillämpliga.

I den föreslagna lagen har vissa av artiklarna i 1996 års Haagkonvention använts som förebilder. I något enstaka fall finns också en redovisning av skälen för varför vissa artiklar *inte* har gjorts allmänt tillämpliga (se avsnitt 12.3.3.4 om bestämmelsen rörande olovliga

bortföranden och kvarhållanden av barn). Resterande artiklar i konventionen kommer inte att redovisas särskilt. Utredningen bedömer att dessa övriga artiklar inte kan anses tjäna någon funktion som allmänt tillämpliga. Ett flertal av dem bygger på att myndigheterna i båda berörda staterna tillämpar konventionens bestämmelser. Så är t.ex. fallet med artiklarna som tillåter att myndigheterna i vissa situationer sinsemellan får komma överens om behörighet i ett enskilt fall (artiklarna 8 och 9), liksom bestämmelserna om samarbete. I dessa delar är konventionens bestämmelser så avpassade för just *konventionssamarbete* att det helt enkelt inte är lämpligt att föreslå ett utvidgat tillämpningsområde för dem.

Del IV

Lagtekniska frågor m.m.

13 Lagtekniska lösningar

13.1 En samlad exekvurlagstiftning

Förslag: De kompletterande bestämmelserna till 1996 års Haagkonvention samlas i den lag som inkorporerar konventionen med svensk rätt.

I enlighet med direktiven tog utredningen i delbetänkandet (SOU 2004:80) ställning till frågan om de kompletterande bestämmelser som behövdes till Bryssel II-förordningen skulle tas in i lagen (2002:460) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden (2002 års lag)¹ eller fortfarande finnas i en särskild lag, dvs. lagen med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen. En avsikt med 2002 års lag var att åstadkomma en enhetlig och överskådlig reglering av kompletterande bestämmelser om verkställighet av utländska domar.

Utredningen ansåg att det fanns skäl för att behålla de kompletterande bestämmelserna till Bryssel II-förordningen i en separat lag tills vidare. Ett av skälen var att båda lagarna innehåller bestämmelser utöver dem som avser exekvatur. Det kunde också antas att ett tillträde till 1996 års Haagkonvention skulle föranleda kompletterande bestämmelser och utredningen ansåg inte att det var lämpligt att föra in de kompletterande bestämmelserna till Bryssel II-förordningen i 2002 års lag, för att efter något år kanske tvingas bryta ut de bestämmelser som rör föräldraansvar för att få dem samlade i en egen lag.

Utredningen lämnar i det nu aktuella betänkandet förslag på vilka bestämmelser som behöver införas vid ett tillträde till 1996 års Haagkonvention. Sammantaget rör det sig om ett antal bestämmel-

¹ 2002 års lag innehåller kompletterande bestämmelser till Bryssel I-förordningen, Brysselkonventionen och Luganokonventionen, vilka instrument reglerar bl.a. familjerättsliga underhåll.

ser som, utöver frågor kring verkställighet av utländska domar, även avser behörighet och samarbete mellan myndigheter, bestämmelser som är specifika för konventionens tillämpningsområde. De föreslagna exekvaturbestämmelserna skiljer sig dessutom från det förfarande som föreskrivs i 2002 års lag. Mot denna bakgrund anser utredningen att det inte är lämpligt att lägga de kompletterande bestämmelserna som behövs till 1996 års Haagkonvention i 2002 års lag.

Det ligger närmare till hands att samla de kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen och till 1996 års Haagkonvention i en och samma lag. Båda instrumenten rör internationella föräldraansvarsfrågor och de kompletterande bestämmelserna till 1996 års Haagkonvention skulle därvid kunna ges ett eget kapitel i 2001 års lag. De kompletterande bestämmelserna är emellertid inte desamma, och regelsystemet när det gäller t.ex. exekvaturförfarandet skiljer sig åt. Dessutom föreslår utredningen en ny lag om internationella föräldraansvarsfrågor som inte har sin plats i en sådan kompletteringslag. Utredningen anser att det är mer lättillgängligt för rättstillämparen att låta de kompletterande bestämmelserna till Bryssel II-förordningen finnas kvar i en egen lag och låta lagen som inkorporerar 1996 års Haagkonvention även innehålla de kompletterande bestämmelserna som behövs till konventionen.

13.2 Frågan om inkorporering

Förslag: Artiklarna 1–56 i konventionen inkorporeras.

Bedömning: Slutbestämmelserna (kapitel VII) bör inte inkorporeras.

I avsnitt 5.2 föreslås att 1996 års Haagkonvention införlivas med svensk rätt genom inkorporering. Det lämnades därvid öppet om hela konventionen lämpligen bör inkorporeras, eller om det finns artiklar som i första hand är riktade till de fördragsslutande staterna och som inte behöver ges laglig form.

Bland de *allmänna bestämmelserna* i konventionen (kapitel VI) återfinns bestämmelser av materiell natur, t.ex. de som gäller utfärdande av intyg, behandling av personuppgifter och förbudet mot att ställa krav på legalisering. Det finns även bestämmelser som

riktar sig till de fördragsslutande staterna, t.ex. de som tillåter staterna att utse särskilda myndigheter till vilka vissa framställningar skall riktas, och möjligheten att göra förbehåll för de egna myndigheternas behörighet att vidta åtgärder med avseende på barnets egendom i staten. En delvis inkorporering skulle innebära att vissa bestämmelser i kapitlet blir svensk lag och andra inte. En sådan lösning framstår inte som lämplig. Utredningen anser därför att de allmänna bestämmelserna i konventionen bör inkorporeras i sin helhet.

Slutbestämmelserna (kapitel VII) är uteslutande riktade till de fördragsslutande staterna och skulle således i och för sig inte behöva inkorporeras. En sådan lösning har också valts vid inkorporeringen av 1980 års Wienkonvention om internationella köp (lagen om internationella köp). Däremot har 1993 års Haagkonvention inkorporerats i sin helhet, inklusive slutbestämmelser. Med hänsyn till att det är ett helt kapitel i 1996 års Haagkonvention som inte behöver inkorporeras, och till att det inte finns anledning att göra lagtext av bestämmelser som inte är lämpade för det och som inte behöver vara direkt tillämpliga, anser utredningen att slutbestämmelserna inte bör inkorporeras.

Slutsatsen är således att samtliga artiklar i 1996 års Haagkonvention utom artiklarna i kapitel VII inkorporeras.

14 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

14.1 Ikraftträdande

Förslag: Det överlämnas till regeringen att bestämma tidpunkten för ikraftträdandet av den lag som inkorporerar 1996 års Haagkonvention samt de lagbestämmelser som kompletterar bestämmelserna i konventionen. Detsamma skall gälla övriga föreslagna lagregler.

I avsnitt 2.2 redovisas det förhållandet att EU:s medlemsstater inte självständigt kan ansluta sig till 1996 års Haagkonvention. Europeiska unionens råd har fattat ett beslut om att bemyndiga medlemsstaterna att underteckna konventionen, men har ännu inte fattat något beslut om att bemyndiga staterna att *ratificera* den. Utredningens förslag att 1996 års Haagkonvention skall inkorporeras i lag,¹ jämte förslagen till kompletterande bestämmelser² kan således inte träda i kraft förrän EU har möjliggjort en svensk anslutning till konventionen. Av denna anledning bör det överlämnas till regeringen att bestämma tidpunkten för när denna lagstiftning skall träda i kraft.

De övriga lagändringar³ som föreslås i betänkandet bör träda i kraft samtidigt. I annat fall kan det uppstå problem t.ex. i fråga om de bestämmelser i 1904 års lag som i någon form ”överförs” till lagen om internationella föräldraansvarsfrågor. Det är vidare önskvärt att bestämmelserna träder i kraft så snart som möjligt. Med

¹ Förslag till lag om 1996 års Haagkonvention om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn.

² Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar och förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

³ Förslag till lag om internationella föräldraansvarsfrågor, förslag till lag om ändring i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap, förslag till lag om ändring i föräldrabalken, förslag till lag om ändring i lagen (2001:394) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen och förslag till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn.

hänsyn till de föreslagna bestämmelsernas anknytning till 1996 års Haagkonvention finns det dock anledning att avvakta med ikraftträdandet av dessa lagändringar till det datum som konventionens bestämmelser träder i kraft. I lagen om internationella föräldraansvarsfrågor hänvisas till föräldraansvarsbegreppet i 1996 års Haagkonvention – något som inte är lämpligt att göra innan konventionen gäller i Sverige.

14.2 Övergångsbestämmelser

14.2.1 Lagen om 1996 års Haagkonvention och de kompletterande bestämmelserna till konventionen

Förslag: Artikel 16 1996 års Haagkonvention skall gälla även i förhållande till de barn som har fått nytt hemvist i Sverige före konventionens ikraftträdande.

Bedömning: I övriga hänseenden saknas behov av övergångsbestämmelser.

Som redovisas i avsnitt 11.4.1 innehåller 1996 års Haagkonvention övergångsbestämmelser i fråga om tillämpningen av själva konventionen (artikel 53). I avsnitt 11.4.2 anförs att dessa bestämmelser gäller som de står skrivna och att de inte kräver någon ändring i lag.

Utredningen bedömer inte heller att det finns behov av övergångsbestämmelser beträffande den föreslagna lagen om 1996 års Haagkonvention, med undantag för artikel 16 som gäller *föräldraansvar direkt på grund av lag* (ex lege). När 1996 års Haagkonvention har trätt i kraft och gäller som lag i Sverige kommer artikel 16 att tillämpas i fråga om alla barn som får hemvist i Sverige. Frågan är vad som skall gälla för de barn som har fått *hemvist i Sverige vid en tidigare tidpunkt*. Det gäller t.ex. barn till gifta föräldrar som kommer från ett land där endast fadern är vårdnadshavare (se avsnitten 8.3 och 8.7.2.1). Om dessa barn i stället hade fått hemvist i Sverige *efter* konventionens ikraftträdande skulle även modern ha blivit vårdnadshavare (se artikel 16.4 och avsnitt 8.3.4). Frågan kan också bli aktuell i fråga om barn till ogifta, sammanboende föräldrar där även fadern är vårdnadshavare. Om dessa barn hade fått hemvist i Sverige efter konventionens

ikraftträdande består faderns föräldraansvar (se artikel 16.3 och avsnitt 8.3.4).

I den förklarande rapporten anförts att övergångsproblemen som kan uppstå mot bakgrund av artikel 16 1996 års Haagkonvention kommer att få lösas utifrån varje fördragsslutande stats nationella rätt eftersom konventionen är tyst på denna punkt.⁴

Den svenska rätten är inte entydig beträffande vad som gäller i ex lege-fallen (se avsnitt 3.4.1).⁵ Regeringen har i prop. 2004/05:136 s. 24 anfört ståndpunkten att mycket talar för att ett legalt vårdnadsförhållande får anses bestå för ett barn vars vistelse i Sverige inte har karaktär av hemvist. Det anförts emellertid också att senare års praxis talar för att vårdnadsförhållandet skall bedömas *enligt svensk rätt i fall där barnet har fått hemvist i Sverige*. Detta uttalande tyder på att de barn som avses i det första exemplet ovan faktiskt anses stå även under moderns vårdnad. Det skulle å andra sidan kunna leda till att fadern i det andra exemplet inte anses som vårdnadshavare.

Eftersom det inte är helt tydligt vad som gäller enligt svensk rätt skulle det i syfte att skapa klarhet vara möjligt att låta konventionens bestämmelser i artikel 16 vara tillämpliga även i förhållande till de barn som har fått nytt hemvist i Sverige innan konventionen trädde i kraft. Det skulle innebära att det legala vårdnadsförhållande som förelegat enligt utländsk rätt respekteras (jämför artikel 16.3) och att den förälder som skulle vara legal vårdnadshavare enligt svensk rätt också skall vara legal vårdnadshavare när barnet har fått hemvist i Sverige (jämför artikel 16.4). Det förefaller som om svensk gällande praxis överensstämmer i vart fall med den senare bestämmelsen. En omständighet som talar mot ett sådant förslag är att de familjer som flyttade till Sverige och fick hemvist här före konventionens ikraftträdande inte hade anledning att räkna med att flytten till Sverige kunde få sådana konsekvenser. Det är då viktigt att framhålla att en tillämpning av artikel 16 inte får till följd att någon av föräldrarna *berövas* sitt föräldraansvar. Det är också viktigt att komma ihåg att artikel 16 är en bestämmelse till skydd för barn. Det är svårt att motivera att ett sådant skydd inte skall ges till de barn som redan har hemvist i Sverige. Utredningen anser att fördelarna med att tillämpa artikel 16 överväger eventuella nackdelar. Utredningen föreslår därför att det bör föreskrivas i en

⁴ Se Paul Lagarde, Explanatory Report, paragraf 179.

⁵ Se även Maarit Jänträ-Jareborg, Svensk domstol och utländsk rätt. En internationellt privat- och processrättslig studie, 1997, s. 225 ff.

övergångsbestämmelse till lagen om 1996 års Haagkonvention att artikel 16 är tillämplig även i förhållande till de barn som har fått hemvist i Sverige före konventionens ikraftträdande.

Precis som framgår i avsnitt 8.7.2.1 beträffande tillämpningen av artikel 16 får det anses ligga på Skatteverket att informera de familjer som har fått hemvist i Sverige innan konventionens ikraftträdande om de nya bestämmelserna. En eventuell konflikt mellan föräldrarna får sedan lösas på sedvanligt vis, med hjälp av socialnämnden eller i sista hand genom en process vid domstol.

14.2.2 Lagen om internationella föräldraansvarsfrågor m.fl. lagar

Förslag: En myndighets behörighet i ett mål eller ärende som anhängiggjorts före ikraftträdandet av lagändringarna skall inte gå förlorad på grund av behörighetsbestämmelserna i den nya lagen om internationella föräldraansvarsfrågor. Mål eller ärenden som har anhängiggjorts före ikraftträdandet skall prövas enligt äldre rätt. Bestämmelserna om erkännande och verkställighet av utländska avgöranden skall inte tillämpas på avgöranden som har meddelats före ikraftträdandet.

Bedömning: Det saknas behov av övergångsbestämmelser beträffande övriga lagförslag.

Den föreslagna lagen om internationella föräldraansvarsfrågor behöver förses med vissa övergångsbestämmelser.

Lagen bör vara tillämplig på mål och ärenden som anhängiggörs efter lagens ikraftträdande. Detta innebär att en myndighet som före ikraftträdandet utövar behörighet enligt äldre bestämmelser inte blir obehörig att handlägga frågan på grund av de nya bestämmelserna. Det innebär också att mål eller ärenden som har anhängiggjorts före ikraftträdandet prövas enligt äldre lag. Några ytterligare övergångsbestämmelser i fråga om behörighet eller lagval torde inte behövas.

När det gäller erkännande och verkställbarhet är det visserligen tänkbart att ett avgörande som har meddelats före ikraftträdandet skulle kunna förklaras verkställbart enligt den nya lagen, förutsatt att verkställbarhetsansökan inte bör avslås enligt någon av lagens vägransgrunder. Utredningens lagförslag kan dock sägas innebära

en i praktiken ändrad inställning till utländska avgöranden om föräldraansvar; från att utländska avgöranden inte erkänns eftersom stöd i lag oftast har saknats, till att utländska avgöranden som huvudregel skall erkännas. Det kan också vara så att en av föräldrarna inte har engagerat sig i den utländska rättsprocessen i tron att ett senare avgörande inte skulle erkännas i Sverige. Med hänsyn till detta anser utredningen att det inte är lämpligt att tillämpa den föreslagna lagen på avgöranden som har meddelats i tiden före lagens ikraftträdande.

Beträffande de övriga föreslagna lagreglerna finns inte något behov av övergångsbestämmelser.

15 Konsekvenser av förslagen

Bedömning: Ett tillträde till 1996 års Haagkonvention får som konsekvens att skyddet för barn i internationella situationer förbättras. Utredningen bedömer att tillträdet på sikt kommer att leda till ökade kostnader, främst för Svea hovrätt och centralmyndigheten. Detta bör dock utvärderas när konventionen har varit i kraft en tid. Inledningsvis får eventuella kostnadsökningar antas rymmas inom domstolsväsendets och Regeringskansliets befintliga budget. Detsamma gäller för övriga berörda myndigheter.

Ett tillträde till 1996 års Haagkonvention får till följd att *skyddet för barn i internationella situationer förbättras*. Konventionens främsta mål är just att förbättra skyddet för dessa och samtliga överväganden sker med utgångspunkt i barnets bästa.

Oberoende av 1996 års Haagkonvention medför människors ökade rörlighet att antalet mål och ärenden med internationell anknytning ökar och att myndigheterna ställs inför situationer där anknytningen till en annan stat ger upphov till frågor när det gäller behörighet och lagval. I många avseenden innebär konventionen att oreglerade situationer regleras och att det blir tydligare vad som gäller. Ett exempel på detta är hanteringen av de s.k. ex lege situationerna när det kommer till att avgöra vem som har föräldraansvaret för ett barn som får hemvist i Sverige (se avsnitt 8.3). Ett tillträde till 1996 års Haagkonvention innebär inte, med några undantag, att myndigheterna får nya uppgifter utan snarare att hanteringen av internationella ärenden förbättras och effektiviseras. Vidare medför konventionen att behörighet inte kommer att föreligga i vissa situationer som i dag faller under svensk domsrätt, när anknytningen till en annan fördragsslutande stat är starkare. I det avseendet kan antalet mål och ärenden komma att minska något.

Nämnda omständigheter talar för att kostnaderna för myndigheterna totalt sett inte kommer att öka.

Bland de fåtal nya uppgifter som ges myndigheterna kan nämnas skyldigheten att upplysa en utländsk myndighet om förhållanden som innebär att ett barn som befinner sig i det andra landet befinner sig i allvarlig fara. Denna uppgift förutsätter att ansvarig myndighet har god insikt i barnets situation och att det finns eller har funnits ett ärende med avseende på barnet. Det tillkommande arbetsmomentet i ärendet, dvs. upplysningsskyldigheten, kan utan vidare antas rymmas inom befintliga anslag.

Vidare ges *socialnämnden* behörighet att uttala sig om lämpligheten för en förälder att utöva umgänge. Denna möjlighet är inte tvingande för socialnämnden, men om den utnyttjas krävs en viss arbetsinsats från socialnämndens sida. Utredningen bedömer dock att merarbetet föranleder endast en marginell merkostnad, dels eftersom sådana förfrågningar sannolikt inte kommer att bli särskilt vanligt förekommande, dels därför att en förfrågan i de flesta fallen sannolikt görs då det finns ett tidigare svenskt avgörande om umgänge och socialnämnden därvid redan har kännedom om föräldrarnas situation. Flera av socialnämndens uppgifter i övrigt enligt konventionen grundar sig på att en enskild person har ett hjälpbehov som rymms inom ramen för kommunens ansvar, och dessa uppgifter kan inte antas föranleda några extra kostnader.

Situationen är något mer komplicerad när det gäller frågan om *erkännande- och exekvaturförfarandet*. Konventionens bestämmelser innebär dels att en berörd part hos domstol kan begära ett beslut om att ett avgörande erkänns eller inte, dels att exekvaturdomstol skall förklara att ett utländskt avgörande är verkställbart i Sverige. Utredningen föreslår, som redovisas i avsnitten 9.5.2 och 9.5.3, att dessa uppgifter skall åläggas Svea hovrätt och, efter överklagande, Högsta domstolen. Detsamma föreslås gälla beträffande beslut om erkännande och verkställbarhet enligt den autonoma rätten (se avsnitten 12.3.5.3 och 12.3.7.1). Vid dessa domstolar förekommer redan i dag ärenden av sådant slag. En tillämpning av 1996 års Haagkonvention och den föreslagna lagen om internationella föräldraansvarsfrågor kan förutses på sikt ge upphov till ett inte ringa antal nya erkännande- och exekvaturärenden hos Svea hovrätt. Erkännande- och verkställbarhetsbestämmelserna gör det onödigt att utverka ett nytt avgörande i sak i Sverige, med följderna att t.ex. en långvarig och kostsam vårdnadsprocess vid svensk

domstol kan undvikas, och en viss utjämning av belastningen på det svenska domstolsväsendet i stort kan således också förutses. I vilken utsträckning nämnda förhållanden balanserar varandra är omöjligt att säga. Utredningen förutsätter dock att Svea hovrätt tilldelas de medel som behövs för att kunna hantera de nya ärendena. Det är viktigt att målutvecklingen utvärderas efter det att konventionen har varit i kraft en tid.

En annan omständighet som kan medföra kostnader är de uppgifter som konventionen ålägger *centralmyndigheten*, uppgifter som enligt utredningens förslag bör ligga inom Regeringskansliet. Precis som när det gäller Bryssel II-förordningen skall de fördragslutande staternas centralmyndigheter samarbeta med varandra i enskilda ärenden och på ett mer allmänt plan. Uppgiften att vara centralmyndighet kommer att medföra ökade kostnader för den myndighet som utses att vara centralmyndighet. Precis som när det gäller Bryssel II-förordningen är det svårt att med säkerhet bedöma omfattningen av centralmyndighetens nya uppgifter. Centralmyndigheten kan dra nytta av Utrikesdepartementets erfarenheter av uppgifter av likartad karaktär enligt 1980 års Haagkonvention och Bryssel II-förordningen. Enligt uppgift från UD arbetar i dag tre handläggare och två assistenter med centralmyndighetsfrågor. Utredningen bedömer att kostnaderna för de nya uppgifterna inledningsvis bör bli relativt begränsade och kan antas rymmas inom befintlig ekonomisk ram för Regeringskansliet. I takt med att 1996 års Haagkonvention tillträds av fler länder utanför EU kan dock förutses att centralmyndigheten kommer att behöva ytterligare personal, med följderna att kostnaderna kommer att öka. Även i detta avseende finns det därför anledning att göra en utvärdering efter det att 1996 års Haagkonvention har varit i kraft en tid.

Utredningen föreslår också att kravet på att barnet och föräldrarna är svenska medborgare tas bort i fråga om en ansökan om gemensam vårdnad som görs direkt till Skatteverket. Detta kan tänkas medföra att antalet anmälningar direkt till Skatteverket ökar något. Ökningen kan dock antas vara marginell och i vart fall initialt rymmas inom ramen för Skatteverkets befintliga budget.

Utredningen bedömer således att eventuella kostnadsökningar inledningsvis torde vara marginella och kunna rymmas inom ramen för myndigheternas anslag. Det finns dock anledning att bevaka kostnadsutvecklingen främst för Svea hovrätt och centralmyndigheten. Det kan i framtiden uppstå behov för dessa myndigheter att tillföras ytterligare medel.

Precis som när det gäller ikraftträdandet av Bryssel II-förordningen finns ett stort *informationsbehov* i förhållande till allmänheten, domstolarna och övriga myndigheter såsom socialnämnder, överförmyndare och Skatteverket. Det kommer också att krävas *utbildningsinsatser* för berörda myndigheters egen personal. Information och utbildning med avseende på ny lagstiftning är uppgifter som svenska myndigheter (främst på central nivå) kontinuerligt arbetar med. Tillträdet till 1996 års Haagkonvention ligger ännu en bit fram i tiden och det får förutsättas att myndigheterna i sin verksamhetsplanering avsätter de medel som krävs i sin informations- och utbildningsbudget.

Del V
Författningskommentar

16 Författningskommentar

16.1 Förslaget till lag om 1996 års Haagkonvention om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn

1 §

Utredningens överväganden kring inkorporeringen av konventionens bestämmelser finns dels i avsnitt 5.2, dels i avsnitt 13.2.

Bestämmelsen inkorporerar 1996 års Haagkonvention i alla delar utom slutbestämmelserna. Genom inkorporeringen blir de engelska och franska språkversionerna gällande som svensk lag. Konventionens enskilda artiklar kommenteras i avsnitten 7–11.

2 §

Utredningens överväganden finns i avsnitten 10.4.3.2, 10.6.2 och 10.5.2.1.

Genom bestämmelsen utpekas socialnämnden som den behöriga svenska myndigheten att utföra vissa av uppgifterna som följer av 1996 års Haagkonvention.

Enligt *den första punkten* är socialnämnden behörig att upprätta en rapport om barnets situation. En begäran från en utländsk myndighet kan bli aktuell om barnet har hemvist och befinner sig i Sverige men har en väsentlig anknytning till en annan fördragsslutande stat (artikel 32 i konventionen).

Den andra punkten gäller behörighet att godkänna att en utländsk myndighet placerar ett barn i Sverige i enlighet med artikel 33 i konventionen.

Slutligen följer av *den tredje punkten* att det är socialnämnden som är behörig att på en förälders begäran samla in upplysningar och uttala sig om föräldrarnas lämplighet i fråga om umgänge, när barnet har hemvist i en annan fördragsslutande stat (artikel 35.2 i konventionen).

3 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 7.10.2.

Paragrafen innehåller en reservforumbestämmelse för socialnämndens del. Bestämmelsen blir tillämplig när det finns svensk internationell behörighet enligt 1996 års Haagkonvention, men då det inte finns någon behörig socialnämnd enligt andra forumbestämmelser. Reservforum är, på samma sätt som för Bryssel II-förordningen, socialnämnden i Stockholms kommun.

4 §

Utredningens överväganden finns i avsnitten 12.4.2.2 och 12.4.3.2.

Paragrafen ersätter de upphävda bestämmelserna i 3 kap. 12 § och 4 kap. 3 § första stycket 1904 års lag. Bestämmelsen ger en möjlighet att besluta interimistiskt beträffande vårdnad m.m. och förmynderskap utan pågående mål i huvudsaken, i de fall då det finns svensk behörighet enligt artikel 11 eller 12 1996 års Haagkonvention. Bestämmelsen utesluter inte interimistiska beslut i övrigt, t.ex. i fråga om godmanskap och åtgärder inom socialtjänsten, då internationell behörighet föreligger. När det gäller sistnämnda frågor finns redan materiella bestämmelser som kan tillämpas när behörighet föreligger i enlighet med artikel 11 eller 12 i 1996 års Haagkonvention.

5 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 7.10.4.4.

Paragrafen innebär att parterna skall få tillfälle att yttra sig innan myndigheten fattar beslut i en framställningsfråga. Det kan gälla både om den svenska myndigheten skall göra en framställning till en utländsk myndighet och om en svensk myndighet skall fatta beslut i fråga om en framställning från en utländsk myndighet. Genom kommunikeringen får den svenska myndigheten ett bra underlag för beslutet. Bestämmelsen är central eftersom ett beslut i en framställningsfråga inte får överklagas (se 8 § och avsnitt 7.10.4.5).

Kommunicering är emellertid inte ett absolut krav, utan får underlåtas om det är uppenbart obehövt. Det bör dock inte komma i fråga att myndigheten bifaller en framställning utan att parterna har hörts, även om myndigheten är av uppfattningen att framställningen bör bifallas. En situation när undantaget kan bli aktuellt är när den svenska myndigheten skall ta ställning till en framställning om behörighet från en utländsk myndighet och

parterna redan har yttrat sig i det utländska förfarandet. Det kan då vara uppenbart obehövt att höra dem även vid den svenska myndigheten. Ett annat fall är om det står helt klart för den svenska myndigheten att förutsättningar saknas för att göra en framställning till en utländsk myndighet. Undantaget bör tillämpas med försiktighet.

6 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 7.10.4.4.

I *första stycket* föreskrivs huvudregeln, att handläggningen av en framställning om behörighet skall vara skriftlig.

Av *andra stycket* följer att muntlig handläggning får förekomma i vissa fall. Bestämmelsen är fakultativ och innebär inte någon skyldighet för myndigheten att ha muntlig handläggning eller förhandling, även om t.ex. part begär det. Det skall noteras att det endast är den fråga som gäller *framställning om behörighet* som skall avhandlas i detta sammanhang, *inte* handläggningen av själva sakfrågan. De närmare formerna för den muntliga handläggningen bestäms av respektive myndighets förfaranderegler. Detta innebär att det för domstolarnas del är möjligt att hålla muntlig förhandling i frågan.

7 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 7.10.4.6.

Bestämmelsen innebär att en svensk myndighet inte får avgöra en fråga i sak innan svar från en tillfrågad utländsk myndighet har lämnats. Detta hindrar inte att interimistiska beslut får meddelas om det finns förutsättningar för och behov av det. Det hör till sakens natur att fortsatt svensk behörighet förutsätter att den utländska myndigheten avstår från att utöva behörighet.

8 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 7.10.4.5.

Innebörden av bestämmelsen är att det inte är tillåtet att överklaga ett beslut från en svensk myndighet i en framställningsfråga. Detta gäller oavsett om beslutet gäller frågan om den svenska myndigheten skall *göra* en framställning till den utländska myndigheten eller frågan om den svenska myndigheten skall *bifalla* en framställning från en utländsk myndighet eller inte.

9 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 7.10.4.6.

I denna bestämmelse föreskrivs att den svenska myndigheten skall avskriva ett mål eller ärende från vidare handläggning om en utländsk myndighet blir behörig efter tillämpning av någon av de uppräknade artiklarna. Det kan i samband med detta bli aktuellt att fatta även andra beslut, t.ex. om ersättning till ombud. Ett avskrivningsbeslut får överklagas enligt vanliga regler. Frågan om själva ”överföringen” av behörighet får dock inte överklagas (se 8 §). Sedan målet eller ärendet avslutats i Sverige får det ankomma på parterna och den utländska myndigheten att hantera frågan i sak i den andra fördragsslutande staten, i enlighet med den statens lagstiftning.

10 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 10.8.

Det är enligt huvudregeln i 33 § personuppgiftslagen förbjudet att överföra personuppgifter till ett tredje land om landet inte har en adekvat nivå för skyddet av personuppgifter. Utan hinder av denna bestämmelse följer av den nu aktuella paragrafen att en svensk myndighet skall kunna överföra uppgifter till ett tredje land, om det krävs för att åtgärder till skydd för barnet enligt 1996 års Haagkonvention skall kunna övervägas och vidtas. Undantaget till överföringsförbudet gäller även i fråga om känsliga personuppgifter. En grundläggande förutsättning är dock att myndigheterna får hantera personuppgifterna (jämför avsnitt 10.1.3). Överföringen får inte heller ske om det finns hinder i fråga om sekretess (jämför avsnitt 10.1.2).

11 §

Utredningens överväganden finns i avsnitten 9.5.2 och 9.5.3.3.

Av bestämmelsen följer att det är Svea hovrätt som är behörig domstol när det gäller beslut om erkännande eller icke-erkännande av utländska avgöranden (artikel 24), och i fråga om att förklara att en åtgärd som är meddelad av en utländsk myndighet är verkställbar i Sverige (artikel 26).

12 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 9.5.3.4.

På samma sätt som enligt Bryssel II-förordningen gäller samma förfarande både för beslut om erkännande (eller icke-erkännande) och beslut om verkställbarhet.

I *första stycket* anges vilka handlingar som skall ges in till Svea hovrätt, nämligen avgörandet i original eller av myndighet bestyrkt kopia. Om ansökan avser verkställbarhetsförklaring skall även bifogas ett bevis om att åtgärden får verkställas i den stat där beslutet har meddelats.

Det är bara de viktigaste handlingarna som anges i uttryckligen lagtexten. Av *andra stycket* följer att hovrätten får förelägga sökanden att ge in ytterligare handlingar om hovrätten anser att det krävs för prövningen.

13 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 9.5.3.4.

Av bestämmelsen framgår att de handlingar som ges in till Svea hovrätt som huvudregel skall vara översatta till svenska. Hovrätten kan dock, om den anser att det är onödigt att alla eller vissa handlingar översätts i det enskilda fallet, bestämma att översättning inte behöver ske. Så kan t.ex. vara fallet om handlingarna eller vissa av dem är skrivna på engelska, danska eller norska.

14 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 9.5.3.4.

Av paragrafen följer att en ansökan, dvs. om verkställbarhet eller i fråga om erkännande, skall kommuniceras med motparten innan ansökan bifalls. Motsatsvis följer att en ansökan *inte* behöver kommuniceras med motparten om det är tydligt att den skall avslås, t.ex. på grund av att det föreligger en vägransgrund enligt artikel 23.2 1996 års Haagkonvention. Det står också sökanden fritt att återkomma med en ny ansökan efter ett avslag. Om det inte på förhand framstår som klart att ansökan skall avslås, utan att förekomsten av en vägransgrund behöver utredas, finns dock anledning att kommunicera ansökan.

15 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 9.5.3.4.

Enligt denna bestämmelse får hovrätten förklara ett avgörande helt eller delvis gällande eller verkställbart. Ett avgörande kan

innehålla flera ställningstaganden i frågor om föräldransvar. Det kan hända att förutsättningar för verkställbarhet (eller erkännande) bara föreligger i vissa avseenden, eller att erkännande eller verkställbarhet ansöks endast med avseende på någon av de frågor som avgjorts i det utländska avgörandet. Erkännande eller verkställbarhet får då medges endast i dessa delar eller i den aktuella delen. Detta får beaktas av hovrätten ex officio eller på sökandens begäran.

16 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 9.5.5.2.

Efter det att hovrätten har förklarat ett avgörande verkställbart, gäller enligt *första stycket* att verkställighet skall ske enligt de bestämmelser som gäller för ett svenskt avgörande i en motsvarande fråga.

Av *andra stycket* framgår att en föreskrift om tvångsmedel i avgörandet inte skall tillämpas. Ett utländskt förordnande om t.ex. vite skall alltså inte verkställas i Sverige. Däremot kan det i vissa fall bli aktuellt att förordna om ett svenskt tvångsmedel i samband med verkställigheten, t.ex. med tillämpning av bestämmelserna om vite i 21 kap. 3 § föräldrabalken.

17 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 10.2.3.

Bestämmelsen ger regeringen behörighet att utse centralmyndighet enligt 1996 års Haagkonvention.

18 §

Utredningens överväganden finns i avsnitten 7.10.4.3, 10.4.3.2 och 10.4.3.6.

Innebörden av *första stycket* är att en svensk myndighet som får en framställning eller en begäran enligt artiklarna 8, 9, 32 eller 34.1 i 1996 års Haagkonvention, men som inte är behörig att handlägga begäran, skyndsamt skall lämna framställningen vidare till den svenska centralmyndigheten. Centralmyndigheten skall sedan vidarebefordra framställningen till rätt svensk myndighet, vilken i sista hand får bli myndighetsslagets reservforum. Det förutsätts att avsändaren till handlingen underrättas om detta och att centralmyndigheten inte dröjer med sin vidarebefordran till behörig svensk myndighet. Det viktiga är att framställningen i fråga kan

komma under den behöriga myndighetens prövning så snart som möjligt.

Av *andra stycket* följer att bestämmelserna om vidarebefordran till centralmyndigheten också gäller i andra fall då förfrågningar och underrättelser skickas till en myndighet som inte är behörig. Andra stycket tar sikte på bestämmelser i konventionen som är mer inriktade på *informationsutbyte* än en begäran om att svensk myndighet skall vidta en åtgärd. Det är viktigt att även sådana underrättelser snabbt kommer till behörig myndighets kännedom. Så kan t.ex. vara fallet i fråga om en underrättelse enligt artikel 36 1996 års Haagkonvention. Bestämmelsen i andra stycket är således inriktad på information och det kan inte komma i fråga att vidarebefordra t.ex. en stämningsansökan med stöd av denna bestämmelse.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Utredningens överväganden finns i avsnitt 14.

Av *den första punkten* följer att lagen träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Av *den andra punkten* framgår att konventionens bestämmelse om vad som gäller i ex lege- och liknande situationer (artikel 16) skall gälla även i fråga om barn som har fått hemvist i Sverige *före* lagens ikraftträdande. Det innebär t.ex. att två ogifta föräldrar, som enligt lagen i barnets tidigare hemviststat hade gemensam vårdnad, skall ha gemensam vårdnad även när barnet fått hemvist i Sverige trots att detta inte följer direkt på grund av svensk lag. Det innebär också att två gifta föräldrar, av vilka endast en är vårdnadshavare enligt lagen i barnets tidigare hemviststat, skall ha gemensam vårdnad när barnet fått hemvist i Sverige eftersom detta följer direkt på grund av svensk lag.

16.2 Förslaget till lag om internationella föräldraansvarsfrågor

1 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.1.

I den nya lagens inledande bestämmelse anges dess tillämpningsområde. Av *första stycket* framgår att lagen gäller frågor om föräldraansvar i situationer när det finns anknytning till en annan stat. Vad som avses med föräldraansvar anges i 2 §.

Av *andra stycket* följer att lagen inte gäller om något annat följer av annan lag. Detta innebär att lagen är tillämplig först sedan det konstaterats att det inte finns någon annan konventionsbaserad lagstiftning som skall tillämpas i det enskilda fallet. I vissa fall är t.ex. 1931 års förordning tillämplig i stället för bestämmelserna i lagen.

I *tredje stycket* framgår att det finns särskilda bestämmelser i Bryssel II-förordningen. Bryssel II-förordningen har företräde framför den nya lagen. Bestämmelsen i tredje stycket kan närmast ses som en påminnelse om att Bryssel II-förordningen skall tillämpas i första hand om situationen faller under förordningens tillämpningsområde. Det skall dock noteras att bestämmelsen om tillämplig lag i 5 § kan bli tillämplig även om en viss fråga faller under Bryssel II-förordningens tillämpningsområde, eftersom Bryssel II-förordningen inte reglerar lagvalsfrågor.

2 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.2.

Som framgår redan av den inledande paragrafen är den nya lagen tillämplig på frågor om *föräldraansvar*. Av bestämmelsen i 2 § framgår att föräldraansvar skall ha samma innebörd som enligt 1996 års Haagkonvention. Det innebär att definitionen i artikel 1.2 1996 års Haagkonvention kommer att vara tillämplig. Även den exemplifiering av vad föräldraansvar kan avse som ges i artikel 3 1996 års Haagkonvention, och uppräknningen i artikel 4 av frågor som *inte* omfattas, kommer att gälla för den autonoma rätten.

Av hänvisningen till 1996 års Haagkonvention följer att lagen är tillämplig i såväl frågor om vårdnad, boende och umgänge som frågor om förmynderskap, godmanskap och åtgärder inom socialtjänsten. Tillämpningsområdet är inte heller begränsat till att gälla civilrättsliga frågor utan omfattar även offentlighetsrättsliga frågor.

3 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.3.2.

Paragrafen anger förutsättningarna för svenska myndigheters behörighet att ta upp frågor om föräldraansvar. I fall när barnet har hemvist i Sverige eller, när barnets hemvist inte kan fastställas, barnet vistas i Sverige, följer de svenska myndigheters behörighet av Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention och inte av den nya lagen.

Av *första stycket* följer inledningsvis att den svenska myndigheten får ta upp frågor om föräldraansvar om det är till *barnets bästa*. Därutöver krävs att barnet är *svensk medborgare* och antingen har *hemvist utomlands* eller, utan att dess hemvist i Sverige eller i något annat land kan fastställas, *vistas utomlands*.

I *andra stycket* framgår ytterligare en förutsättning för de svenska myndigheternas behörighet, nämligen att behörighet saknas för myndigheterna i barnets hemviststat eller, om barnets hemvist inte kan fastställas, barnets vistelsestat. Bestämmelsen följer principen att det är myndigheterna i barnets hemviststat som primärt är behöriga att fatta beslut i frågor om föräldraansvar. Vistelsestatens behörighet godtas bara om barnets hemvist inte kan fastställas.

Även om behörighet finns i barnets hemvist- eller vistelsestat får en svensk myndighet ta upp en fråga om föräldraansvar om det finns *särskilda skäl*. Ett exempel kan vara att det inte går att få något besked i frågan från den utländska myndigheten.

4 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.3.3.

Förebilden till paragrafen finns i den upphävda bestämmelsen i 3 kap. 6 § 1904 års lag. Bestämmelsen ger behörighet till svensk domstol, som prövar ett äktenskapsmål med stöd av 3 kap. 1904 års lag, att ta upp en frågor om vårdnad, boende och umgänge i äktenskapsmålet. Detta gäller under förutsättning att åtminstone en av makarna har vårdnaden om barnet och att det är till barnets bästa att svensk domstol prövar frågan. Bestämmelsen kan ge intryck av att ge domstolen en ganska omfattande internationell behörighet, men den måste läsas mot bakgrund av de motsvarande bestämmelserna i Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention.

5 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.4.1.

Genom bestämmelsen införs en generellt tillämplig lagvalsregel för frågor om föräldraansvar. Bestämmelsen har sin förebild i artikel 15 1996 års Haagkonvention (jämför avsnitt 8.2). Lagvalsbestämmelsen är allmänt tillämplig och gäller för *alla myndigheter* som utövar behörighet i internationella föräldraansvarsfrågor, dvs. inte bara i förhållande till domstolar. Bestämmelsen är t.ex.

tillämplig även när socialnämnden utövar behörighet enligt Bryssel II-förordningen.

Av *första stycket* följer att svenska myndigheter skall tillämpa svensk lag vid utövande av behörighet i frågor om föräldraansvar.

Enligt *andra stycket* får myndigheterna undantagsvis tillämpa eller beakta lagen i en annan stat. En förutsättning är att barnets situation har en väsentlig anknytning till den staten.

6 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.5.1.

Bestämmelsen innebär att det införs en ny huvudregel i svensk autonom rätt, nämligen att utländska, lagakraftvunna avgöranden i frågor om föräldraansvar gäller i Sverige utan att något särskilt förfarande behöver anlitas. Vad som avses med ett avgörande framgår i 7 §, och grunder för att vägra erkännande finns i 8 §.

Det krävs således att avgörandet har vunnit laga kraft. Begreppet laga kraft finns emellertid inte i alla rättsordningar. Vad som avses är dock att avgörandet inte kan angripas med hjälp av ordinarie rättsmedel. Även interimistiska beslut av en utländsk myndighet kan anses lagakraftvunna.

7 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.5.1.

Bestämmelsen definierar vad som avses med ett avgörande. Av *första stycket* följer att domar och beslut som har meddelats av en domstol eller av en annan myndighet omfattas av definitionen.

Enligt *andra stycket* skall ett avtal som har ingåtts vid ett domstolsförfarande jämföras med ett avgörande. Detsamma gäller om överenskommelsen har godkänts av en administrativ myndighet.

Bestämmelsen innebär att en rent privaträttslig handling eller överenskommelse inte gäller i Sverige.

8 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.5.2.

Bestämmelsen innebär att erkännande av ett utländskt avgörande får vägras under vissa omständigheter. Precis som enligt 1996 års Haagkonvention är vägransgrunderna fakultativa.

Av *den första punkten* följer att erkännande får vägras om den utländska myndighet som meddelat avgörandet inte grundade sin behörighet på att barnet hade hemvist i den staten, eller, om

barnets hemvist inte kan fastställas, barnets vistelse, eller att det annars fanns skälig anledning att talan prövades i det landet. Detta är ett utslag för grundtanken att det är den myndighet som är närmast barnet som har bäst förutsättningar att pröva en fråga som rör barnet. Precis som när det gäller 3 § är det inte fråga om att allmänt godta vistelsestatens behörighet. Det är endast när barnets hemvist inte kan fastställas som vistelsestatens behörighet godtas. Genom att den utländska myndigheten också kan ha haft annan skälig anledning att pröva talan ges bestämmelsen flexibilitet.

Den andra punkten och den tredje punkten rör situationer där barnet eller den person som hindras från att utöva föräldraansvar inte har fått möjlighet att komma till tals eller yttra sig. Dessa punkter har sin motsvarighet i 1996 års Haagkonvention. I den andra punkten nämns att avgörandet meddelats i strid med grundläggande svenska *förfaranderegler*. Valet av terminologi tar sikte på att det utländska avgörandet inte behöver ha meddelats i enlighet med ett svenskt *rättegångsförfarande*. För det fall avgörandet har meddelats av en myndighet är det i stället motsvarande förfaranderegler som får utgöra grunden för bedömningen.

Av den fjärde punkten och den femte punkten följer att erkännande får vägras om avgörandet är oförenligt med ett avgörande som senare har meddelats i Sverige eller om avgörandet är oförenligt med ett senare utländskt avgörande som uppfyller kraven för erkännande i Sverige.

Det skall också noteras att erkännande får vägras om det skulle strida mot s.k. *ordre public* med hänsyn tagen till barnets bästa att erkänna avgörandet, se 20 § och avsnitt 12.3.9.

9 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.5.3.

Bestämmelsen handlar om beslut om erkännande och om icke-erkännande av utländska avgöranden. Den har sin motsvarighet i artikel 24 1996 års Haagkonvention (se avsnitten 9.2.2 och 9.5.2). Svea hovrätt är behörig domstol. Hovrättens avgörande kan på sedvanligt sätt överklagas till Högsta domstolen.

Trots att ett utländskt lagakraftvunnet avgörande gäller i Sverige utan prövning (se 6 §) kan en berörd part hos Svea hovrätt få en uttrycklig bekräftelse om ett lagakraftvunnet avgörande som har meddelats i en utländsk stat erkänns eller inte. Det kan t.ex. finnas behov av att få prövat om svenska myndigheter accepterar en

statusskapande åtgärd som inte är verkställbar. Förfarandet är detsamma som det som gäller i fråga om ett utländskt avgörandes verkställbarhet (13–17 §§).

10 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.6.2.

Enligt det *första stycket* skall en svensk myndighet avvisa en begäran om ett avgörande i en fråga om föräldraansvar, för det fall det redan pågår ett förfarande i ett annat land som kan leda till ett motstridigt avgörande. Detta gäller om det kan antas att avgörandet i det utländska förfarandet kommer att erkännas i Sverige (jämför 6–8 §§). I stället för att avvisa begäran får den svenska myndigheten förklara målet eller ärendet vilande i avvaktan på att avgörandet i det utländska förfarandet vunnit laga kraft.

Andra stycket innehåller en undantagsregel. Trots att det pågår ett utländskt förfarande om samma sak, och ett framtida avgörande kan antas bli gällande i Sverige, får begäran prövas under förutsättning att det finns särskilda skäl och det är till barnets bästa. Det kan t.ex. finnas särskilda skäl om det utländska förfarandet drar ut på tiden. Barnets bästa skall alltid vara avgörande vid bedömningen.

11 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.7.1.

Även om utländska avgöranden som huvudregel skall erkännas, innebär det inte att de blir direkt verkställbara i Sverige. Förutsättningarna för verkställbarheten följer av denna paragraf.

För att ett utländskt avgörande som gäller i Sverige skall kunna verkställas här, måste det först *förklaras verkställbart*. Redan genom att det utländska avgörandet skall gälla i Sverige följer att förutsättningarna för att avgörandet skall erkännas här i landet måste vara uppfyllda (t.ex. att avgörandet har vunnit laga kraft och att det inte föreligger någon vägransgrund, se 6–8 §§). För att avgörandet skall kunna förklaras verkställbart här krävs därutöver att avgörandet är verkställbart i den stat där det har meddelats.

12 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.7.1.

Av bestämmelsen framgår att Svea hovrätt skall vara behörig domstol att pröva en ansökan om verkställbarhet av ett utländskt avgörande i ett s.k. exekvaturförfarande. Hovrättens avgörande kan på sedvanligt sätt överklagas till Högsta domstolen. Förfarandet (se

13–17 §§) motsvarar i stort sett det som gäller för avgöranden enligt 1996 års Haagkonvention (se avsnitt 9.5.3).

13 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.7.1 med hänvisning till avsnitt 9.5.3.

I *första stycket* anges vilka handlingar som skall ges in till Svea hovrätt, nämligen avgörandet i original eller bestyrkt kopia och bevis på att avgörandet har vunnit laga kraft. Eftersom begreppet laga kraft inte finns i alla rättsordningar kan det vara problematiskt för en part att ge in bevis om det. Om parten emellertid inte kan presentera godtagbar bevisning som utvisar att avgörandet inte kan angripas med hjälp av ordinarie rättsmedel, kan ansökan inte bifallas.

Det är bara de viktigaste handlingarna som anges särskilt i lagtexten. I *andra stycket* framgår att hovrätten får förelägga sökanden att inkomma med ytterligare handlingar om hovrätten anser att det finns behov av det. Hovrätten kan t.ex. i ett visst fall anse att det behövs ett bevis om att avgörandet är verkställbart i den stat där det meddelades.

14 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.7.1 med hänvisning till avsnitt 9.5.3.

I bestämmelsen anges att handlingarna som ges in till Svea hovrätt skall vara översatta till svenska om inte hovrätten anser att det är obehövligt. Så kan t.ex. vara fallet när det gäller handlingar som är skrivna på danska, norska eller engelska. Det kan också vara så att hovrätten inte anser att det är nödvändigt att samtliga handlingar i ett verkställbarhetsmål behöver översättas.

15 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.7.1 med hänvisning till avsnitt 9.5.3.

Av bestämmelsen framgår att en verkställbarhetsansökan inte får bifallas utan att ansökan har kommunicerats med motparten. Motsatsvis följer att en ansökan får avslås utan föregående kommunikation. Det står sökanden fritt att återkomma med en ny ansökan efter ett avslag. Om det inte på förhand framstår som helt klart att ansökan skall avslås, utan att förekomsten av en vägrans-

grund behöver utredas, finns dock anledning att kommunicera ansökan.

16 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.7.1 med hänvisning till avsnitt 9.5.3.

Enligt bestämmelsen kan hovrätten medge verkställbarhet för hela avgörandet eller för delar av det. Ett avgörande kan innehålla flera ställningstaganden om föräldraansvar, kanske med avseende på olika frågor eller parter och det är tänkbart att det inte är aktuellt eller att det inte finns förutsättningar för verkställbarhet i förhållande till samtliga ställningstaganden. Hovrätten kan självmant medge delvis verkställbarhet. En berörd part kan också framställa en sådan begäran.

17 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.7.1.

Bestämmelsen har sin motsvarighet i artiklarna 25 och 27 i 1996 års Haagkonvention. *Första stycket* ger uttryck för att hovrätten inte får ompröva förutsättningarna för det utländska avgörandet eller avgörandet i sak. Det innebär t.ex. att hovrätten inte får ompröva de omständigheter som *ligger till grund* för en bedömning av hemvist, såsom en uppgift om hur lång tid barnet har vistats i den stat som har meddelat ett avgörande. Om avgörandet omprövas tappar huvudregeln, att utländska avgöranden skall erkännas och kunna verkställas här, sin funktion.

I *andra stycket* förtydligas att omprövningsförbudet inte lägger hinder i vägen för hovrättens prövning av förutsättningarna för verkställbarhet.

18 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.7.2.

Efter det att hovrätten har förklarat ett avgörande verkställbart gäller enligt *första stycket* att verkställighet skall ske enligt de bestämmelser som gäller för ett svenskt avgörande i en motsvarande fråga.

Av *andra stycket* framgår att en föreskrift om tvångsmedel i avgörandet inte skall tillämpas. Ett utländskt förordnande om t.ex. vite skall alltså inte verkställas i Sverige. Däremot kan det i vissa fall bli aktuellt att förordna om ett svenskt tvångsmedel i samband med

verkställigheten, t.ex. med tillämpning av bestämmelserna om vite i 21 kap. 3 § föräldralken.

19 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.8.

I paragrafen finns en definition av hemvist som överensstämmer med den definition som finns i 1904 års lag (7 kap. 2 §) och lagen om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden (19 §). Vid tillämpningen skall dock särskild hänsyn tas till att det är *barnets* hemvist som är avsett. Det ligger då i sakens natur att barnets faktiska förhållanden bör ges en särskild tyngd vid bedömningen.

20 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.3.9.

Den innehåller ett sedvanligt förbehåll om att en bestämmelse i utländsk lag inte får tillämpas, och att ett utländskt avgörandet inte gäller i Sverige, om det skulle strida mot svensk ordre public. Även i detta avseende skall bedömningen ske med hänsyn tagen till *barnets bästa*.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Utredningens överväganden finns i avsnitt 14.

I *den första punkten* framgår att lagen träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Den andra punkten gäller bestämmelserna i 3 och 4 §§ som reglerar svenska myndigheters behörighet att ta upp frågor om föräldraansvar i vissa fall när barnet har hemvist utomlands samt i samband med äktenskapsmål. De nämnda bestämmelserna medför inte att den behörighet som svensk myndighet hade i en fråga som anhängiggjorts *innan* lagen trädde i kraft går förlorad.

Den tredje punkten innebär att ett ärende om föräldraansvar som anhängiggjorts före ikraftträdandet skall prövas enligt äldre bestämmelser. Den nya lagvalsregeln i 5 § skall alltså inte tillämpas på mål och ärenden som tagits upp enligt äldre bestämmelser.

Den fjärde punkten innebär att bestämmelserna om erkännande och verkställighet i 6–9 och 11–18 §§ inte skall tillämpas i förhållande till utländska avgöranden som har meddelats före lagens ikraftträdande.

16.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1904:26 s.1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap

6 §

Utredningens överväganden finns i avsnitten 12.3.3.3 och 12.4.3.1.

Bestämmelsen är ändrad på så sätt att den inte längre ger behörighet att ta upp en fråga om vårdnad, utan bara frågor om underhåll, i ett äktenskapsmål. Möjligheten att under vissa förutsättningar ta upp en fråga om vårdnad, boende och umgänge i ett äktenskapsmål regleras i stället i den föreslagna lagen om internationella föräldraansvarsfrågor, liksom i Bryssel II-förordningen och i 1996 års Haagkonvention.

12 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.4.3.2.

Bestämmelsen är ändrad på så sätt att den inte längre ger behörighet att fatta interimistiska beslut om vårdnad, boende och umgänge. Behörigheten att fatta sådana beslut följer i stället av Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention. Den materiella förutsättningen följer av utredningens förslag till bestämmelser i de kompletterande lagarna till Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention.

16.4 Förslaget till lag om ändring i föräldrabalken

6 kap. 4 § andra stycket

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.4.3.3.

I bestämmelsen regleras Skatteverkets möjligheter att registrera en anmälan om gemensam vårdnad som antingen kommer via socialnämnden eller som lämnas direkt till Skatteverket. Ändringen innebär att kravet på att barnet är folkbokfört i Sverige har ersatts med ett krav på att barnet skall ha hemvist i Sverige. För att hemvist skall anses föreligga krävs att barnet bedöms ha hemvist här enligt tillämpliga internationellt privaträttsliga instrument, dvs. Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention. Vidare krävs inte längre att barnet och föräldrarna är svenska medborgare. Ändringarna utesluter inte möjligheten att vända sig till socialnämnden och få ett avtal om vårdnad m.m. godkänt (se 6 kap. 6, 14 a och 15 a §§ föräldrabalken).

11 kap. 1 § tredje stycket och 25 § tredje stycket samt 16 kap. 2 § tredje stycket

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.4.5.1 (jämför också avsnitten 12.4.2.2, 12.4.4.1 och 12.4.4.2).

Ändringen i 11 kap. 1 § innebär att tredje stycket med hänvisningar till 4 kap. 3 § 1904 års lag och lagen om god man för ensamkommande barn har upphävts. Ändringarna i 11 kap. 25 § tredje stycket och 16 kap. 2 § tredje stycket innebär att det i bestämmelserna hänvisas till den internationella behörighet som numera följer dels av Bryssel II-förordningen, dels av lagen om 1996 års Haagkonvention, i stället för de tidigare hänvisningarna till 1904 års lag och lagen om god man för ensamkommande barn. Någon ändring i sak i övrigt har inte gjorts.

16.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

18 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 7.10.4.4.

Ändringen innebär ett tillägg i paragrafen och rör länsrättens sammansättning i frågor avseende hanteringen av artiklarna 8 och 9 1996 års Haagkonvention och av artikel 15 Bryssel II-förordningen om överföring av behörighet. Innebörden är att en fråga enligt de angivna artiklarna får avgöras av en lagfaren domare, utan nämnd.

16.6 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

9 kap. 15 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 11.3.2.

Paragrafen har ändrats. Ändringen innebär att sekretess gäller hos domstol även i mål och ärenden enligt Bryssel II-förordningen och enligt lagen om 1996 års Haagkonvention. De uppgifter för vilka sekretess kan gälla avser enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden. För sekretess gäller att en part begär det och det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

Det är inte säkert att en part är medveten om uppgifter som ges in från en utländsk myndighet till en svensk domstol, och någon

begäran om sekretess från en part för det fall uppgiften kommer från en utländsk myndighet krävs därför inte. Det krävs dock fortfarande att det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs. Bestämmelsen har också ändrats redaktionellt för att bli mer lättläst.

16.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:394) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen

1 c §

Utredningens överväganden finns i avsnitten 12.4.2.2 och 12.4.3.2.

Bestämmelsen är ny och ersätter de upphävda bestämmelserna i 3 kap. 12 § och 4 kap. 3 § första stycket 1904 års lag. För att det även fortsättningsvis skall finnas stöd för att besluta interimistiskt i fråga om vårdnad m.m. och förmynderskap utan pågående mål i huvudsaken, i de fall då internationell behörighet föreligger enligt artikel 20 Bryssel II-förordningen, finns en hänvisning till 6 kap. 20 § föräldrabalken (avseende vårdnad, boende och umgänge) och en hänvisning till 10 kap. 16 § föräldrabalken (i fråga om förmynderskap). Bestämmelsen utesluter inte interimistiska beslut i övrigt, t.ex. i fråga om godmanskap och åtgärder inom socialtjänsten, då internationell behörighet föreligger. När det gäller sistnämnda frågor finns redan materiella bestämmelser som kan tillämpas när behörighet föreligger enligt Bryssel II-förordningen.

16.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn

1 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.4.4.2.

Bestämmelsen har ändrats och av paragrafen följer efter ändringen att lagen innehåller bestämmelser om god man i vissa fall för den som är under 18 år.

Det tidigare andra stycket, som innehöll en hänvisning till 4 kap. 3 § 1904 års lag, är upphävt.

Det skall framhållas att lagen inte reglerar frågor om internationell behörighet för svensk myndighet utan blir tillämplig

först när det finns svensk behörighet på grund av någon internationellt privaträttslig bestämmelse.

2 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.4.4.2.

Paragrafen är ändrad. Ändringen i *första stycket* innebär en viss utvidgning av skyddet för barn. Genom ändringen blir lagen tillämplig på barn som inte har hemvist i Sverige, i stället för som tidigare enbart i förhållande till barn som är utländska medborgare eller statslösa, och barnets medborgarskap saknar således betydelse. På detta sätt omfattas även barn som är svenska medborgare och det har inte heller någon betydelse om ett barn har dubbla medborgarskap.

Ändringen i *andra stycket* följer av ändringen i första stycket. Genom att lagen är tillämplig även på barn som har svenskt medborgarskap är tillämpningen beroende av när barnet får hemvist i Sverige i stället för som tidigare, till tidpunkten då barnet får uppehållstillstånd här.

Bedömningen av barnets hemvist enligt paragrafen sker utifrån tillämpligt internationellt privaträttsligt instrument.

10 §

Utredningens överväganden finns i avsnitt 12.4.4.2.

Paragrafens första stycke är ändrat. Ändringen innebär, liksom ändringen i 2 §, att tillämpningen av paragrafen styrs av att barnet får hemvist i Sverige i stället för när det beviljas uppehållstillstånd. Frågan om barnets hemvist i Sverige får bedömas på sätt som anges i kommentaren till 2 §.

Bilagor

Kommittédirektiv

Föräldransvar och skydd av barn i internationella situationer

Dir.
2004:14

Beslut vid regeringssammanträde den 4 mars 2004.

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare skall lämna förslag om ett svenskt tillträde till 1996 års Haagkonvention om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldransvar och åtgärder till skydd för barn. Utredaren skall föreslå de författningsändringar som en svensk anslutning till konventionen ger anledning till. En central fråga för utredaren är att ta ställning till om konventionen bör införlivas med svensk rätt genom inkorporering eller transformering.

Utredaren skall vidare föreslå de kompletterande bestämmelser som behövs till den nya Bryssel II-förordningen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldransvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000.

I utredarens uppdrag ingår att föreslå vilken myndighet som bör utses till centralmyndighet enligt 1996 års Haagkonvention och Bryssel II-förordningen.

1996 års Haagkonvention och Bryssel II-förordningen

Bakgrund

En strävan under 1900-talet har varit att skydda och stärka barnets roll och rättigheter i samhället. Konventionen om barnets rättigheter, antagen av FN:s generalförsamling år 1989, slår fast viktiga principer, bl.a. att barnets bästa skall komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn och att barnet är bärare av de minimirättigheter som räknas upp i konventionen.

Människors ökade rörlighet påverkar även barnens situation. Arbete pågår i olika internationella organisationer för att bättre ta till vara barns intressen i gränsöverskridande situationer. Sverige deltar aktivt i detta arbete.

Haagkonferensen för internationell privaträtt har behandlat frågor som rör barn under många år. I dag återfinns en reglering av de mest centrala internationellt privaträttsliga frågorna i förhållande till barn i tre konventioner som utarbetats inom Haagkonferensen: 1980 års Haagkonvention om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn (1980 års Haagkonvention), 1993 års Haagkonvention om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner samt 1996 års Haagkonvention. Sverige har tillträtt de två förstnämnda konventionerna.

Nu är Sveriges anslutning till 1996 års Haagkonvention aktuell. Bakgrunden till denna konvention är en år 1994 påbörjad revision av 1961 års Haagkonvention om myndigheters behörighet och tillämplig lag i frågor om skydd för underåriga. Projektet övergick successivt till att bli mer självständigt och år 1996 antogs den nya konventionen.

Ingen av EU:s medlemsstater har hittills anslutit sig till 1996 års Haagkonvention. Med hänsyn till att vissa bestämmelser i konventionen påverkar förhållanden som regleras i den s.k. Bryssel II-förordningen (se nedan) är behörigheten i de frågor som behandlas i Haagkonventionen delad mellan medlemsstaterna och gemenskapen. Endast stater kan dock f.n. ansluta sig till konventionen. Europeiska unionens råd (rådet) bemyndigade därför i december 2002 medlemsstaterna att i gemenskapens intresse underteckna konventionen. Sverige, jämte andra medlemsstater, gjorde så den 1 april 2003. Rådet har därefter förberett ett nytt beslut som kommer att uppmana medlemsstaterna att vidta de åtgärder som krävs för att ansluta sig till konventionen, om möjligt före den 1 oktober 2005. Avsikten är att medlemsstaterna i samband med en anslutning skall avge en förklaring som ger företräde för gemenskapsrättens tillämpliga interna regler om erkännande och verkställighet av domar.

1996 års Haagkonvention

1996 års Haagkonvention reglerar behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet samt samarbete mellan konventionsstaternas myndigheter i sådana frågor med internationell anknytning som rör föräldransvar och åtgärder till skydd för barn. Den omfattar såväl privat- som offentligrättsliga åtgärder, bl.a. frågor om vårdnad, umgänge, förmynderskap och omhändertagande av barn. Till konventionen finns en förklarande rapport.

Konventionen består av en ingress och sju kapitel. I kapitel I anges konventionens mål och tillämpningsområden samt definieras grundläggande begrepp, bl.a. begreppet föräldransvar. Där klargörs också att konventionen tillämpas på barn upp till 18 års ålder.

Kapitel II behandlar vilket lands myndigheter som är behöriga att vidta åtgärder som gäller skyddet för barnets person och egendom. Huvudregeln är att det är myndigheterna i den stat där barnet har sitt hemvist. När det gäller flyktingbarn och barn vilkas hemvist inte kan fastställas, är myndigheterna i den stat där barnet vistas behöriga. Särskilda behörighetsregler gäller när ett barn olovligen förts bort eller hålls kvar och när ett mål om äktenskapsskillnad pågår.

I kapitel III finns bestämmelser om tillämplig lag. Huvudregeln är att de behöriga myndigheterna tillämpar den egna statens lag, dvs. *lex fori*, vid alla åtgärder som rör barn, men vissa undantag gäller. Tilldelning eller frångående av föräldransvar direkt på grund av lag, dvs. utan något särskilt beslut om det, regleras av lagen i den stat där barnet har hemvist. Tilldelning eller frångående av föräldransvar genom en överenskommelse eller en ensidig rättshandling, utan ingripande av rättslig eller administrativ myndighet, regleras av lagen i den stat där barnet hade hemvist då den för frågan avgörande handlingen ägde rum. Föräldransvar som föreligger enligt lagen i den stat där barnet har hemvist består efter en ändring av hemvist till ett annat land. Om barnet får ett nytt hemvist, skall tilldelning av föräldransvar direkt på grund av lag till en person som inte redan har föräldransvar regleras enligt den nya hemviststatens lag.

Kapitel IV innehåller regler om erkännande och verkställighet. Huvudregeln är att de åtgärder som en behörig myndighet i en konventionsstat beslutat om eller vidtagit till skydd av barnet skall erkännas och verkställas i alla andra konventionsstater. Erkännande får vägras endast på vissa i konventionen angivna grunder.

Verkställighet skall ske i enlighet med lagen i verkställighetsstaten, med beaktande av barnets bästa.

Kapitel V reglerar samarbetet mellan konventionsstaterna. Varje konventionsstat skall utse en centralmyndighet som i de enskilda fallen skall samarbeta med andra staters centralmyndigheter och främja samarbetet mellan de behöriga myndigheterna i den egna staten för att uppnå konventionens mål.

Kapitel VI innehåller allmänna bestämmelser, bl.a. om skyddet av personuppgifter och sekretess samt förhållandet mellan konventionen och andra internationella instrument. Konventionen påverkar inte tillämpningen av 1980 års Haagkonvention, när båda konventionsparterna har tillträtt denna. Bestämmelserna i 1996 års Haagkonvention kan dock återopas i syfte att återföra barn som olovligt bortförts eller kvarhållits eller för att ordna umgänge. Konventionen inverkar inte på andra internationella instrument som konventionsstaterna har anslutit sig till eller på rätten för en konventionsstat att ingå andra överenskommelser med stater när det gäller barn som har hemvist i någon av dessa stater. En mycket begränsad reservationsrätt ges.

Kapitel VII innehåller slutbestämmelser om bl.a. anslutning till konventionen och konventionens ikraftträdande.

Bryssel II-förordningen

Den 27 november 2003 antog rådet förordning (EG) nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000. Den nya förordningen skall liksom sin föregångare benämnas Bryssel II-förordningen. Förordningen träder i kraft den 1 augusti 2004 men dess bestämmelser skall – med några få undantag – börja tillämpas först den 1 mars 2005. Förordningen blir direkt tillämplig och till alla delar bindande för alla EU:s medlemsstater utom Danmark.

Bestämmelserna om domstols behörighet i mål om föräldraansvar bygger i huvudsak på reglerna i 1996 års Haagkonvention. I förordningen finns även regler om erkännande och verkställighet av bl.a. avgöranden i mål om föräldraansvar. Den nya Bryssel II-förordningen är, till skillnad från sin föregångare, tillämplig även på frågor om föräldraansvar för barn till föräldrar som inte är gifta med varandra liksom på frågor om föräldraansvar som uppkommer

först efter mål om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap.

Även i fråga om verkställighet innehåller den nya förordningen en viktig nyhet. En umgängesdom – och under vissa förhållanden också en vårdnadsdom – skall kunna verkställas direkt i andra medlemsstater utan att något särskilt förfarande först behöver iaktas i verkställighetsstaten. En förutsättning för detta är att den domstol som meddelat domen försett den med ett intyg som garanterar att vissa grundläggande rättssäkerhetskrav har iakttagits under förfarandet. Erkännande och verkställighet av domar i mål om annat föräldraansvar bygger i stort på motsvarande regler i den äldre Bryssel II-förordningen och förutsätter för verkställighet som huvudregel att en verkställbarhetsförklaring (exekvatur) meddelats genom ett särskilt förfarande. Verkställighet sker enligt lagen i verkställighetsstaten.

Den nya Bryssel II-förordningen hindrar inte att den inledningsvis nämnda 1980 års Haagkonvention även fortsättningsvis tillämpas mellan EU:s medlemsstater men modifierar i några avseenden konventionens vägransgrunder och dess bestämmelser om handläggningen av mål om olovliga bortföranden eller kvarhållanden av barn, bl.a. föreskrivs en snabbare handläggning när 1980 års Haagkonvention tillämpas mellan EU:s medlemsstater utom Danmark.

Nuvarande reglering i Sverige

Ett antal rättsområden berörs av en svensk ratifikation av 1996 års Haagkonvention liksom av att den nya Bryssel II-förordningen skall tillämpas i Sverige. Främst berörs de svenska internationellt privat- och processrättsliga reglerna inom det familjerättsliga området. Men 1996 års Haagkonvention innehåller, som redan påpekats, också regler om bl.a. omhändertagande av barn och om sekretess.

Den svenska internationella familjelagstiftningen om äktenskapsskillnad och barns rättsskydd består dels av allmänna regler, dels av regler som gäller endast i förhållande till vissa stater. De senare reglerna har tillkommit genom internationella överenskommelser. Flera frågor regleras inte i lag utan i stället utgör praxis rättskälla.

Allmänna bestämmelser finns i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap (1904 års lag). I lagen finns bestämmelser om i vilka fall svensk domstol får ta upp ett äktenskapsmål och frågor om vårdnad m.m. som väcks i samband därmed. Lagen innehåller också regler om erkännande av utländska beslut om äktenskapsskillnad. Vidare behandlas frågor om förmynderskap för underåriga.

I förhållande till de stater som anslutit sig till 1970 års Haagkonvention om erkännande av äktenskapsskillnader och hemskillnader finns bestämmelser som har företrädde framför 1904 års lag i lagen (1973:943) om erkännande av vissa utländska äktenskapsskillnader och hemskillnader.

I förhållande till EU:s medlemsstater, utom Danmark, gäller, som sagt, den äldre Bryssel II-förordningen. I tillägg till förordningen finns vissa regler i lagen (2001:394) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen. Förordningen är inte i alla delar tillämplig i de inbördes förhållandena mellan Sverige och Finland, eftersom båda länderna har avgivit en förklaring som innebär att bestämmelserna i 1931 års nordiska äktenskapskonvention äger företrädde, se nedan.

I förhållande till de nordiska länderna gäller förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap, som grundar sig på en nordisk konvention från 1931. Förordningen reglerar bl.a. domstols behörighet att pröva yrkanden om hemskillnad och äktenskapsskillnad och frågor som har samband med ett sådant yrkande, t.ex. vårdnad. Förordningen reglerar också vissa frågor om vilket lands lag som skall tillämpas och när avgöranden från andra nordiska länder skall erkännas. För internordiska förhållanden gäller också lagen (1988:1321) om nordiska rättsförhållanden rörande förvaltarskap enligt föräldrabalken m.m. Lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område innehåller bestämmelser om bl.a. verkställighet av vårdnadsavgöranden som meddelats i ett annat nordiskt land. Verkställighetsreglerna i Bryssel II-förordningen har dock företrädde framför 1977 års lag när det gäller vårdnads- och umgängesavgöranden som har meddelats i Finland i samband med ett äktenskapsmål och som gäller parternas gemensamma barn.

Lagen (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. och om överflyttning av barn (verkställighetslagen) införlivar dels 1980 års Haagkonvention, dels

1980 års Luxemburgkonvention om erkännande och verkställighet av avgöranden rörande vårdnad om barn samt om återställande av vård om barn (Europarådskonventionen). Lagen tillämpas i de förhållanden för vilka respektive konvention trätt i kraft. I förordningen (1989:177) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. och om överflyttning av barn ges vissa kompletterande bestämmelser. Uppgiften att vara centralmyndighet fullgörs av Utrikesdepartementet. Verkställighetslagen är för närvarande föremål för översyn (Ds 2003:5, *Stärkt rättsskydd för barn i gränsöverskridande fall*).

De bestämmelser i verkställighetslagen som genomför Europarådskonventionen tillämpas inte i förhållande till de nordiska länderna i den mån särskilda bestämmelser gäller. Som framgått finns sådana i 1931 års förordning och 1977 års lag. Bestämmelserna som grundar sig på 1980 års Haagkonvention tillämpas vid sidan av den särskilda nordiska regleringen. Bryssel II-förordningen gäller framför Europarådskonventionen i förhållandena mellan EU:s medlemsstater. Det innebär att verkställighetslagen inte tillämpas i fråga om erkännande och verkställighet av sådana avgöranden från andra berörda medlemsstater om vårdnad m.m. som har meddelats i samband med ett äktenskapsmål och som rör makarnas gemensamma barn.

Behovet av en utredning

Sverige deltog aktivt i utarbetandet av 1996 års Haagkonvention och har undertecknat konventionen. Med hänsyn till konventionens vikt och beslut inom EU, som Sverige har verkat för, är det nu dags att undersöka vilka åtgärder som krävs för att Sverige skall kunna ratificera konventionen.

Bryssel II-förordningen, som antogs av rådet den 27 november 2003, träder i kraft den 1 augusti 2004 och tillämpas fullt ut fr.o.m. den 1 mars 2005. Förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i Sverige och övriga berörda medlemsstater i EU. Den kräver dock vissa kompletterande bestämmelser.

Uppdraget

En särskild utredare skall utses och ges följande uppdrag.

Tillträde till 1996 års Haagkonvention

Utredaren skall lämna förslag om ett svenskt tillträde till 1996 års Haagkonvention. Utredaren skall vidare föreslå de författningsändringar som en svensk anslutning till konventionen ger anledning till.

I arbetet ingår att undersöka hur svensk rätt förhåller sig till bestämmelserna i konventionen och att analysera konsekvenserna av ett svenskt tillträde. En central fråga för utredaren blir att ta ställning till hur konventionen bör införlivas i svensk rätt.

Utredaren skall här och i övrigt fästa särskild vikt vid klarhet, enkelhet och lättillgänglighet. Detta kan tala för att konventionen helst bör transformeras, alltså omvandlas till svensk författnings-text. Konventionens omfattande och detaljrika reglering kan vara svår att direkt använda, inte bara av allmänheten utan också av icke-juridiskt utbildad personal vid berörda myndigheter. Även andra skäl kan tala för transformering, t.ex. att bestämmelserna under alla förhållanden kan behöva kompletteras av ytterligare föreskrifter och att vissa av bestämmelserna inte bör ges lagform. Samtidigt finns det goda skäl att inkorporera konventionen som den är. Bestämmelserna kan då läsas i sitt sammanhang, och konventionens inneboende anda och logik kan möjligen komma till bättre uttryck. Konventionen har också i betydande utsträckning en direkt motsvarighet i den nya Bryssel II-förordningen, som ju blir direkt tillämplig. Utredaren skall välja den form för införlivande som – utifrån kraven på klarhet, enkelhet och lättillgänglighet – bedöms vara mest lämplig.

Oavsett vilken metod för införlivande som utredaren föreslår, skall utredaren lämna förslag på de författningsändringar som en svensk anslutning till konventionen ger anledning till. Utredaren skall särskilt uppmärksamma frågor om omhändertagande av barn, aspekter som rör olovligt bortförande av barn, föräldraansvar direkt på grund av lag eller genom avtal eller någon annan rättshandling, offentliga myndigheters tillsyn och sekretess. En särskild fråga är vad som enligt svensk rätt bör gälla om tilldelning av föräldraansvar direkt på grund av lag om ett barn tar hemvist i

Sverige och endast en av föräldrarna har föräldraansvar för barnet trots att föräldrarna är gifta med varandra.

I uppdraget ingår också att ta ställning till om Sverige bör reservera sig enligt de begränsade möjligheter som finns. Utgångspunkten är att så skall ske endast om det finns starka skäl för det.

Bryssel II-förordningens tillämpning i Sverige

Utredaren skall analysera den nya Bryssel II-förordningen, varvid likheter och skillnader i förhållande till 1996 års Haagkonvention skall belysas.

I samband med att den äldre Bryssel II-förordningen trädde i kraft gjordes den bedömningen att vissa kompletterande bestämmelser till förordningen behövdes (se prop. 2000/01:98 och bet. 2000/01:LU 22 samt lagen med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen). Utredaren skall undersöka vilka kompletterande bestämmelser som behövs till den nya förordningen och föreslå sådana. I detta sammanhang skall utredaren särskilt uppmärksamma de intyg som introduceras och det förhållandet att förordningen avskaffar exekvaturförfarandet för umgängesavgöranden och vissa vårdnadsavgöranden.

Kompletterande bestämmelser till Bryssel I-förordningen, Brysselkonventionen och Luganokonventionen – vilka instrument reglerar bl.a. familjerättsliga underhåll – finns i lagen (2002:460) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden. En avsikt med denna lag var att åstadkomma en enhetlig och överskådlig reglering av kompletterande bestämmelser om verkställighet av utländska domar. Utredaren skall överväga om de kompletterande bestämmelser som behövs till Bryssel II-förordningen lämpligen bör tas in i 2002 års lag eller fortfarande finnas i en särskild lag.

En utgångspunkt är att utländska avgöranden om föräldraansvar skall verkställas på samma sätt som motsvarande svenska avgöranden.

Övriga frågor

En särskild fråga för utredaren är att överväga om vissa bestämmelser i 1996 års Haagkonvention lämpligen även bör återfinnas i de allmänt tillämpliga lagarna, dvs., i den mån så inte redan följer av konventionen, gälla också i förhållande till andra stater. Det gäller t.ex. reglerna om förmynderskap och den särskilda behörighetsregeln som gäller vid olovligt bortförande eller kvarhållande av barn.

Utredaren skall i sitt arbete vinnlägga sig om att i lagstiftningen klargöra förhållandet mellan de olika internationellt privat- och processrättsliga regler som svenska myndigheter har att tillämpa inom de områden som behandlas i 1996 års Haagkonvention och Bryssel II-förordningen.

I uppdraget ingår att ge förslag på vilken myndighet som lämpligen bör utses till centralmyndighet i förhållande till 1996 års Haagkonvention och Bryssel II-förordningen. Därvid skall utredaren redovisa den kompetens och de resurser som behövs för att myndigheten skall kunna genomföra de uppgifter som åvilar centralmyndigheten enligt konventionen och förordningen. I den mån förslaget innebär ökade kostnader för det allmänna skall utredaren lämna förslag på finansiering.

En utgångspunkt för utredaren skall vara att uppgiften att vara centralmyndighet under 1980 års Haagkonvention, Europarådskonventionen, 1996 års Haagkonvention och Bryssel II-förordningen bör ges gemensamt organisatoriskt hemvist. Utrikesdepartementet är centralmyndighet i förhållande till 1980 års Haagkonvention och Europarådskonventionen och utredaren skall beakta de erfarenheter som Utrikesdepartementet vunnit av uppgiften som centralmyndighet enligt dessa konventioner. Det skall även utredas om vissa uppgifter, t.ex. att bistå med medling, förlikning och andra uppgörelser i godo, bör handhas av centralmyndigheten eller av andra myndigheter eller organ samt vilka dessa i så fall bör vara.

Skulle utredaren under arbetets gång finna att någon anknytande internationell familjerättslig fråga bör tas upp, står det utredaren fritt att göra det.

Arbetsmetoder och redovisning av uppdraget

Utredaren skall följa och beakta det arbete som pågår i de övriga nordiska länderna med att införliva 1996 års Haagkonvention. Utredaren skall fästa vikt vid intresset av nordisk rättslikhet.

Utredaren skall beakta och samordna sina förslag med den fortsatta beredningen av de förslag som läggs fram i departementspromemorian Stärkt rättsskydd för barn i gränsöverskridande fall (Ds 2003:5). I den mån utredaren finner lämpligt skall samråd ske med 2002 års vårdnadskommitté (Ju 2002:09) och med Utredningen om förmyndare, gode män och förvaltare (Ju 2002:04).

Ett delbetänkande om kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen bör redovisas senast den 1 juli 2004. Uppdraget i övrigt skall redovisas senast den 1 juli 2005.

(Justitiedepartementet)

Kommittédirektiv

**Tilläggsdirektiv till utredningen om
föräldraansvar och skydd av barn i
internationella situationer (Ju 2004:03)**

**Dir.
2005:55**

Beslut vid regeringssammanträde den 19 maj 2005

Förlängd tid för uppdraget

Med stöd av regeringens bemyndigande den 4 mars 2004 tillkallade chefen för Justitiedepartementet en särskild utredare med uppdrag att föreslå de författningsändringar som behövs för en svensk anslutning till 1996 års Haagkonvention om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn (dir. 2004:14). I uppdraget ingick även att föreslå kompletterande bestämmelser till den nya Bryssel II-förordningen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar. Den sistnämnda frågan har redovisats i delbetänkandet Kompletterande bestämmelser till den nya Bryssel II-förordningen (SOU 2004:80). Enligt direktiven skall resterande del av uppdraget redovisas senast den 1 juli 2005.

Tiden för redovisning av uppdraget förlängs, vilket innebär att utredaren skall redovisa resultatet av sitt arbete senast den 12 december 2005.

(Justitiedepartementet)

1996 års Haagkonvention

<p>CONVENTION CONCERNANT LA COMPÉTENCE, LA LOI APPLICABLE, LA RECONNAISSANCE, L'EXÉCUTION ET LA CO-OPÉRATION EN MATIÈRE DE RESPONSABILITÉ PARENTALE ET DE MESURES DE PROTECTION DES ENFANTS</p>	<p>CONVENTION ON JURISDICTION, APPLICABLE LAW, RECOGNITION, ENFORCEMENT AND CO-OPERATION IN RESPECT OF PARENTAL RESPONSIBILITY AND MEASURES FOR THE PROTECTION OF CHILDREN</p>	<p>KONVENTION OM BEHÖRIGHET, TILLÄMPLIG LAG, ERKÄNNANDE, VERKSTÄLLIGHET OCH SAMARBETE I FRÅGOR OM FÖRÄLDRAANSVAR OCH ÅTGÄRDER TILL SKYDD FÖR BARN</p>
<p>(Conclue le 19 octobre 1996)</p>	<p>(Concluded 19 October 1996)</p>	<p>(Ingicks den 19 oktober 1996)</p>
<p>Les Etats signataires de la présente Convention,</p> <p>Considérant qu'il convient de renforcer la protection des enfants dans les situations à caractère international,</p>	<p>The States signatory to the present Convention,</p> <p>Considering the need to improve the protection of children in international situations,</p>	<p>De stater som har undertecknat denna konvention,</p> <p>som beaktar behovet att förbättra skyddet för barn i internationella situationer,</p>

<p>Désirant éviter des conflits entre leurs systèmes juridiques en matière de compétence, loi applicable, reconnaissance et exécution des mesures de protection des enfants,</p>	<p>Wishing to avoid conflicts between their legal systems in respect of jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of measures for the protection of children,</p>	<p>som önskar undvika konflikter mellan sina rättssystem när det gäller behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet i samband med åtgärder till skydd för barn,</p>
<p>Rappelant l'importance de la coopération internationale pour la protection des enfants,</p>	<p>Recalling the importance of international cooperation for the protection of children,</p>	<p>som erinrar om vikten av internationellt samarbete till skydd för barn,</p>
<p>Confirmant que l'intérêt supérieur de l'enfant doit être une considération primordiale,</p>	<p>Confirming that the best interests of the child are to be a primary consideration,</p>	<p>som bekräftar att barnets bästa skall komma i främsta rummet,</p>
<p>Constatant la nécessité de reviser la <i>Convention du 5 octobre 1961 concernant la compétence des autorités et la loi applicable en matière de protection des mineurs</i>,</p>	<p>Noting that the Convention of 5 October 1961 concerning the powers of authorities and the law applicable in respect of the protection of minors is in need of revision,</p>	<p>som noterar att konventionen av den 5 oktober 1961 om myndigheters behörighet och tillämplig lag i frågor till skydd för underåriga behöver revideras,</p>
<p>Désirant établir des dispositions communes à cet effet, en tenant compte de la <i>Convention des Nations Unies relative aux droits de l'enfant</i>, du 20 novembre 1989,</p>	<p>Desiring to establish common provisions to this effect, taking into account the United Nations Convention on the Rights of the Child of 20 November 1989,</p>	<p>som önskar upprätta gemensamma bestämmelser i detta syfte, med beaktande av Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter av den 20 november 1989,</p>

Sont convenus des dispositions suivantes:	Have agreed on the following provisions:	har kommit överens om följande bestämmelser.
CHAPITRE I	CHAPTER I	KAPITEL I
CHAMP D'APPLICATION DE LA CONVENTION	SCOPE OF THE CONVENTION	KONVENTIONENS TILLÄMPNINGSSOMRÅDE
<i>Article premier</i>	<i>Article 1</i>	<i>Artikel I</i>
<p>1. La présente Convention a pour objet:</p> <p>a) de déterminer l'Etat dont les autorités ont compétence pour prendre des mesures tendant à la protection de la personne ou des biens de l'enfant;</p> <p>b) de déterminer la loi applicable par ces autorités dans l'exercice de leur compétence;</p> <p>c) de déterminer la loi applicable à la responsabilité parentale;</p> <p>d) d'assurer la reconnaissance et</p>	<p>1. The objects of the present Convention are:</p> <p>a) to determine the State whose authorities have jurisdiction to take measures directed to the protection of the person or property of the child;</p> <p>b) to determine which law is to be applied by such authorities in exercising their jurisdiction;</p> <p>c) to determine the law applicable to parental responsibility;</p> <p>d) to provide for the recognition and</p>	<p>1. Ändamålet med denna konvention är:</p> <p>a) Att fastställa den stat vars myndigheter har behörighet att vidta åtgärder till skydd för barnets person eller egendom.</p> <p>b) Att fastställa vilken lag dessa myndigheter skall tillämpa när de utövar sin behörighet.</p> <p>c) Att fastställa vilken lag som är tillämplig på föräldrans ansvar.</p> <p>d) Att föreskriva erkännande och verk-</p>

<p>l'exécution des mesures de protection dans tous les Etats contractants;</p> <p>e) d'établir entre les autorités des Etats contractants la coopération nécessaire à la réalisation des objectifs de la Convention.</p>	<p>enforcement of such measures of protection in all Contracting States;</p> <p>e) to establish such cooperation between the authorities of the Contracting States as may be necessary in order to achieve the purposes of this Convention.</p>	<p>ställighet av sådana skyddsåtgärder i alla fördragsslutande stater.</p> <p>e) Att upprätta sådant samarbete mellan myndigheterna i de fördragsslutande staterna som krävs för att uppnå denna konventions mål.</p>
<p>2. Aux fins de la Convention, l'expression «responsabilité parentale» comprend l'autorité parentale ou tout autre rapport d'autorité analogue déterminant les droits, les pouvoirs et les obligations des parents, d'un tuteur ou autre représentant légal à l'égard de la personne ou des biens de l'enfant.</p>	<p>2. For the purposes of this Convention, the term 'parental responsibility' includes parental authority, or any analogous relationship of authority determining the rights, powers and responsibilities of parents, guardians or other legal representatives in relation to the person or the property of the child.</p>	<p>2. I denna konvention omfattar begreppet "föräldraansvar" vårdnad eller varje liknande förhållande som avgör föräldrars, förmyndares eller andra rättsliga företrädares rättigheter, befogenheter och ansvar i förhållande till barnets person eller egendom.</p>
<p><i>Article 2</i></p>	<p><i>Article 2</i></p>	<p><i>Artikel 2</i></p>
<p>La Convention s'applique aux enfants à partir de leur naissance et jusqu'à ce qu'ils aient atteint l'âge de 18 ans.</p>	<p>The Convention applies to children from the moment of their birth until they reach the age of 18 years.</p>	<p>Konventionen skall tillämpas på barn från födelsen till dess att de uppnått 18 års ålder.</p>

<i>Article 3</i>	<i>Article 3</i>	<i>Artikel 3</i>
<p>Les mesures prévues à l'article premier peuvent porter notamment sur:</p> <p>a) l'attribution, l'exercice et le retrait total ou partiel de la responsabilité parentale, ainsi que la délégation de celle-ci;</p> <p>b) le droit de garde, comprenant le droit portant sur les soins de la personne de l'enfant, et en particulier celui de décider de son lieu de résidence, ainsi que le droit de visite, comprenant le droit d'emmener l'enfant pour une période limitée dans un lieu autre que celui de sa résidence habituelle;</p> <p>c) la tutelle, la curatelle et les institutions analogues;</p> <p>d) la désignation et les fonctions de toute personne ou organisme chargé de s'occuper de la personne ou</p>	<p>The measures referred to in Article 1 may deal in particular with:</p> <p>a) the attribution, exercise, termination or restriction of parental responsibility, as well as its delegation;</p> <p>b) rights of custody, including rights relating to the care of the person of the child and, in particular, the right to determine the child's place of residence, as well as rights of access including the right to take a child for a limited period of time to a place other than the child's habitual residence;</p> <p>c) guardianship, curatorship and analogous institutions;</p> <p>d) the designation and functions of any person or body having charge of the child's person or pro-</p>	<p>De åtgärder som avses i artikel 1 kan i synnerhet gälla</p> <p>a) tillerkännande, utövande, upphörande eller begränsande av föräldrans ansvar liksom delegering av detsamma,</p> <p>b) vårdnad, inbegripet de rättigheter som hänför sig till omvårdnaden om barnets person, och särskilt rätten att bestämma var barnet skall bo, samt umgänge, inbegripet rätten att för en begränsad tid ta med barnet till en annan plats än den där barnet har hemvist,</p> <p>c) förmynderskap, godmanskap och liknande institut,</p> <p>d) förordnande av och uppgifter för en person eller ett organ som skall ansvara för barnets person eller</p>

<p>des biens de l'enfant, de le représenter ou de l'assister;</p> <p>e) le placement de l'enfant dans une famille d'accueil ou dans un établissement, ou son recueil légal par kafala ou par une institution analogue;</p> <p>f) la supervision par les autorités publiques des soins dispensés à l'enfant par toute personne ayant la charge de cet enfant;</p> <p>g) l'administration, la conservation ou la disposition des biens de l'enfant.</p>	<p>perty, representing or assisting the child;</p> <p>e) the placement of the child in a foster family or in institutional care, or the provision of care by 'kafala' or an analogous institution;</p> <p>f) the supervision by a public authority of the care of a child by any person having charge of the child;</p> <p>g) the administration, conservation or disposal of the child's property.</p>	<p>egendom, företräda eller bistå barnet,</p> <p>e) placering av barnet i familjehem eller på en institution, eller om vård av ett barn genom kafala eller liknande institut,</p> <p>f) tillsyn genom en offentlig myndighet av den omvårdnad barnet får av en person som har ansvar för barnet,</p> <p>g) förvaltning av, bevarande av eller förfogande över barnets egendom.</p>
<i>Article 4</i>	<i>Article 4</i>	<i>Artikel 4</i>
<p>Sont exclus du domaine de la Convention:</p> <p>a) l'établissement et la contestation de la filiation;</p> <p>b) la décision sur l'adoption et les mesures qui la pré-</p>	<p>The Convention does not apply to:</p> <p>a) the establishment or contesting of a parent-child relationship;</p> <p>b) decisions on adoption, measures preparatory to adop-</p>	<p>Denna konvention skall inte tillämpas på</p> <p>a) fastställande eller bestridande av föräldraskap,</p> <p>b) beslut om adoption, åtgärder som utgör förbere-</p>

parent, ainsi que l'annulation et la révocation de l'adoption;	tion, or the annulment or revocation of adoption;	delser för adoption, ogiltigförklaring eller upphävande av adoption,
c) les nom et prénoms de l'enfant;	c) the name and forenames of the child;	c) barnets efternamn och förnamn,
d) l'émancipation;	d) emancipation;	d) myndighetsförklaring,
e) les obligations alimentaires;	e) maintenance obligations;	e) underhållsskyldighet,
f) les trusts et successions;	f) trusts or succession;	f) trustar och arv,
g) la sécurité sociale;	g) social security;	g) social trygghet,
h) les mesures publiques de caractère général en matière d'éducation et de santé;	h) public measures of a general nature in matters of education or health;	h) offentligrättsliga åtgärder av allmän karaktär för utbildning och hälsa,
i) les mesures prises en conséquence d'infractions pénales commises par des enfants;	i) measures taken as a result of penal offences committed by children;	i) åtgärder som vidtas till följd av brottsliga gärningar som har begåtts av barn,
j) les décisions sur le droit d'asile et en matière d'immigration.	j) decisions on the right of asylum and on immigration.	j) beslut om rätt till asyl och om immigration.

CHAPITRE II	CHAPTER II	KAPITEL II
COMPÉTENCE	JURISDICTION	BEHÖRIGHET
<i>Article 5</i>	<i>Article 5</i>	<i>Artikel 5</i>
1. Les autorités, tant judiciaires qu'administratives, de l'Etat contractant de la résidence habituelle de l'enfant sont compétentes pour prendre des mesures tendant à la protection de sa personne ou de ses biens.	1. The judicial or administrative authorities of the Contracting State of the habitual residence of the child have jurisdiction to take measures directed to the protection of the child's person or property.	1. De rättsliga eller administrativa myndigheterna i den fördragsslutande stat där barnet har hemvist skall vara behöriga att vidta åtgärder som syftar till skydd för barnets person eller egendom.
2. Sous réserve de l'article 7, en cas de changement de la résidence habituelle de l'enfant dans un autre Etat contractant, sont compétentes les autorités de l'Etat de la nouvelle résidence habituelle.	2. Subject to Article 7, in case of a change of the child's habitual residence to another Contracting State, the authorities of the State of the new habitual residence have jurisdiction.	2. Med förbehåll för artikel 7 skall, när barnet får ett nytt hemvist i en annan fördragsslutande stat, myndigheterna i den nya hemviststaten vara behöriga.
<i>Article 6</i>	<i>Article 6</i>	<i>Artikel 6</i>
1. Pour les enfants réfugiés et les enfants qui, par suite de troubles prévalant dans leur pays, sont internationalement	1. For refugee children and children who, due to disturbances occurring in their country, are internationally dis-	1. När det gäller flyktingbarn och barn som på grund av oroligheter i sitt land har fördrivits från detta skall myndig-

<p>déplacés, les autorités de l'Etat contractant sur le territoire duquel ces enfants sont présents du fait de leur déplacement exercent la compétence prévue au paragraphe premier de l'article 5.</p>	<p>placed, the authorities of the Contracting State on the territory of which these children are present as a result of their displacement have the jurisdiction provided for in Article 5(1).</p>	<p>heterna i den fördragsslutande stat dit dessa barn har flytt ha den behörighet som anges i artikel 5.1.</p>
<p>2. La disposition du paragraphe précédent s'applique également aux enfants dont la résidence habituelle ne peut être établie.</p>	<p>2. The provisions of the preceding paragraph also apply to children whose habitual residence cannot be established.</p>	<p>2. Bestämmelserna i punkt 1 skall också tillämpas på barn vars hemvist inte kan fastställas.</p>
<p><i>Article 7</i></p>	<p><i>Article 7</i></p>	<p><i>Artikel 7</i></p>
<p>1. En cas de déplacement ou de non-retour illicite de l'enfant, les autorités de l'Etat contractant dans lequel l'enfant avait sa résidence habituelle immédiatement avant son déplacement ou son non-retour conservent leur compétence jusqu'au moment où l'enfant a acquis une résidence habituelle dans un autre Etat et que:</p>	<p>1. In case of wrongful removal or retention of the child, the authorities of the Contracting State in which the child was habitually resident immediately before the removal or retention keep their jurisdiction until the child has acquired a habitual residence in another State, and</p>	<p>1. Vid fall av olovligt bortförande eller kvarhållande av ett barn skall myndigheterna i den fördragsslutande stat där barnet hade hemvist omedelbart före bortförandet eller kvarhållandet behålla sin behörighet tills barnet har fått hemvist i en annan stat, och</p>

<p>a) toute personne, institution ou autre organisme ayant le droit de garde a acquiescé au déplacement ou au non-retour; ou</p> <p>b) l'enfant a résidé dans cet autre Etat pour une période d'au moins un an après que la personne, l'institution ou tout autre organisme ayant le droit de garde a connu ou aurait dû connaître le lieu où se trouvait l'enfant, aucune demande de retour présentée pendant cette période n'est encore en cours d'examen, et l'enfant s'est intégré dans son nouveau milieu.</p>	<p>a) each person, institution or other body having rights of custody has acquiesced in the removal or retention; or</p> <p>b) the child has resided in that other State for a period of at least one year after the person, institution or other body having rights of custody has or should have had knowledge of the whereabouts of the child, no request for return lodged within that period is still pending, and the child is settled in his or her new environment.</p>	<p>a) varje person, institution eller annat organ som har vårdnad om barnet har godtagit bortförandet eller kvarhållandet, eller</p> <p>b) barnet har varit bosatt i denna andra stat i minst ett år efter det att den person, den institution eller det andra organ som har vårdnad om barnet har fått eller borde ha fått kännedom om var barnet befinner sig, ingen begäran om återlämnande som lämnats in under den perioden väntar på avgörande, och barnet har funnit sig till rätta i sin nya miljö.</p>
<p>2. Le déplacement ou le non-retour de l'enfant est considéré comme illicite:</p> <p>a) lorsqu'il a lieu en violation d'un droit de garde, attribué à une personne, une institution ou tout autre organisme, seul ou conjointement,</p>	<p>2. The removal or the retention of a child is to be considered wrongful where:</p> <p>a) it is in breach of rights of custody attributed to a person, an institution or any other body, either jointly or alone, under the law</p>	<p>2. Ett bortförande eller ett kvarhållande av ett barn skall betraktas som olovligt om det</p> <p>a) strider mot den vårdnad som har anförtrotts en person, en institution eller något annat organ, antingen gemensamt eller för sig, enligt</p>

<p>par le droit de l'Etat dans lequel l'enfant avait sa résidence habituelle immédiate-ment avant son dé-placement ou son non-retour, et</p> <p>b) que ce droit était exercé de façon effective, seul ou conjointement, au moment du déplace-ment ou du non-retour, ou l'eût été si de tels événements n'étaient survenus.</p> <p>Le droit de garde visé à la lettre a peut notamment résulter d'une attribution de plein droit, d'une décision judiciaire ou administrative, ou d'un accord en vigueur selon le droit de cet Etat.</p>	<p>of the State in which the child was habitually resident immediately before the removal or reten-tion; and</p> <p>b) at the time of removal or retention those rights were actually exercised, either jointly or alone, or would have been so exercised but for the removal or retention.</p> <p>The rights of custody mentioned in subparagraph a above, may arise in particular by opera-tion of law or by reason of a judicial or administrative deci-sion, or by reason of an agreement having legal effect under the law of that State.</p>	<p>lagen i den stat där barnet hade hemvist omedelbart före bort-förandet eller kvar-hållandet, och</p> <p>b) denna rätt verk-ligen utövades, an-tingen gemensamt eller för sig, vid den tidpunkt då barnet fördes bort eller hölls kvar eller skulle ha utövats om inte bort-förandet eller kvar-hållandet hade ägt rum.</p> <p>Vårdnad som avses i a) kan i första hand uppkomma direkt på grund av lag eller genom ett rättsligt eller administrativt avgörande, eller genom en överens-kommelse med rätts-lig verkan enligt lagen i den staten.</p>
<p>3. Tant que les autorités men-tionnées au para-graphe premier con-servent leur compé-tence, les autorités de l'Etat contractant où l'enfant a été déplacé</p>	<p>3. So long as the authorities first men-tioned in paragraph 1 keep their jurisdic-tion, the authorities of the Contracting State to which the child has been re-</p>	<p>3. Så länge de myndigheter som avses i punkt 1 har kvar sin behörighet kan myndigheterna i den fördragsslutande stat dit barnet har förts eller där det har</p>

<p>ou retenu ne peuvent prendre que les mesures urgentes nécessaires à la protection de la personne ou des biens de l'enfant, conformément à l'article 11.</p>	<p>moved or in which he or she has been retained can take only such urgent measures under Article 11 as are necessary for the protection of the person or property of the child.</p>	<p>hållits kvar endast vidta sådana åtgärder i brådskande fall enligt artikel 11 som är nödvändiga för att skydda barnets person eller egendom.</p>
<p><i>Article 8</i></p>	<p><i>Article 8</i></p>	<p><i>Artikel 8</i></p>
<p>1. A titre d'exception, l'autorité de l'Etat contractant compétente en application des articles 5 ou 6, si elle considère que l'autorité d'un autre Etat contractant serait mieux à même d'apprécier dans un cas particulier l'intérêt supérieur de l'enfant, peut</p> <p>– soit demander à cette autorité, directement ou avec le concours de l'Autorité centrale de cet Etat, d'accepter la compétence pour prendre les mesures de protection qu'elle estimera nécessaires,</p>	<p>1. By way of exception, the authority of a Contracting State having jurisdiction under Article 5 or Article 6, if it considers that the authority of another Contracting State would be better placed in the particular case to assess the best interests of the child, may either:</p> <p>– request that other authority, directly or with the assistance of the Central Authority of its State, to assume jurisdiction to take such measures of protection as it considers to be necessary, or</p>	<p>1. I undantagsfall kan den myndighet i en fördragsslutande stat som är behörig enligt artikel 5 eller 6, om den anser att myndigheten i en annan fördragsslutande stat i det särskilda fallet är bättre lämpad att bedöma vad som är till barnets bästa, antingen</p> <p>– begära, direkt eller med hjälp av centralmyndigheten, att den andra myndigheten skall åta sig behörighet för att vidta sådana skyddsåtgärder som den anser nödvändiga, eller</p>

<p>– soit surseoir à statuer et inviter les parties à saisir d'une telle demande l'autorité de cet autre Etat.</p>	<p>– suspend consideration of the case and invite the parties to introduce such a request before the authority of that other State.</p>	<p>– låta handläggningen av ärendet vila och ge parterna tillfälle att lämna in en sådan framställning till myndigheten i den andra staten.</p>
<p>2. Les Etats contractants dont une autorité peut être requise ou saisie dans les conditions fixées au paragraphe précédent sont:</p> <p>a) un Etat dont l'enfant possède la nationalité,</p> <p>b) un Etat dans lequel sont situés des biens de l'enfant,</p> <p>c) un Etat dont une autorité est saisie d'une demande en divorce ou séparation de corps des parents de l'enfant, ou en annulation de leur mariage,</p> <p>d) un Etat avec lequel l'enfant présente un lien étroit.</p>	<p>2. The Contracting States whose authorities may be addressed as provided in the preceding paragraph are:</p> <p>a) a State of which the child is a national;</p> <p>b) a State in which property of the child is located;</p> <p>c) a State whose authorities are seised of an application for divorce or legal separation of the child's parents, or for annulment of their marriage;</p> <p>d) a State with which the child has a substantial connection.</p>	<p>2. De fördragslutande stater till vars myndigheter en framställning i enlighet med punkt 1 kan riktas är</p> <p>a) en stat i vilken barnet är medborgare,</p> <p>b) en stat i vilken egendom som tillhör barnet finns,</p> <p>c) en stat vid vars myndigheter talan har väckts om äktenskapsskillnad eller hemskillnad eller om annullering av äktenskap mellan barnets föräldrar, eller</p> <p>d) en stat till vilken barnet har en väsentlig anknytning.</p>

<p>3. Les autorités concernées peuvent procéder à un échange de vues.</p>	<p>3. The authorities concerned may proceed to an exchange of views.</p>	<p>3. De berörda myndigheterna får sinsemellan överlägga i frågan.</p>
<p>4. L'autorité requise ou saisie dans les conditions prévues au paragraphe premier peut accepter la compétence, en lieu et place de l'autorité compétente en application des articles 5 ou 6, si elle considère que tel est l'intérêt supérieur de l'enfant.</p>	<p>4. The authority addressed as provided in paragraph 1 may assume jurisdiction, in place of the authority having jurisdiction under Article 5 or Article 6, if it considers that this is in the child's best interests.</p>	<p>4. Den myndighet till vilken en framställning har riktats i enlighet med punkt 1 får åta sig behörigheten i stället för den myndighet som är behörig enligt artikel 5 eller 6, om den tillfrågade myndigheten anser att detta är till barnets bästa.</p>
<p><i>Article 9</i></p>	<p><i>Article 9</i></p>	<p><i>Artikel 9</i></p>
<p>1. Les autorités des Etats contractants mentionnés à l'article 8, paragraphe 2, si elles considèrent qu'elles sont les mieux à même d'apprécier dans un cas particulier l'intérêt supérieur de l'enfant, peuvent</p> <p>– soit demander à l'autorité compétente de l'Etat contractant de la résidence habituelle de l'enfant, directement ou avec le concours de l'Autorité centrale de</p>	<p>1. If the authorities of a Contracting State referred to in Article 8(2), consider that they are better placed in the particular case to assess the child's best interests, they may either:</p> <p>– request the competent authority of the Contracting State of the habitual residence of the child, directly or with the assistance of the Central Authority of</p>	<p>1. Om myndigheterna i en fördragsslutande stat som avses i artikel 8.2 anser att de i det särskilda fallet är bättre lämpade att bedöma vad som är till barnets bästa får de antingen</p> <p>– begära, direkt eller med hjälp av centralmyndigheten, att den behöriga myndigheten i den fördragsslutande stat där barnet har hemvist skall be-</p>

<p>cet Etat, de leur permettre d'exercer la compétence pour prendre les mesures de protection qu'elles estiment nécessaires,</p> <p>– soit inviter les parties à présenter une telle demande devant les autorités de l'Etat contractant de la résidence habituelle de l'enfant.</p>	<p>that State, that they be authorised to exercise jurisdiction to take the measures of protection which they consider to be necessary, or</p> <p>– invite the parties to introduce such a request before the authority of the Contracting State of the habitual residence of the child.</p>	<p>myndiga dem att utöva behörighet för att vidta de skyddsåtgärder som de anser nödvändiga, eller</p> <p>– ge parterna tillfälle att lämna in en sådan framställning till myndigheten i den fördragsslutande stat där barnet har hemvist.</p>
<p>2. Les autorités concernées peuvent procéder à un échange de vues.</p>	<p>2. The authorities concerned may proceed to an exchange of views.</p>	<p>2. De berörda myndigheterna får sinsemellan överlägga i frågan.</p>
<p>3. L'autorité à l'origine de la demande ne peut exercer la compétence en lieu et place de l'autorité de l'Etat contractant de la résidence habituelle de l'enfant que si cette autorité a accepté la demande.</p>	<p>3. The authority initiating the request may exercise jurisdiction in place of the authority of the Contracting State of the habitual residence of the child only if the latter authority has accepted the request.</p>	<p>3. Den myndighet som lämnade framställningen får utöva behörighet i stället för myndigheten i den fördragsslutande stat där barnet har hemvist endast om den sistnämnda myndigheten har beviljat framställningen.</p>
<p><i>Article 10</i></p>	<p><i>Article 10</i></p>	<p><i>Artikel 10</i></p>
<p>1. Sans préjudice des articles 5 à 9, les autorités d'un Etat contractant, dans l'exercice de leur</p>	<p>1. Without prejudice to Articles 5 to 9, the authorities of a Contracting State exercising juris-</p>	<p>1. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 5–9 får myndigheterna i en fördrags-</p>

<p>compétence pour connaître d'une demande en divorce ou séparation de corps des parents d'un enfant résidant habituellement dans un autre Etat contractant, ou en annulation de leur mariage, peuvent prendre, si la loi de leur Etat le permet, des mesures de protection de la personne ou des biens de l'enfant,</p> <p>a) si, au commencement de la procédure, l'un des parents réside habituellement dans cet Etat et que l'un d'eux ait la responsabilité parentale à l'égard de l'enfant, et</p> <p>b) si la compétence de ces autorités pour prendre de telles mesures a été acceptée par les parents, ainsi que par toute autre personne ayant la responsabilité parentale à l'égard de l'enfant et si cette compétence est conforme à l'intérêt supérieur de l'enfant.</p>	<p>diction to decide upon an application for divorce or legal separation of the parents of a child habitually resident in another Contracting State, or for annulment of their marriage, may, if the law of their State so provides, take measures directed to the protection of the person or property of such child if:</p> <p>a) at the time of commencement of the proceedings, one of his or her parents habitually resides in that State and one of them has parental responsibility in relation to the child, and</p> <p>b) the jurisdiction of these authorities to take such measures has been accepted by the parents, as well as by any other person who has parental responsibility in relation to the child, and is in the best interests of the child.</p>	<p>slutande stat där en ansökan är upptagen till prövning om äktenskapsskillnad eller hemskillnad eller om annullering av äktenskap mellan föräldrarna till ett barn som har hemvist i en annan fördragslutande stat, om lagen i deras stat så föreskriver, vidta åtgärder avsedda att skydda ett sådant barns person eller egendom om</p> <p>a) en av barnets föräldrar vid den tidpunkt då förfarandet inleds har hemvist i den staten och en av dem har föräldrans ansvar för barnet, samt</p> <p>b) dessa myndigheters behörighet att vidta sådana åtgärder har godtagits av föräldrarna och av eventuella andra personer som har föräldrans ansvar för barnet, och detta är till barnets bästa.</p>
---	--	--

<p>2. La compétence prévue au paragraphe premier pour prendre des mesures de protection de l'enfant cesse dès lors que la décision faisant droit ou rejetant la demande en divorce, séparation de corps ou annulation du mariage est devenue définitive ou que la procédure a pris fin pour un autre motif.</p>	<p>2. The jurisdiction provided for by paragraph 1 to take measures for the protection of the child ceases as soon as the decision allowing or refusing the application for divorce, legal separation or annulment of the marriage has become final, or the proceedings have come to an end for another reason.</p>	<p>2. Den i punkt 1 angivna behörigheten att vidta åtgärder för att skydda barnet upphör så snart beslutet om att bevilja eller avslå ansökan om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskapet har vunnit laga kraft eller förfarandet har avslutats av något annat skäl.</p>
<p><i>Article 11</i></p>	<p><i>Article 11</i></p>	<p><i>Artikel 11</i></p>
<p>1. Dans tous les cas d'urgence, les autorités de chaque Etat contractant sur le territoire duquel se trouve l'enfant ou des biens lui appartenant sont compétentes pour prendre les mesures de protection nécessaires.</p>	<p>1. In all cases of urgency, the authorities of any Contracting State, in whose territory the child or property belonging to the child is present, have jurisdiction to take any necessary measures of protection.</p>	<p>1. I alla brådskande fall skall myndigheterna i varje fördragsslutande stat på vars territorium barnet eller egendom som tillhör barnet finns ha behörighet att vidta nödvändiga skyddsåtgärder.</p>
<p>2. Les mesures prises en application du paragraphe précédent à l'égard d'un enfant ayant sa résidence habituelle dans un Etat contractant cessent d'avoir effet dès que les autorités compétentes en vertu</p>	<p>2. The measures taken under the preceding paragraph with regard to a child habitually resident in a Contracting State shall lapse as soon as the authorities which have jurisdiction under Articles 5 to 10</p>	<p>2. De åtgärder som vidtas med stöd av punkt 1 avseende ett barn som har hemvist i en fördragsslutande stat skall upphöra att gälla så snart de myndigheter som är behöriga enligt artiklarna 5–10 har vidtagit</p>

des articles 5 à 10 ont pris les mesures exigées par la situation.	have taken the measures required by the situation.	de åtgärder som situationen kräver.
3. Les mesures prises en application du paragraphe premier à l'égard d'un enfant ayant sa résidence habituelle dans un Etat non contractant cessent d'avoir effet dans chaque Etat contractant dès qu'y sont reconnues les mesures exigées par la situation, prises par les autorités d'un autre Etat.	3. The measures taken under paragraph 1 with regard to a child who is habitually resident in a non-Contracting State shall lapse in each Contracting State as soon as measures required by the situation and taken by the authorities of another State are recognised in the Contracting State in question.	3. De åtgärder som vidtas med stöd av punkt 1 avseende ett barn som har hemvist i en icke-fördragsslutande stat skall upphöra att gälla i varje fördragsslutande stat så snart de åtgärder som situationen kräver och som vidtas av en annan stats myndigheter erkänns i den fördragsslutande staten i fråga.
<i>Article 12</i>	<i>Article 12</i>	<i>Artikel 12</i>
1. Sous réserve de l'article 7, les autorités d'un Etat contractant sur le territoire duquel se trouve l'enfant ou des biens lui appartenant sont compétentes pour prendre des mesures de protection de la personne ou des biens de l'enfant, ayant un caractère provisoire et une efficacité territoriale restreinte à cet Etat, pour autant que de	1. Subject to Article 7, the authorities of a Contracting State, in whose territory the child or property belonging to the child is present, have jurisdiction to take measures of a provisional character for the protection of the person or property of the child which have a territorial effect limited to the State in question, in so far as	1. Med förbehåll för artikel 7 skall myndigheterna i en fördragsslutande stat på vars territorium barnet eller egendom som tillhör barnet finns vara behöriga att vidta tillfälliga åtgärder till skydd för barnets person eller egendom, med territoriell verkan endast i staten i fråga, såvida åtgärderna inte är oförenliga med åtgärder som redan har

telles mesures ne soient pas incompatibles avec celles déjà prises par les autorités compétentes en vertu des articles 5 à 10.	such measures are not incompatible with measures already taken by authorities which have jurisdiction under Articles 5 to 10.	vidtagits av de myndigheter som är behöriga enligt artiklarna 5–10.
2. Les mesures prises en application du paragraphe précédent à l'égard d'un enfant ayant sa résidence habituelle dans un Etat contractant cessent d'avoir effet dès que les autorités compétentes en vertu des articles 5 à 10 se sont prononcées sur les mesures que pourrait exiger la situation.	2. The measures taken under the preceding paragraph with regard to a child habitually resident in a Contracting State shall lapse as soon as the authorities which have jurisdiction under Articles 5 to 10 have taken a decision in respect of the measures of protection which may be required by the situation.	2. De åtgärder som vidtas med stöd av punkt 1 avseende ett barn med hemvist i en fördragsslutande stat skall upphöra att gälla så snart de myndigheter som är behöriga enligt artiklarna 5–10 har fattat beslut i fråga om skyddsåtgärder som situationen kan kräva.
3. Les mesures prises en application du paragraphe premier à l'égard d'un enfant ayant sa résidence habituelle dans un Etat non contractant cessent d'avoir effet dans l'Etat contractant où elles ont été prises dès qu'y sont reconnues les mesures exigées par la situation, prises par les autorités d'un autre Etat.	3. The measures taken under paragraph 1 with regard to a child who is habitually resident in a non-Contracting State shall lapse in the Contracting State where the measures were taken as soon as measures required by the situation and taken by the authorities of another State are recognised in the Contracting State in question.	3. De åtgärder som vidtas med stöd av punkt 1 avseende ett barn med hemvist i en icke-fördragsslutande stat skall upphöra att gälla i den fördragsslutande stat där åtgärderna vidtogs, så snart de åtgärder som situationen kräver och som vidtas av en annan stats myndigheter erkänns i den fördragsslutande staten i fråga.

<i>Article 13</i>	<i>Article 13</i>	<i>Artikel 13</i>
<p>1. Les autorités d'un Etat contractant qui sont compétentes selon les articles 5 à 10 pour prendre des mesures de protection de la personne ou des biens de l'enfant doivent s'abstenir de statuer si, lors de l'introduction de la procédure, des mesures correspondantes ont été demandées aux autorités d'un autre Etat contractant alors compétentes en vertu des articles 5 à 10 et sont encore en cours d'examen.</p>	<p>1. The authorities of a Contracting State which have jurisdiction under Articles 5 to 10 to take measures for the protection of the person or property of the child must abstain from exercising this jurisdiction if, at the time of the commencement of the proceedings, corresponding measures have been requested from the authorities of another Contracting State having jurisdiction under Articles 5 to 10 at the time of the request and are still under consideration.</p>	<p>1. De myndigheter i en fördragsslutande stat som enligt artiklarna 5–10 är behöriga att vidta åtgärder till skydd för barnets person eller egendom skall avstå från att utöva sin behörighet om – vid den tidpunkt då förfarandet inleds – motsvarande åtgärder har begärts och fortfarande övervägs hos myndigheterna i en annan fördragsslutande stat som vid tidpunkten för begäran är behöriga enligt artiklarna 5–10.</p>
<p>2. La disposition du paragraphe précédent ne s'applique pas si les autorités devant lesquelles la demande de mesures a été initialement présentée ont renoncé à leur compétence.</p>	<p>2. The provisions of the preceding paragraph shall not apply if the authorities before whom the request for measures was initially introduced have declined jurisdiction.</p>	<p>2. Bestämmelserna i punkt 1 skall inte tillämpas om de myndigheter till vilka framställningen om åtgärder ursprungligen riktades har avstått från behörighet.</p>

<i>Article 14</i>	<i>Article 14</i>	<i>Artikel 14</i>
Les mesures prises en application des articles 5 à 10 restent en vigueur dans les limites qui sont les leurs, même lorsqu'un changement des circonstances a fait disparaître l'élément sur lequel était fondée la compétence, tant que les autorités compétentes en vertu de la Convention ne les ont pas modifiées, remplacées ou levées.	The measures taken in application of Articles 5 to 10 remain in force according to their terms, even if a change of circumstances has eliminated the basis upon which jurisdiction was founded, so long as the authorities which have jurisdiction under the Convention have not modified, replaced or terminated such measures.	De åtgärder som vidtas med stöd av artiklarna 5–10 skall gälla enligt sina villkor, även om grunden för behörigheten har upphört genom ändrade förhållanden, så länge de myndigheter som är behöriga enligt konventionen inte har ändrat, ersatt eller upphävt åtgärderna.
CHAPITRE III	CHAPTER III	KAPITEL III
LOI APPLICABLE	APPLICABLE LAW	TILLÄMPLIG LAG
<i>Article 15</i>	<i>Article 15</i>	<i>Artikel 15</i>
1. Dans l'exercice de la compétence qui leur est attribuée par les dispositions du chapitre II, les autorités des Etats contractants appliquent leur loi.	1. In exercising their jurisdiction under the provisions of Chapter II, the authorities of the Contracting States shall apply their own law.	1. Myndigheterna i de fördragsslutande staterna skall tillämpa sin egen lag vid utövandet av sin behörighet enligt bestämmelserna i kapitel II.
2. Toutefois, dans la mesure où la pro-	2. However, in so far as the protection	2. Myndigheterna i de fördragsslutande

<p>tection de la personne ou des biens de l'enfant le requiert, elles peuvent exceptionnellement appliquer ou prendre en considération la loi d'un autre Etat avec lequel la situation présente un lien étroit.</p>	<p>of the person or the property of the child requires, they may exceptionally apply or take into consideration the law of another State with which the situation has a substantial connection.</p>	<p>staterna får emellertid, i den mån skyddet för barnets person eller egendom kräver detta, undantagsvis tillämpa eller beakta lagen i en annan stat till vilken situationen har väsentlig anknytning.</p>
<p>3. En cas de changement de la résidence habituelle de l'enfant dans un autre Etat contractant, la loi de cet autre Etat régit, à partir du moment où le changement est survenu, les conditions d'application des mesures prises dans l'Etat de l'ancienne résidence habituelle.</p>	<p>3. If the child's habitual residence changes to another Contracting State, the law of that other State governs, from the time of the change, the conditions of application of the measures taken in the State of the former habitual residence.</p>	<p>3. Om barnet får ett nytt hemvist i en annan fördragsslutande stat, skall den statens lag från och med tidpunkten för ändringen bestämma villkoren för tillämpningen av de åtgärder som har vidtagits i den stat där barnet tidigare hade hemvist.</p>
<p><i>Article 16</i></p>	<p><i>Article 16</i></p>	<p><i>Artikel 16</i></p>
<p>1. L'attribution ou l'extinction de plein droit d'une responsabilité parentale, sans intervention d'une autorité judiciaire ou administrative, est régie par la loi de l'Etat de la résidence habituelle de l'enfant.</p>	<p>1. The attribution or extinction of parental responsibility by operation of law, without the intervention of a judicial or administrative authority, is governed by the law of the State of the</p>	<p>1. Tillerkännande eller upphörande av föräldraansvar direkt på grund av lag, utan ingripande av en rättslig eller administrativ myndighet, skall bestämmas av lagen i den stat där barnet har hemvist.</p>

	habitual residence of the child.	
2. L'attribution ou l'extinction d'une responsabilité parentale par un accord ou un acte unilatéral, sans intervention d'une autorité judiciaire ou administrative, est régie par la loi de l'Etat de la résidence habituelle de l'enfant au moment où l'accord ou l'acte unilatéral prend effet.	2. The attribution or extinction of parental responsibility by an agreement or a unilateral act, without intervention of a judicial or administrative authority, is governed by the law of the State of the child's habitual residence at the time when the agreement or unilateral act takes effect.	2. Tillerkännande eller upphörande av föräldraansvar genom en överenskommelse eller en ensidig rättshandling utan ingripande av en rättslig eller administrativ myndighet skall bestämmas av lagen i den stat där barnet har hemvist vid den tidpunkt då överenskommelsen eller den ensidiga rättshandlingen får verkan.
3. La responsabilité parentale existant selon la loi de l'Etat de la résidence habituelle de l'enfant subsiste après le changement de cette résidence habituelle dans un autre Etat.	3. Parental responsibility which exists under the law of the State of the child's habitual residence subsists after a change of that habitual residence to another State.	3. Föräldraansvar som föreligger enligt lagen i den stat där barnet har hemvist består efter en ändring av hemvistet till en annan stat.
4. En cas de changement de la résidence habituelle de l'enfant, l'attribution de plein droit de la responsabilité parentale à une personne qui n'est pas déjà investie de cette responsabilité est régie par la loi de	4. If the child's habitual residence changes, the attribution of parental responsibility by operation of law to a person who does not already have such responsibility is governed by the law of the State of the new	4. Om barnet får ett nytt hemvist, skall tillerkännande av föräldraansvar direkt på grund av lag till en person som inte redan har föräldraansvar bestämmas av den nya hemviststatens lag.

l'Etat de la nouvelle résidence habituelle.	habitual residence.	
<i>Article 17</i>	<i>Article 17</i>	<i>Artikel 17</i>
L'exercice de la responsabilité parentale est régi par la loi de l'Etat de la résidence habituelle de l'enfant. En cas de changement de la résidence habituelle de l'enfant, il est régi par la loi de l'Etat de la nouvelle résidence habituelle.	The exercise of parental responsibility is governed by the law of the State of the child's habitual residence. If the child's habitual residence changes, it is governed by the law of the State of the new habitual residence.	Utövandet av föräldraansvaret skall bestämmas av lagen i den stat där barnet har hemvist. Om barnets hemvist ändras, skall utövandet av föräldraansvaret bestämmas av den nya hemviststatens lag.
<i>Article 18</i>	<i>Article 18</i>	<i>Artikel 18</i>
La responsabilité parentale prévue à l'article 16 pourra être retirée ou ses conditions d'exercice modifiées par des mesures prises en application de la Convention.	The parental responsibility referred to in Article 16 may be terminated, or the conditions of its exercise modified, by measures taken under this Convention.	Det föräldraansvar som avses i artikel 16 får upphävas eller villkoren för utövandet av föräldraansvaret får ändras genom åtgärder som vidtas enligt denna konvention.
<i>Article 19</i>	<i>Article 19</i>	<i>Artikel 19</i>
1. La validité d'un acte passé entre un tiers et une autre personne qui aurait la qualité de représentant légal selon la loi	1. The validity of a transaction entered into between a third party and another person who would be entitled to act as the	1. Giltigheten av en rättshandling som företagits mellan tredje man och en annan person som enligt lagen i den stat där

<p>de l'Etat où l'acte a été passé ne peut être contestée, ni la responsabilité du tiers engagée, pour le seul motif que l'autre personne n'avait pas la qualité de représentant légal en vertu de la loi désignée par les dispositions du présent chapitre, sauf si le tiers savait ou devait savoir que la responsabilité parentale était régie par cette loi.</p>	<p>child's legal representative under the law of the State where the transaction was concluded cannot be contested, and the third party cannot be held liable, on the sole ground that the other person was not entitled to act as the child's legal representative under the law designated by the provisions of this Chapter, unless the third party knew or should have known that the parental responsibility was governed by the latter law.</p>	<p>rättshandlingen företogs är behörig att handla som barnets lagliga företrädare får inte angripas, och tredje man kan inte hållas ansvarig enbart på grund av att den andra personen inte var behörig att handla som barnets lagliga företrädare enligt den lag som anges i bestämmelserna i detta kapitel. Detta gäller inte om tredje man visste eller borde ha vetat att föräldransvaret regleras i den lagen.</p>
<p>2. Le paragraphe précédent ne s'applique que dans le cas où l'acte a été passé entre personnes présentes sur le territoire d'un même Etat.</p>	<p>2. The preceding paragraph applies only if the transaction was entered into between persons present on the territory of the same State.</p>	<p>2. Punkt 1 skall tillämpas endast om rättshandlingen företogs mellan personer som befann sig på samma stats territorium.</p>
<p><i>Article 20</i></p>	<p><i>Article 20</i></p>	<p><i>Artikel 20</i></p>
<p>Les dispositions du présent chapitre sont applicables même si la loi qu'elles désignent est celle d'un Etat non contractant.</p>	<p>The provisions of this Chapter apply even if the law designated by them is the law of a non-Contracting State.</p>	<p>Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas även om den lag som anvisas genom dessa bestämmelser är en icke-fördragslutande stats lag.</p>

<i>Article 21</i>	<i>Article 21</i>	<i>Artikel 21</i>
1. Au sens du présent chapitre, le terme «loi» désigne le droit en vigueur dans un Etat, à l'exclusion des règles de conflit de lois.	1. In this Chapter the term 'law' means the law in force in a State other than its choice of law rules.	1. Med "lag" avses i detta kapitel den gällande lagen i en stat, med undantag för dess lagvalsregler.
2. Toutefois, si la loi applicable en vertu de l'article 16 est celle d'un Etat non contractant et que les règles de conflit de cet Etat désignent la loi d'un autre Etat non contractant qui appliquerait sa propre loi, la loi de cet autre Etat est applicable. Si la loi de cet autre Etat non contractant ne se reconnaît pas applicable, la loi applicable est celle désignée par l'article 16.	2. However, if the law applicable according to Article 16 is that of a non-Contracting State and if the choice of law rules of that State designate the law of another non-Contracting State which would apply its own law, the law of the latter State applies. If that other non-Contracting State would not apply its own law, the applicable law is that designated by Article 16.	2. Om den tillämpliga lagen enligt artikel 16 är en icke-fördragsslutande stats lag och om den statens lagvalsregler anvisar lagen i en annan icke-fördragsslutande stat som skulle tillämpa sin egen lag, skall dock lagen i den staten tillämpas. Om den andra icke-fördragsslutande staten inte skulle tillämpa sin egen lag, skall den lag tillämpas som anvisas genom artikel 16.
<i>Article 22</i>	<i>Article 22</i>	<i>Artikel 22</i>
L'application de la loi désignée par les dispositions du présent chapitre ne peut être écartée que si cette application est manifestement	The application of the law designated by the provisions of this Chapter can be refused only if this application would be manifestly contrary	Den lag som anvisas genom bestämmelserna i detta kapitel får åsidosättas endast om tillämpningen är uppenbart oförenlig

contraire à l'ordre public, compte tenu de l'intérêt supérieur de l'enfant.	to public policy, taking into account the best interests of the child.	med grunderna för rättsordningen (ordre public), med hänsyn tagen till barnets bästa.
CHAPITRE IV	CHAPTER IV	KAPITEL IV
RECONNAISSANCE ET EXÉCUTION	RECOGNITION AND ENFORCEMENT	ERKÄNNANDE OCH VERKSTÄLLIGHET
<i>Article 23</i>	<i>Article 23</i>	<i>Artikel 23</i>
1. Les mesures prises par les autorités d'un Etat contractant sont reconnues de plein droit dans les autres Etats contractants.	1. The measures taken by the authorities of a Contracting State shall be recognised by operation of law in all other Contracting States.	1. De åtgärder som vidtas av en fördragsslutande stats myndigheter skall erkännas direkt på grund av lag i samtliga övriga fördragsslutande stater.
2. Toutefois, la reconnaissance peut être refusée: a) si la mesure a été prise par une autorité dont la compétence n'était pas fondée sur un chef de compétence prévu au chapitre II; b) si la mesure a été prise, hors le cas d'urgence, dans le cadre d'une procédure judiciaire ou	2. Recognition may however be refused: a) if the measure was taken by an authority whose jurisdiction was not based on one of the grounds provided for in Chapter II; b) if the measure was taken, except in a case of urgency, in the context of a judicial or admini-	2. Erkännande får dock vägras a) om åtgärden har vidtagits av en myndighet vars behörighet inte grundades på någon av de omständigheter som anges i kapitel II, b) om åtgärden i strid med grundläggande förfaranderegler i den anmodade staten har vidtagits

<p>administrative, sans qu'ait été donnée à l'enfant la possibilité d'être entendu, en violation des principes fondamentaux de procédure de l'Etat requis;</p> <p>c) à la demande de toute personne prétendant que cette mesure porte atteinte à sa responsabilité parentale, si cette mesure a été prise, hors le cas d'urgence, sans qu'ait été donnée à cette personne la possibilité d'être entendue;</p> <p>d) si la reconnaissance est manifestement contraire à l'ordre public de l'Etat requis, compte tenu de l'intérêt supérieur de l'enfant;</p> <p>e) si la mesure est incompatible avec une mesure prise postérieurement dans l'Etat non contractant de la résidence habituelle de l'enfant, lorsque cette dernière mesure réunit les</p>	<p>strative proceeding, without the child having been provided the opportunity to be heard, in violation of fundamental principles of procedure of the requested State;</p> <p>c) on the request of any person claiming that the measure infringes his or her parental responsibility, if such measure was taken, except in a case of urgency, without such person having been given an opportunity to be heard;</p> <p>d) if such recognition is manifestly contrary to public policy of the requested State, taking into account the best interests of the child;</p> <p>e) if the measure is incompatible with a later measure taken in the non-Contracting State of the habitual residence of the child, where this later measure fulfils the requirements for</p>	<p>inom ramen för ett rättsligt eller administrativt förfarande utan att barnet har fått möjlighet att komma till tals, såvida det inte är fråga om ett brådskande fall,</p> <p>c) om en person begär det och hävdar att åtgärden hindrar honom eller henne att utöva sitt föräldransvar, om åtgärden har vidtagits utan att personen i fråga har fått möjlighet att yttra sig, såvida det inte är fråga om ett brådskande fall,</p> <p>d) om ett erkännande uppenbart skulle strida mot grunderna för rättsordningen (ordre public) i den anmodade staten, med hänsyn tagen till barnets bästa,</p> <p>e) om åtgärden är oförenlig med en senare åtgärd som har vidtagits i den icke-fördragsslutande stat där barnet har hemvist, om den senare åtgärden uppfyller kraven för erkännan-</p>
--	--	---

<p>conditions nécessaires à sa reconnaissance dans l'Etat requis;</p> <p>f) si la procédure prévue à l'article 33 n'a pas été respectée.</p>	<p>recognition in the requested State;</p> <p>f) if the procedure provided in Article 33 has not been complied with.</p>	<p>de i den anmodade staten,</p> <p>f) om förfarandet enligt artikel 33 inte har följts.</p>
<i>Article 24</i>	<i>Article 24</i>	<i>Artikel 24</i>
<p>Sans préjudice de l'article 23, paragraphe premier, toute personne intéressée peut demander aux autorités compétentes d'un Etat contractant qu'il soit statué sur la reconnaissance ou la non-reconnaissance d'une mesure prise dans un autre Etat contractant. La procédure est régie par la loi de l'Etat requis.</p>	<p>Without prejudice to Article 23(1), any interested person may request from the competent authorities of a Contracting State that they decide on the recognition or non-recognition of a measure taken in another Contracting State. The procedure is governed by the law of the requested State.</p>	<p>Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 23.1 får varje berörd part begära att de behöriga myndigheterna i en fördragsslutande stat beslutar om erkännande eller icke-erkännande av en åtgärd som har vidtagits i en annan fördragsslutande stat. Förfarandet skall regleras i den anmodade statens lag.</p>
<i>Article 25</i>	<i>Article 25</i>	<i>Artikel 25</i>
<p>L'autorité de l'Etat requis est liée par les constatations de fait sur lesquelles l'autorité de l'Etat qui a pris la mesure a fondé sa compétence.</p>	<p>The authority of the requested State is bound by the findings of fact on which the authority of the State where the measure was taken based its jurisdiction.</p>	<p>Myndigheten i den anmodade staten skall vara bunden av bedömningen av de faktiska omständigheter på vilken myndigheten i den stat där åtgärden vidtogs grundade sin behörighet.</p>

<i>Article 26</i>	<i>Article 26</i>	<i>Artikel 26</i>
<p>1. Si les mesures prises dans un Etat contractant et qui y sont exécutoires comportent des actes d'exécution dans un autre Etat contractant, elles sont, dans cet autre Etat, déclarées exécutoires ou enregistrées aux fins d'exécution, sur requête de toute partie intéressée, selon la procédure prévue par la loi de cet Etat.</p>	<p>1. If measures taken in one Contracting State and enforceable there require enforcement in another Contracting State, they shall, upon request by an interested party, be declared enforceable or registered for the purpose of enforcement in that other State according to the procedure provided in the law of the latter State.</p>	<p>1. Om åtgärder som vidtas i en fördragsslutande stat och är verkställbara i den staten kräver verkställighet i en annan fördragsslutande stat, skall åtgärderna på begäran av en berörd part förklaras verkställbara eller registreras för verkställighet i den andra fördragsslutande staten i enlighet med det förfarande som anges i den statens lag.</p>
<p>2. Chaque Etat contractant applique à la déclaration d'exequatur ou à l'enregistrement une procédure simple et rapide.</p>	<p>2. Each Contracting State shall apply to the declaration of enforceability or registration a simple and rapid procedure.</p>	<p>2. Varje fördragsslutande stat skall tillämpa ett enkelt och snabbt förfarande för verkställbarhetsförklaringen eller registreringen.</p>
<p>3. La déclaration d'exequatur ou l'enregistrement ne peuvent être refusés que pour l'un des motifs prévus à l'article 23, paragraphe 2.</p>	<p>3. The declaration of enforceability or registration may be refused only for one of the reasons set out in Article 23(2).</p>	<p>3. Verkställbarhetsförklaringen eller registreringen får vägras endast på någon av de i artikel 23.2 angivna grunderna.</p>

<i>Article 27</i>	<i>Article 27</i>	<i>Artikel 27</i>
<p>Sous réserve de ce qui est nécessaire pour l'application des articles qui précèdent, l'autorité de l'Etat requis ne procédera à aucune révision au fond de la mesure prise.</p>	<p>Without prejudice to such review as is necessary in the application of the preceding Articles, there shall be no review of the merits of the measure taken.</p>	<p>Ingen omprövning i sak av den vidtagna åtgärden får äga rum, dock med förbehåll för den omprövning som är nödvändig för att tillämpa de föregående artiklarna.</p>
<i>Article 28</i>	<i>Article 28</i>	<i>Artikel 28</i>
<p>Les mesures prises dans un Etat contractant, qui sont déclarées exécutoires ou enregistrées aux fins d'exécution dans un autre Etat contractant, y sont mises à exécution comme si elles avaient été prises par les autorités de cet autre Etat. La mise à exécution des mesures se fait conformément à la loi de l'Etat requis dans les limites qui y sont prévues, compte tenu de l'intérêt supérieur de l'enfant.</p>	<p>Measures taken in one Contracting State and declared enforceable, or registered for the purpose of enforcement, in another Contracting State shall be enforced in the latter State as if they had been taken by the authorities of that State. Enforcement takes place in accordance with the law of the requested State to the extent provided by such law, taking into consideration the best interests of the child.</p>	<p>Åtgärder som har vidtagits i en fördragsslutande stat och förklarats verkställbara eller registrerats för verkställighet i en annan fördragsslutande stat, skall verkställas i den senare staten som om de hade vidtagits av myndigheterna där. Verkställigheten skall äga rum enligt den anmodade statens lag med de begränsningar som föreskrivs där, och med hänsyn tagen till barnets bästa.</p>

CHAPITRE V	CHAPTER V	KAPITEL V
COOPÉRATION	COOPERATION	SAMARBETE
<i>Article 29</i>	<i>Article 29</i>	<i>Artikel 29</i>
1. Chaque Etat contractant désigne une Autorité centrale chargée de satisfaire aux obligations qui lui sont imposées par la Convention.	1. A Contracting State shall designate a Central Authority to discharge the duties which are imposed by the Convention on such authorities.	1. Varje fördrags-slutande stat skall utse en centralmyndighet som skall ha till uppgift att fullgöra de skyldigheter som åläggs sådana myndigheter enligt denna konvention.
2. Un Etat fédéral, un Etat dans lequel plusieurs systèmes de droit sont en vigueur ou un Etat ayant des unités territoriales autonomes est libre de désigner plus d'une Autorité centrale et de spécifier l'étendue territoriale ou personnelle de leurs fonctions. L'Etat qui fait usage de cette faculté désigne l'Autorité centrale à laquelle toute communication peut être adressée en vue de sa transmission à l'Autorité centrale compétente	2. Federal States, States with more than one system of law or States having autonomous territorial units shall be free to appoint more than one Central Authority and to specify the territorial or personal extent of their functions. Where a State has appointed more than one Central Authority, it shall designate the Central Authority to which any communication may be addressed for transmission to the appropriate Central	2. Federala stater, stater med mer än ett rättssystem eller stater som har autonoma territoriella enheter får utse fler än en centralmyndighet och ange den territoriella eller den personliga omfattningen av deras befogenheter. Om en stat har utsett fler än en centralmyndighet skall den ange den centralmyndighet till vilken meddelanden kan sändas för vidarebefordran till behörig centralmyndighet inom den staten.

au sein de cet Etat.	Authority within that State.	
<i>Article 30</i>	<i>Article 30</i>	<i>Artikel 30</i>
1. Les Autorités centrales doivent coopérer entre elles et promouvoir la coopération entre les autorités compétentes de leur Etat pour réaliser les objectifs de la Convention.	1. Central Authorities shall cooperate with each other and promote cooperation amongst the competent authorities in their States to achieve the purposes of the Convention.	1. Centralmyndigheterna skall samarbeta med varandra och främja samarbetet mellan de behöriga myndigheterna i sina stater för att uppnå målen med denna konvention.
2. Elles prennent, dans le cadre de l'application de la Convention, les dispositions appropriées pour fournir des informations sur leur législation, ainsi que sur les services disponibles dans leur Etat en matière de protection de l'enfant.	2. They shall, in connection with the application of the Convention, take appropriate steps to provide information as to the laws of, and services available in, their States relating to the protection of children.	2. Centralmyndigheterna skall i samband med tillämpningen av konventionen vidta lämpliga åtgärder i syfte att lämna upplysningar om den lagstiftning och de tjänster som finns i deras stater till skydd för barn.
<i>Article 31</i>	<i>Article 31</i>	<i>Artikel 31</i>
L'Autorité centrale d'un Etat contractant prend soit directement, soit avec le concours d'autorités publiques ou d'autres organismes, toutes dispositions appropriées pour:	The Central Authority of a Contracting State, either directly or through public authorities or other bodies, shall take all appropriate steps to:	Centralmyndigheten i en fördragslutande stat skall, direkt eller genom myndigheter eller andra organ, vidta alla lämpliga åtgärder för att

<p>a) faciliter les communications et offrir l'assistance prévues aux articles 8 et 9 et au présent chapitre;</p> <p>b) faciliter par la médiation, la conciliation ou tout autre mode analogue, des ententes à l'amiable sur la protection de la personne ou des biens de l'enfant, dans les situations auxquelles s'applique la Convention;</p> <p>c) aider, sur demande d'une autorité compétente d'un autre Etat contractant, à localiser l'enfant lorsqu'il paraît que celui-ci est présent sur le territoire de l'Etat requis et a besoin de protection.</p>	<p>a) facilitate the communications and offer the assistance provided for in Articles 8 and 9 and in this Chapter;</p> <p>b) facilitate, by mediation, conciliation or similar means, agreed solutions for the protection of the person or property of the child in situations to which the Convention applies;</p> <p>c) provide, on the request of a competent authority of another Contracting State, assistance in discovering the whereabouts of a child where it appears that the child may be present and in need of protection within the territory of the requested State.</p>	<p>a) underlätta den kommunikation och lämna det stöd som föreskrivs i artiklarna 8 och 9 samt i detta kapitel,</p> <p>b) genom medling, förlikning eller liknande åtgärder underlätta samförståndslösningar till skydd för barnets person eller egendom i situationer som omfattas av konventionen,</p> <p>c) på begäran av en behörig myndighet i en annan fördragslutande stat bistå med att ta reda på var ett barn befinner sig, om det kan antas att barnet befinner sig och behöver skydd på den anmodade statens territorium.</p>
<i>Article 32</i>	<i>Article 32</i>	<i>Artikel 32</i>
Sur demande motivée de l'Autorité centrale ou d'une autre autorité compétente d'un Etat contractant	On a request made with supporting reasons by the Central Authority or other competent authority	Efter en motiverad begäran från centralmyndigheten eller annan behörig myndighet i en fördrags-

<p>avec lequel l'enfant a un lien étroit, l'Autorité centrale de l'Etat contractant dans lequel l'enfant a sa résidence habituelle et dans lequel il est présent peut, soit directement, soit avec le concours d'autorités publiques ou d'autres organismes,</p> <p>a) fournir un rapport sur la situation de l'enfant;</p> <p>b) demander à l'autorité compétente de son Etat d'examiner l'opportunité de prendre des mesures tendant à la protection de la personne ou des biens de l'enfant.</p>	<p>of any Contracting State with which the child has a substantial connection, the Central Authority of the Contracting State in which the child is habitually resident and present may, directly or through public authorities or other bodies:</p> <p>a) provide a report on the situation of the child;</p> <p>b) request the competent authority of its State to consider the need to take measures for the protection of the person or property of the child.</p>	<p>slutande stat till vilken barnet har väsentlig anknytning får centralmyndigheten i den fördragslutande stat där barnet har hemvist och befinner sig, direkt eller genom myndigheter eller andra organ,</p> <p>a) rapportera om barnets situation,</p> <p>b) begära att den behöriga myndigheten i dess stat överväger huruvida åtgärder måste vidtas till skydd för barnets person eller egendom.</p>
<i>Article 33</i>	<i>Article 33</i>	<i>Artikel 33</i>
<p>1. Lorsque l'autorité compétente en vertu des articles 5 à 10 envisage le placement de l'enfant dans une famille d'accueil ou dans un établissement, ou son recueil légal par kafala ou par une institution analogue, et que ce place-</p>	<p>1. If an authority having jurisdiction under Articles 5 to 10 contemplates the placement of the child in a foster family or institutional care, or the provision of care by 'kafala' or an analogous institution, and</p>	<p>1. Om en myndighet som är behörig enligt artiklarna 5–10 överväger att placera barnet i familjehem eller på institution, eller ge vård genom kafala eller liknande institut, och om denna placering eller vård skall äga rum i en</p>

<p>ment ou ce recueil aura lieu dans un autre Etat contractant, elle consulte au préalable l'Autorité centrale ou une autre autorité compétente de ce dernier Etat. Elle lui communique à cet effet un rapport sur l'enfant et les motifs de sa proposition sur le placement ou le recueil.</p>	<p>if such placement or such provision of care is to take place in another Contracting State, it shall first consult with the Central Authority or other competent authority of the latter State. To that effect it shall transmit a report on the child together with the reasons for the proposed placement or provision of care.</p>	<p>annan fördragsslutande stat, skall myndigheten först samråda med centralmyndigheten eller en annan behörig myndighet i denna stat. Den skall i detta syfte överlämna en rapport om barnet tillsammans med motiveringen för den föreslagna placeringen eller vården.</p>
<p>2. La décision sur le placement ou le recueil ne peut être prise dans l'Etat requérant que si l'Autorité centrale ou une autre autorité compétente de l'Etat requis a approuvé ce placement ou ce recueil, compte tenu de l'intérêt supérieur de l'enfant.</p>	<p>2. The decision on the placement or provision of care may be made in the requesting State only if the Central Authority or other competent authority of the requested State has consented to the placement or provision of care, taking into account the child's best interests.</p>	<p>2. Beslut om placering eller om vård får fattas i den ansökande staten endast om centralmyndigheten eller en annan behörig myndighet i den anmodade staten har samtyckt till placeringen eller vården med beaktande av barnets bästa.</p>
<p><i>Article 34</i></p>	<p><i>Article 34</i></p>	<p><i>Artikel 34</i></p>
<p>1. Lorsqu'une mesure de protection est envisagée, les autorités compétentes en vertu de la Convention peuvent,</p>	<p>1. Where a measure of protection is contemplated, the competent authorities under the Convention, if the</p>	<p>1. När en skyddsåtgärd övervägs får de enligt konventionen behöriga myndigheterna, om detta krävs med hänsyn till</p>

<p>si la situation de l'enfant l'exige, demander à toute autorité d'un autre Etat contractant qui détient des informations utiles pour la protection de l'enfant de les lui communiquer.</p>	<p>situation of the child so requires, may request any authority of another Contracting State which has information relevant to the protection of the child to communicate such information.</p>	<p>barnets situation, begära att varje myndighet i en annan fördragsslutande stat som förfogar över upplysningar som är relevanta för skyddet av barnet överlämnar dessa upplysningar.</p>
<p>2. Chaque Etat contractant pourra déclarer que les demandes prévues au paragraphe premier ne pourront être acheminées que par l'intermédiaire de son Autorité centrale.</p>	<p>2. A Contracting State may declare that requests under paragraph 1 shall be communicated to its authorities only through its Central Authority.</p>	<p>2. En fördragsslutande stat får meddela att framställningar enligt punkt 1 till dess myndigheter endast får lämnas genom centralmyndigheten.</p>
<p><i>Article 35</i></p>	<p><i>Article 35</i></p>	<p><i>Artikel 35</i></p>
<p>1. Les autorités compétentes d'un Etat contractant peuvent demander aux autorités d'un autre Etat contractant de prêter leur assistance à la mise en oeuvre de mesures de protection prises en application de la Convention, en particulier pour assurer l'exercice effectif d'un droit de visite, ainsi que du droit de maintenir des contacts</p>	<p>1. The competent authorities of a Contracting State may request the authorities of another Contracting State to assist in the implementation of measures of protection taken under this Convention, especially in securing the effective exercise of rights of access as well as of the right to maintain direct contacts on a regular</p>	<p>1. De behöriga myndigheterna i en fördragsslutande stat får begära att myndigheterna i en annan fördragsslutande stat bistår med genomförandet av skyddsåtgärder som vidtas med stöd av denna konvention, särskilt i fråga om att säkerställa det faktiska utövandet av umgängesrätt och rätten att upprätthålla regelbundna, direkta</p>

directs réguliers.	basis.	kontakter.
<p>2. Les autorités d'un Etat contractant dans lequel l'enfant n'a pas sa résidence habituelle peuvent, à la demande d'un parent résidant dans cet Etat et souhaitant obtenir ou conserver un droit de visite, recueillir des renseignements ou des preuves et se prononcer sur l'aptitude de ce parent à exercer le droit de visite et sur les conditions dans lesquelles il pourrait l'exercer. L'autorité compétente en vertu des articles 5 à 10 pour statuer sur le droit de visite devra, avant de se prononcer, prendre en considération ces renseignements, preuves ou conclusions.</p>	<p>2. The authorities of a Contracting State in which the child does not habitually reside may, on the request of a parent residing in that State who is seeking to obtain or to maintain access to the child, gather information or evidence and may make a finding on the suitability of that parent to exercise access and on the conditions under which access is to be exercised. An authority exercising jurisdiction under Articles 5 to 10 to determine an application concerning access to the child, shall admit and consider such information, evidence and finding before reaching its decision.</p>	<p>2. Myndigheterna i en fördragsslutande stat i vilken barnet inte har hemvist får, på begäran av en förälder som är bosatt i den staten och som önskar få eller behålla umgängesrätt med barnet, samla in upplysningar eller underlag. Vidare får myndigheterna uttala sig i frågan om det är lämpligt att denna förälder utövar umgängesrätt och på vilka villkor sådan umgängesrätt skulle kunna utövas. En myndighet som utövar behörighet enligt artiklarna 5–10 i fråga om umgängesrätt med barnet skall beakta sådana upplysningar, underlag och uttalanden när den fattar sitt beslut.</p>
<p>3. Une autorité compétente en vertu des articles 5 à 10 pour statuer sur le droit de visite peut suspendre la procédure jusqu'au terme</p>	<p>3. An authority having jurisdiction under Articles 5 to 10 to decide on access may adjourn a proceeding pending the outcome of a</p>	<p>3. En myndighet som enligt artiklarna 5–10 är behörig att besluta om umgängesrätt får låta saken vila i avvaktan på resultatet av en</p>

de la procédure prévue au paragraphe 2, notamment lorsqu'elle est saisie d'une demande tendant à modifier ou supprimer le droit de visite conféré par les autorités de l'Etat de l'ancienne résidence habituelle.	request made under paragraph 2, in particular, when it is considering an application to restrict or terminate access rights granted in the State of the child's former habitual residence.	begäran i enlighet med punkt 2, särskilt om den prövar en ansökan om ändring eller upphävande av umgängesrätt som beviljats i den stat där barnet tidigare hade hemvist.
4. Cet article n'empêche pas une autorité compétente en vertu des articles 5 à 10 de prendre des mesures provisoires jusqu'au terme de la procédure prévue au paragraphe 2.	4. Nothing in this Article shall prevent an authority having jurisdiction under Articles 5 to 10 from taking provisional measures pending the outcome of the request made under paragraph 2.	4. Denna artikel hindrar inte att en myndighet som är behörig enligt artiklarna 5–10 har rätt att vidta interimistiska åtgärder i avvaktan på att en begäran enligt punkt 2 besvaras.
<i>Article 36</i>	<i>Article 36</i>	<i>Artikel 36</i>
Dans le cas où l'enfant est exposé à un grave danger, les autorités compétentes de l'Etat contractant dans lequel des mesures de protection de cet enfant ont été prises ou sont en voie de l'être, si elles sont informées du changement de résidence ou de la présence de l'enfant dans un autre Etat, avisent	In any case where the child is exposed to a serious danger, the competent authorities of the Contracting State where measures for the protection of the child have been taken or are under consideration, if they are informed that the child's residence has changed to, or that the child is present in	I det fall barnet utsätts för allvarlig fara skall de behöriga myndigheterna i den fördragsslutande stat där åtgärder till skydd för barnet har vidtagits eller övervägs – om de får under rättelse om att barnet har bytt hemvist till eller befinner sig i en annan stat – under rätta myndigheterna i den staten om faran

les autorités de cet Etat de ce danger et des mesures prises ou en cours d'examen.	another State, shall inform the authorities of that other State about the danger involved and the measures taken or under consideration.	och om vilka åtgärder som vidtagits eller övervägs.
<i>Article 37</i>	<i>Article 37</i>	<i>Artikel 37</i>
Une autorité ne peut demander ou transmettre des informations en application de ce chapitre si elle est d'avis qu'une telle demande ou transmission pourrait mettre en danger la personne ou les biens de l'enfant, ou constituer une menace grave pour la liberté ou la vie d'un membre de sa famille.	An authority shall not request or transmit any information under this Chapter if to do so would, in its opinion, be likely to place the child's person or property in danger, or constitute a serious threat to the liberty or life of a member of the child's family.	En myndighet får inte begära eller överlämna upplysningar enligt detta kapitel om det, enligt myndighetens uppfattning, skulle kunna medföra fara för barnets person eller egendom eller innebära att friheten eller livet för en medlem av barnets familj allvarligt hotas.
<i>Article 38</i>	<i>Article 38</i>	<i>Artikel 38</i>
1. Sans préjudice de la possibilité de réclamer des frais raisonnables correspondant aux services fournis, les Autorités centrales et les autres autorités publiques des Etats contractants supportent	1. Without prejudice to the possibility of imposing reasonable charges for the provision of services, Central Authorities and other public authorities of Contracting States shall	1. Utan att det påverkar möjligheten att ta ut skäliga avgifter för tjänster skall centralmyndigheter och andra myndigheter i fördragslutande stater bära sina egna kostnader för tillämp-

leurs frais découlant de l'application des dispositions du présent chapitre.	in applying the provisions of this Chapter.	ningen av bestämmelserna i detta kapitel.
2. Un Etat contractant peut conclure des accords avec un ou plusieurs autres Etats contractants sur la répartition des frais.	2. Any Contracting State may enter into agreements with one or more other Contracting States concerning the allocation of charges.	2. Varje fördragsslutande stat får träffa överenskommelser med en eller flera andra fördragsslutande stater om fördelningen av avgifter.
<i>Article 39</i>	<i>Article 39</i>	<i>Artikel 39</i>
Tout Etat contractant pourra conclure avec un ou plusieurs autres Etats contractants des accords en vue de favoriser dans leurs rapports réciproques l'application du présent chapitre. Les Etats qui ont conclu de tels accords en transmettront une copie au dépositaire de la Convention.	Any Contracting State may enter into agreements with one or more other Contracting States with a view to improving the application of this Chapter in their mutual relations. The States which have concluded such an agreement shall transmit a copy to the depositary of the Convention.	Varje fördragsslutande stat får träffa överenskommelser med en eller flera andra fördragsslutande stater för att sinsemellan förbättra tillämpningen av detta kapitel. Stater som har ingått en sådan överenskommelse skall överlämna en kopia till konventionens depositarie.

CHAPITRE VI	CHAPTER VI	KAPITEL VI
DISPOSITIONS GÉNÉRALES	GENERAL PROVISIONS	ALLMÄNNA BESTÄMMELSER
<i>Article 40</i>	<i>Article 40</i>	<i>Artikel 40</i>
<p>1. Les autorités de l'Etat contractant de la résidence habituelle de l'enfant ou de l'Etat contractant où une mesure de protection a été prise peuvent délivrer au titulaire de la responsabilité parentale ou à toute personne à qui est confiée la protection de la personne ou des biens de l'enfant, à sa demande, un certificat indiquant sa qualité et les pouvoirs qui lui sont conférés.</p>	<p>1. The authorities of the Contracting State of the child's habitual residence, or of the Contracting State where a measure of protection has been taken, may deliver to the person having parental responsibility or to the person entrusted with protection of the child's person or property, at his or her request, a certificate indicating the capacity in which that person is entitled to act and the powers conferred upon him or her.</p>	<p>1. Myndigheterna i den fördragsslutande stat där barnet har hemvist eller i den fördragsslutande stat där en skyddsåtgärd vidtagits får, på begäran av den person som har föräldransvaret eller den person som skall skydda barnets person eller egendom, för denna person, utfärda ett intyg om i vilken egenskap personen handlar och vilka befogenheter personen har.</p>
<p>2. La qualité et les pouvoirs indiqués par le certificat sont tenus pour établis, sauf preuve contraire.</p>	<p>2. The capacity and powers indicated in the certificate are presumed to be vested in that person, in the absence of proof to the contrary.</p>	<p>2. Denna person skall, om inte annat kan visas, anses handla i den egenskap och ha de befogenheter som anges i intyget.</p>

3. Chaque Etat contractant désigne les autorités habilitées à établir le certificat.	3. Each Contracting State shall designate the authorities competent to draw up the certificate.	3. Varje fördragslutande stat skall ange vilka myndigheter som är behöriga att utfärda intyget.
<i>Article 41</i>	<i>Article 41</i>	<i>Artikel 41</i>
Les données personnelles rassemblées ou transmises conformément à la Convention ne peuvent être utilisées à d'autres fins que celles pour lesquelles elles ont été rassemblées ou transmises.	Personal data gathered or transmitted under the Convention shall be used only for the purposes for which they were gathered or transmitted.	Personuppgifter som samlats in eller överlämnats enligt konventionen får endast användas i de syften för vilka de samlats in eller överlämnats.
<i>Article 42</i>	<i>Article 42</i>	<i>Artikel 42</i>
Les autorités auxquelles des informations sont transmises en assurent la confidentialité conformément à la loi de leur Etat.	The authorities to whom information is transmitted shall ensure its confidentiality, in accordance with the law of their State.	De myndigheter till vilka upplysningar överlämnats skall sörja för att de omfattas av sekretess i enlighet med lagstiftningen i denna stat.
<i>Article 43</i>	<i>Article 43</i>	<i>Artikel 43</i>
Les documents transmis ou délivrés en application de la Convention sont dispensés de toute légalisation.	All documents forwarded or delivered under this Convention shall be exempt from legalisation.	Ingen legalisering eller annat liknande förfarande får krävas i fråga om handlingar som översänds eller

lisation ou de toute formalité analogue.	lisation or any analogous formality.	överlämnas enligt denna konvention.
<i>Article 44</i>	<i>Article 44</i>	<i>Artikel 44</i>
Chaque Etat contractant peut désigner les autorités à qui les demandes prévues aux articles 8, 9 et 33 doivent être envoyées.	Each Contracting State may designate the authorities to which requests under Articles 8, 9 and 33 are to be addressed.	Varje fördragsslutande stat får utse myndigheter till vilka framställningar enligt artiklarna 8, 9 och 33 skall göras.
<i>Article 45</i>	<i>Article 45</i>	<i>Artikel 45</i>
1. Les désignations mentionnées aux articles 29 et 44 sont communiquées au Bureau Permanent de la Conférence de La Haye de droit international privé.	1. The designations referred to in Articles 29 and 44 shall be communicated to the Permanent Bureau of The Hague Conference on Private International Law.	1. Haagkonferensen för internationell privaträtts permanenta byrå skall underrettas om de myndigheter som utses enligt artiklarna 29 och 44.
2. La déclaration mentionnée à l'article 34, paragraphe 2, est faite au depositaire de la Convention.	2. The declaration referred to in Article 34(2), shall be made to the depositary of the Convention.	2. Förklaringar enligt artikel 34.2 skall ställas till konventionens depositarie.
<i>Article 46</i>	<i>Article 46</i>	<i>Artikel 46</i>
Un Etat contractant dans lequel des systèmes de droit ou des ensembles de règles différents s'appliquent en ma-	A Contracting State in which different systems of law or sets of rules of law apply to the protection of the child	En fördragsslutande stat som i fråga om skydd av barn och deras egendom har olika rättssystem eller regelverk skall inte

<p>tière de protection de l'enfant et de ses biens n'est pas tenu d'appliquer les règles de la Convention aux conflits concernant uniquement ces différents systèmes ou ensembles de règles.</p>	<p>and his or her property shall not be bound to apply the rules of the Convention to conflicts solely between such different systems or sets of rules of law.</p>	<p>vara förpliktad att tillämpa denna konvention på konflikter uteslutande mellan sådana olika system eller regelverk.</p>
<p><i>Article 47</i></p>	<p><i>Article 47</i></p>	<p><i>Artikel 47</i></p>
<p>Au regard d'un Etat dans lequel deux ou plusieurs systèmes de droit ou ensembles de règles ayant trait aux questions régies par la présente Convention s'appliquent dans des unités territoriales différentes:</p>	<p>In relation to a State in which two or more systems of law or sets of rules of law with regard to any matter dealt with in this Convention apply in different territorial units:</p>	<p>I förhållande till en stat som i fråga om denna konvention har två eller flera rätts-system eller regelverk som är tillämpliga inom olika territoriella enheter skall</p>
<p>1. toute référence à la résidence habituelle dans cet Etat vise la résidence habituelle dans une unité territoriale;</p>	<p>1. any reference to habitual residence in that State shall be construed as referring to habitual residence in a territorial unit;</p>	<p>1. varje hänvisning till hemvist i denna stat avse hemvist inom en territoriell enhet,</p>
<p>2. toute référence à la présence de l'enfant dans cet Etat vise la présence de l'enfant dans une unité territoriale;</p>	<p>2. any reference to the presence of the child in that State shall be construed as referring to presence in a territorial unit;</p>	<p>2. varje hänvisning till att barn befinner sig i denna stat avse att barn befinner sig inom en territoriell enhet,</p>

<p>3. toute référence à la situation des biens de l'enfant dans cet Etat vise la situation des biens de l'enfant dans une unité territoriale;</p>	<p>3. any reference to the location of property of the child in that State shall be construed as referring to location of property of the child in a territorial unit;</p>	<p>3. varje hänvisning till att egendom som tillhör barnet finns i denna stat avse att egendom som tillhör barnet finns inom en territoriell enhet,</p>
<p>4. toute référence à l'Etat dont l'enfant possède la nationalité vise l'unité territoriale désignée par la loi de cet Etat ou, en l'absence de règles pertinentes, l'unité territoriale avec laquelle l'enfant présente le lien le plus étroit;</p>	<p>4. any reference to the State of which the child is a national shall be construed as referring to the territorial unit designated by the law of that State or, in the absence of relevant rules, to the territorial unit with which the child has the closest connection;</p>	<p>4. varje hänvisning till den stat i vilken barnet är medborgare avse den territoriella enhet som anges i denna stats lagstiftning eller, om relevanta regler saknas, den territoriella enhet till vilken barnet har närmast anknytning,</p>
<p>5. toute référence à l'Etat dont une autorité est saisie d'une demande en divorce ou séparation de corps des parents de l'enfant, ou en annulation de leur mariage, vise l'unité territoriale dont une autorité est saisie d'une telle demande;</p>	<p>5. any reference to the State whose authorities are seised of an application for divorce or legal separation of the child's parents, or for annulment of their marriage, shall be construed as referring to the territorial unit whose authorities are seised of such application;</p>	<p>5. varje hänvisning till den stat till vars myndigheter det har inlämnats en ansökan om äktenskapsskillnad eller hemskillnad för barnets föräldrar, eller om annullering av deras äktenskap, avse den territoriella enhet till vars myndigheter det har inlämnats en sådan ansökan,</p>
<p>6. toute référence à l'Etat avec lequel l'enfant présente un lien</p>	<p>6. any reference to the State with which the child has a sub-</p>	<p>6. varje hänvisning till den stat till vilken barnet har väsentlig</p>

étroit vise l'unité territoriale avec laquelle l'enfant présente ce lien;	stantial connection shall be construed as referring to the territorial unit with which the child has such a connection;	anknytning avse den territoriella enhet till vilken barnet har sådan anknytning,
7. toute référence à l'Etat où l'enfant a été déplacé ou retenu vise l'unité territoriale dans laquelle l'enfant a été déplacé ou retenu;	7. any reference to the State to which the child has been removed or in which he or she has been retained shall be construed as referring to the relevant territorial unit to which the child has been removed or in which he or she has been retained;	7. varje hänvisning till den stat till vilken barnet bortförts eller i vilken barnet kvarhållits avse den relevanta territoriella enhet till vilken barnet bortförts eller i vilken barnet kvarhållits,
8. toute référence aux organismes ou autorités de cet Etat, autres que les Autorités centrales, vise les organismes ou autorités habilités à agir dans l'unité territoriale concernée;	8. any reference to bodies or authorities of that State, other than Central Authorities, shall be construed as referring to those authorised to act in the relevant territorial unit;	8. varje hänvisning till den statens organ eller myndigheter, utom centralmyndigheter, avse de organ eller myndigheter som är bemyndigade att vidta åtgärder inom den relevanta territoriella enheten,
9. toute référence à la loi, à la procédure ou à l'autorité de l'Etat où une mesure a été prise vise la loi, la procédure ou l'autorité de l'unité territoriale dans laquelle cette mesure	9. any reference to the law or procedure or authority of the State in which a measure has been taken shall be construed as referring to the law or procedure or authority of the	9. varje hänvisning till lag eller förfarande eller myndighet i den stat i vilken en åtgärd vidtagits avse lag eller förfarande eller myndighet inom den territoriella enhet i vilken en sådan åtgärd vid-

a été prise;	territorial unit in which such measure was taken;	tagits,
10. toute référence à la loi, à la procédure ou à l'autorité de l'Etat requis vise la loi, la procédure ou l'autorité de l'unité territoriale dans laquelle la reconnaissance ou l'exécution est invoquée.	10. any reference to the law or procedure or authority of the requested State shall be construed as referring to the law or procedure or authority of the territorial unit in which recognition or enforcement is sought.	10. varje hänvisning till den anmodade statens lag eller förfarande eller myndighet avse lag eller förfarande eller myndighet inom den territoriella enhet i vilken erkännande eller verkställighet begärts.
<i>Article 48</i>	<i>Article 48</i>	<i>Artikel 48</i>
Pour identifier la loi applicable en vertu du chapitre III, lorsqu'un Etat comprend deux ou plusieurs unités territoriales dont chacune a son propre système de droit ou un ensemble de règles ayant trait aux questions régies par la présente Convention, les règles suivantes s'appliquent:	For the purpose of identifying the applicable law under Chapter III, in relation to a State which comprises two or more territorial units each of which has its own system of law or set of rules of law in respect of matters covered by this Convention, the following rules apply:	Vid fastställande av tillämplig lag enligt kapitel III med avseende på en stat som omfattar två eller flera territoriella enheter vilka var för sig har sitt eget rättssystem eller regelverk på det område som denna konvention omfattar skall följande regler tillämpas:
a) en présence de règles en vigueur dans cet Etat identifiant l'unité territoriale dont la loi est applicable, la loi de	a) if there are rules in force in such a State identifying which territorial unit's law is applicable, the law of that	a) Om det finns regler i kraft i en sådan stat där det fastställs vilken territoriell enhets lag som är tillämplig, skall lagen i

<p>cette unité s'applique;</p> <p>b) en l'absence de telles règles, la loi de l'unité territoriale définie selon les dispositions de l'article 47 s'applique.</p>	<p>unit applies;</p> <p>b) in the absence of such rules, the law of the relevant territorial unit as defined in Article 47 applies.</p>	<p>denna enhet tillämpas.</p> <p>b) Om det inte finns några sådana regler skall lagen i den relevanta territoriella enheten enligt artikel 47 tillämpas.</p>
<i>Article 49</i>	<i>Article 49</i>	<i>Artikel 49</i>
<p>Pour identifier la loi applicable en vertu du chapitre III, lorsqu'un Etat comprend deux ou plusieurs systèmes de droit ou ensembles de règles applicables à des catégories différentes de personnes pour les questions régies par la présente Convention, les règles suivantes s'appliquent:</p>	<p>For the purpose of identifying the applicable law under Chapter III, in relation to a State which has two or more systems of law or sets of rules of law applicable to different categories of persons in respect of matters covered by this Convention, the following rules apply:</p>	<p>Vid fastställande av tillämplig lag enligt kapitel III med avseende på en stat som har två eller flera rättssystem eller regelverk som är tillämpliga på olika kategorier av personer på det område som omfattas av denna konvention skall följande regler tillämpas:</p>
<p>a) en présence de règles en vigueur dans cet Etat identifiant laquelle de ces lois est applicable, cette loi s'applique;</p> <p>b) en l'absence de telles règles, la loi du système ou de l'ensemble de règles avec</p>	<p>a) if there are rules in force in such a State identifying which among such laws applies, that law applies;</p> <p>b) in the absence of such rules, the law of the system or the set of rules of law</p>	<p>a) Om det i en sådan stat finns gällande regler om vilken av dessa lagar som är tillämplig, skall den lagen tillämpas.</p> <p>b) Om det inte finns några sådana regler skall det rättssystem eller det</p>

lequel l'enfant présente le lien le plus étroit s'applique.	with which the child has the closest connection applies.	regelverk tillämpas till vilket barnet har närmast. anknytning.
<i>Article 50</i>	<i>Article 50</i>	<i>Artikel 50</i>
La présente Convention n'affecte pas la Convention du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, dans les relations entre les Parties aux deux Conventions. Rien n'empêche cependant que des dispositions de la présente Convention soient invoquées pour obtenir le retour d'un enfant qui a été déplacé ou retenu illicitement, ou pour organiser le droit de visite.	This Convention shall not affect the application of the Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction, as between Parties to both Conventions. Nothing, however, precludes provisions of this Convention from being invoked for the purposes of obtaining the return of a child who has been wrongfully removed or retained or of organising access rights.	Denna konvention skall inte påverka tillämpningen av konventionen av den 25 oktober 1980 om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn i förbindelser mellan parter i båda konventionerna. Det föreligger dock inget hinder för att bestämmelser i denna konvention åberopas för återförande av ett barn som olovligt bortförts eller kvarhållits eller för ordnande av umgängesrätt.
<i>Article 51</i>	<i>Article 51</i>	<i>Artikel 51</i>
Dans les rapports entre les Etats contractants, la présente Convention remplace la Convention du 5 octobre 1961 concernant la compétence des autorités et la loi	In relations between the Contracting States, this Convention replaces the Convention of 5 October 1961 concerning the powers of authorities and the law applicable in	I förbindelserna mellan de fördragslutande staterna skall denna konvention ersätta konventionen av den 5 oktober 1961 om myndigheters behörighet och tillämplig lag i frågor till

<p>applicable en matière de protection des mineurs et la Convention pour régler la tutelle des mineurs, signée à La Haye le 12 juin 1902, sans préjudice de la reconnaissance des mesures prises selon la Convention du 5 octobre 1961 précitée.</p>	<p>respect of the protection of minors, and the Convention governing the guardianship of minors, signed at The Hague 12 June 1902, without prejudice to the recognition of measures taken under the Convention of 5 October 1961 mentioned above.</p>	<p>skydd för underåriga och konventionen rörande förmynderskap för minderåriga som undertecknades i Haag den 12 juni 1902, utan att det påverkar erkännandet av åtgärder som vidtas enligt ovannämnda konvention av den 5 oktober 1961.</p>
<p><i>Article 52</i></p>	<p><i>Article 52</i></p>	<p><i>Artikel 52</i></p>
<p>1. La Convention ne déroge pas aux instruments internationaux auxquels des Etats contractants sont Parties et qui contiennent des dispositions sur les matières réglées par la présente Convention, à moins qu'une déclaration contraire ne soit faite par les Etats liés par de tels instruments.</p>	<p>1. This Convention does not affect any international instrument to which Contracting States are Parties and which contains provisions on matters governed by the Convention, unless a contrary declaration is made by the States, Parties to such instrument.</p>	<p>1. Denna konvention inverkar inte på något internationellt instrument som de fördragsslutande staterna är parter i och som innehåller bestämmelser om frågor som regleras i konventionen, såvida inte en motsatt förklaring avges av de stater som är parter i ett sådant instrument.</p>
<p>2. La Convention n'affecte pas la possibilité pour un ou plusieurs Etats contractants de conclure des accords qui contiennent, en ce qui concerne les en-</p>	<p>2. This Convention does not affect the possibility for one or more Contracting States to conclude agreements which contain, in respect of children</p>	<p>2. Denna konvention inverkar inte på möjligheten för en eller flera fördragsslutande stater att ingå överenskommelser som innehåller bestämmelser om</p>

fants habituellement résidents dans l'un des Etats Parties à de tels accords, des dispositions sur les matières réglées par la présente Convention.	habitually resident in any of the States, Parties to such agreements, provisions on matters governed by this Convention.	frågor som regleras i denna konvention med avseende på barn som har hemvist i någon av de stater som är parter i sådana överenskommelser.
3. Les accords à conclure par un ou plusieurs Etats contractants sur des matières réglées par la présente Convention n'affectent pas, dans les rapports de ces Etats avec les autres Etats contractants, l'application des dispositions de la présente Convention.	3. Agreements to be concluded by one or more Contracting States on matters within the scope of this Convention do not affect, in the relationship of such States with other Contracting States, the application of the provisions of this Convention.	3. Överenskommelser som kan komma att ingås av en eller flera fördragslutande stater om frågor som omfattas av denna konventions tillämpningsområde inverkar inte på tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention i förhållandet mellan dessa stater och andra fördragslutande stater.
4. Les paragraphes précédents s'appliquent également aux lois uniformes reposant sur l'existence entre les Etats concernés de liens spéciaux, notamment de nature régionale.	4. The preceding paragraphs also apply to uniform laws based on special ties of a regional or other nature between the States concerned.	4. De föregående punkterna skall även vara tillämpliga på enhetliga lagar som är grundade på särskilda förbindelser av regional eller annan karaktär mellan berörda stater.
<i>Article 53</i>	<i>Article 53</i>	<i>Artikel 53</i>
1. La Convention ne s'applique qu'aux mesures prises dans un Etat après l'entrée	1. The Convention shall apply to measures only if they are taken in a State after	1. Konventionen skall vara tillämplig på åtgärder endast om de vidtas i en stat efter

en vigueur de la Convention pour cet Etat.	the Convention has entered into force for that State.	det att konventionen har trätt i kraft för den staten.
2. La Convention s'applique à la reconnaissance et à l'exécution des mesures prises après son entrée en vigueur dans les rapports entre l'Etat où les mesures ont été prises et l'Etat requis.	2. The Convention shall apply to the recognition and enforcement of measures taken after its entry into force as between the State where the measures have been taken and the requested State.	2. Konventionen skall vara tillämplig på erkännande och verkställighet av åtgärder som vidtas efter det att den har trätt i kraft mellan den stat där åtgärderna har vidtagits och den anmodade staten.
<i>Article 54</i>	<i>Article 54</i>	<i>Artikel 54</i>
1. Toute communication à l'Autorité centrale ou à toute autre autorité d'un Etat contractant est adressée dans la langue originale et accompagnée d'une traduction dans la langue officielle ou l'une des langues officielles de cet Etat ou, lorsque cette traduction est difficilement réalisable, d'une traduction en français ou en anglais.	1. Any communication sent to the Central Authority or to another authority of a Contracting State shall be in the original language, and shall be accompanied by a translation into the official language or one of the official languages of the other State or, where that is not feasible, a translation into French or English.	1. Varje meddelande som sänds till centralmyndigheten eller till en annan myndighet i en fördragslutande stat skall vara avfattat på originalspråket och åtföljas av en översättning till det officiella språket eller ett av de officiella språken i den andra staten eller, om det är svårt att få till stånd en sådan översättning, en översättning till franska eller engelska.
2. Toutefois, un Etat contractant pourra, en faisant la réserve prévue à	2. However, a Contracting State may, by making a reservation in accor-	2. En fördragslutande stat får genom reservation i enlighet med arti-

l'article 60, s'opposer à l'utilisation soit du français, soit de l'anglais.	dance with Article 60, object to the use of either French or English, but not both.	kel 60 dock motsätta sig användningen av antingen franska eller engelska, dock inte båda.
<i>Article 55</i>	<i>Article 55</i>	<i>Artikel 55</i>
1. Un Etat contractant pourra, conformément à l'article 60:	1. A Contracting State may, in accordance with Article 60:	1. En fördragsslutande stat får i enlighet med artikel 60
<p>a) réserver la compétence de ses autorités pour prendre des mesures tendant à la protection des biens d'un enfant situés sur son territoire;</p> <p>b) se réserver de ne pas reconnaître une responsabilité parentale ou une mesure qui serait incompatible avec une mesure prise par ses autorités par rapport à ces biens.</p>	<p>a) reserve the jurisdiction of its authorities to take measures directed to the protection of property of a child situated on its territory;</p> <p>b) reserve the right not to recognise any parental responsibility or measure in so far as it is incompatible with any measure taken by its authorities in relation to that property.</p>	<p>a) förbehålla sina myndigheter behörighet att vidta åtgärder till skydd för ett barns egendom som befinner sig inom dess territorium,</p> <p>b) förbehålla sig rätten att inte erkänna föräldraansvar eller en åtgärd som strider mot en åtgärd som dess myndigheter vidtagit med avseende på den egendomen.</p>
2. La réserve pourra être restreinte à certaines catégories de biens.	2. The reservation may be restricted to certain categories of property.	2. Reservationen får begränsas till vissa kategorier av egendom.

<i>Article 56</i>	<i>Article 56</i>	<i>Artikel 56</i>
Le Secrétaire général de la Conférence de La Haye de droit international privé convoque périodiquement une Commission spéciale afin d'examiner le fonctionnement pratique de la Convention.	The Secretary General of The Hague Conference on Private International Law shall at regular intervals convoke a Special Commission in order to review the practical operation of the Convention.	Generalsekretären för Haagkonferensen för internationell privaträtt skall med jämna mellanrum sammankalla en specialkommission för att granska den praktiska tillämpningen av denna konvention.
CHAPITRE VII	CHAPTER VII	KAPITEL VII
CLAUSES FINALES	FINAL CLAUSES	SLUTBESTÄMMELSER
<i>Article 57</i>	<i>Article 57</i>	<i>Artikel 57</i>
1. La Convention est ouverte à la signature des Etats qui étaient Membres de la Conférence de La Haye de droit international privé lors de sa Dix-huitième session.	1. The Convention shall be open for signature by the States which were Members of The Hague Conference on Private International Law at the time of its eighteenth session.	1. Konventionen skall vara öppen för undertecknande av de stater som var medlemmar i Haagkonferensen för internationell privaträtt vid tidpunkten för dess artonde session.
2. Elle sera ratifiée, acceptée ou approuvée et les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation se-	2. It shall be ratified, accepted or approved and the instruments of ratification, acceptance or approval shall be	2. Den skall ratificeras, godtas eller godkännas och ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumenten

ront déposés auprès du Ministère des Affaires Etrangères du Royaume des Pays-Bas, dépositaire de la Convention.	deposited with the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands, depositary of the Convention.	deponeras hos utrikesministeriet i Konungariket Nederländerna, som är depositarie för konventionen.
<i>Article 58</i>	<i>Article 58</i>	<i>Artikel 58</i>
1. Tout autre Etat pourra adhérer à la Convention après son entrée en vigueur en vertu de l'article 61, paragraphe 1.	1. Any other State may accede to the Convention after it has entered into force in accordance with Article 61, paragraph 1.	1. Varje annan stat får ansluta sig till konventionen efter det att den har trätt i kraft i enlighet med artikel 61.1.
2. L'instrument d'adhésion sera déposé auprès du dépositaire.	2. The instrument of accession shall be deposited with the depositary.	2. Anslutningsinstrumentet skall deponeras hos depositarien.
3. L'adhésion n'aura d'effet que dans les rapports entre l'Etat adhérent et les Etats contractants qui n'auront pas élevé d'objection à son encontre dans les six mois après la réception de la notification prévue à l'article 63, lettre b. Une telle objection pourra également être élevée par tout Etat au moment d'une ratification, acceptation ou approbation	3. Such accession shall have effect only as regards the relations between the acceding State and those Contracting States which have not raised an objection to its accession in the six months after the receipt of the notification referred to in Article 63 (b). Such an objection may also be raised by States at the time when they ratify, accept or approve the Conven-	3. Anslutningen får verka endast i förhållandet mellan den anslutande staten och de fördragslutande stater som inte har gjort någon invändning mot anslutningen inom sex månader efter det att underrättelsen i artikel 63 b har mottagits. Stater kan göra en sådan invändning även när de efter en anslutning ratificerar, godtar eller godkänner kon-

de la Convention, ultérieure à l'adhésion. Ces objections seront notifiées au depositaire.	tion after an accession. Any such objection shall be notified to the depositary.	ventionen. Depositarien skall underrättas om varje sådan invändning.
<i>Article 59</i>	<i>Article 59</i>	<i>Artikel 59</i>
1. Un Etat qui comprend deux ou plusieurs unités territoriales dans lesquelles des systèmes de droit différents s'appliquent aux matières régies par la présente Convention pourra, au moment de la signature, de la ratification, de l'acceptation, de l'approbation ou de l'adhésion, déclarer que la Convention s'appliquera à toutes ses unités territoriales ou seulement à l'une ou à plusieurs d'entre elles, et pourra à tout moment modifier cette déclaration en faisant une nouvelle déclaration.	1. If a State has two or more territorial units in which different systems of law are applicable in relation to matters dealt with in this Convention, it may at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession declare that the Convention shall extend to all its territorial units or only to one or more of them and may modify this declaration by submitting another declaration at any time.	1. En fördragslutande stat som består av två eller flera territoriella enheter med olika rättssystem i frågor som regleras i denna konvention får vid undertecknande, ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning förklara att konventionen skall omfatta alla dess enheter eller endast en eller flera av dem och får när som helst ändra sin förklaring genom att avge en ny förklaring.
2. Ces déclarations seront notifiées au depositaire et indiqueront expressément les unités terri-	2. Any such declaration shall be notified to the depositary and shall state expressly the	2. Depositarien skall underrättas om varje sådan förklaring och i förklaringen skall uttryckligen an-

<p>toriales auxquelles la Convention s'applique.</p>	<p>territorial units to which the Convention applies.</p>	<p>ges för vilka territoriella enheter konventionen skall tillämpas.</p>
<p>3. Si un Etat ne fait pas de déclaration en vertu du présent article, la Convention s'appliquera à l'ensemble du territoire de cet Etat.</p>	<p>3. If a State makes no declaration under this Article, the Convention is to extend to all territorial units of that State.</p>	<p>3. Om en stat inte avger någon förklaring enligt denna artikel, skall konventionen omfatta alla dess territoriella enheter.</p>
<p><i>Article 60</i></p>	<p><i>Article 60</i></p>	<p><i>Artikel 60</i></p>
<p>1. Tout Etat contractant pourra, au plus tard au moment de la ratification, de l'acceptation, de l'approbation ou de l'adhésion, ou au moment d'une déclaration faite en vertu de l'article 59, faire soit l'une, soit les deux réserves prévues aux articles 54, paragraphe 2, et 55. Aucune autre réserve ne sera admise.</p>	<p>1. Any State may, not later than the time of ratification, acceptance, approval or accession, or at the time of making a declaration in terms of Article 59, make one or both of the reservations provided for in Article 54(2), and Article 55. No other reservation shall be permitted.</p>	<p>1. Varje stat får senast vid ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning eller då en förklaring i enlighet med artikel 59 avges anmäla en av eller båda de reservationer som avses i artikel 54.2 och artikel 55. Ingen annan reservation skall vara tillåten.</p>
<p>2. Tout Etat pourra, à tout moment, retirer une réserve qu'il aura faite. Ce retrait sera notifié au dépositaire.</p>	<p>2. Any State may at any time withdraw a reservation it has made. The withdrawal shall be notified to the depositary.</p>	<p>2. Varje stat får när som helst återta en reservation som den har anmält. Depositarien skall underrättas om ett sådant återtagande.</p>

<p>3. L'effet de la réserve cessera le premier jour du troisième mois du calendrier après la notification mentionnée au paragraphe précédent.</p>	<p>3. The reservation shall cease to have effect on the first day of the third calendar month after the notification referred to in the preceding paragraph.</p>	<p>3. Reservationen skall upphöra att gälla den första dagen i den tredje kalendermånaden efter det att den underrättelse som avses i föregående punkt har lämnats.</p>
<p><i>Article 61</i></p>	<p><i>Article 61</i></p>	<p><i>Artikel 61</i></p>
<p>1. La Convention entrera en vigueur le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après le dépôt du troisième instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation prévu par l'article 57.</p>	<p>1. The Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of three months after the deposit of the third instrument of ratification, acceptance or approval referred to in Article 57.</p>	<p>1. Konventionen träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av tre månader efter det att det tredje ratifikations-, godtagande- eller godkännande-instrument som avses i artikel 57 har deponerats.</p>
<p>2. Par la suite, la Convention entrera en vigueur:</p> <p>a) pour chaque Etat ratifiant, acceptant ou approuvant postérieurement, le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après le dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion;</p>	<p>2. Thereafter the Convention shall enter into force:</p> <p>a) for each State ratifying, accepting or approving it subsequently, on the first day of the month following the expiration of three months after the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession;</p>	<p>2. Därefter träder konventionen i kraft</p> <p>a) i förhållande till varje stat som senare ratificerar, godtar eller godkänner den, den första dagen i den månad som följer efter utgången av tre månader efter det att dess ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument har</p>

<p>b) pour chaque Etat adhérent, le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après l'expiration du délai de six mois prévu à l'article 58, paragraphe 3;</p> <p>c) pour les unités territoriales auxquelles la Convention a été étendue conformément à l'article 59, le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après la notification visée dans cet article.</p>	<p>b) for each State acceding, on the first day of the month following the expiration of three months after the expiration of the period of six months provided in Article 58(3);</p> <p>c) for a territorial unit to which the Convention has been extended in conformity with Article 59, on the first day of the month following the expiration of three months after the notification referred to in that Article.</p>	<p>deponerats,</p> <p>b) i förhållande till varje anslutande stat, den första dagen i den månad som följer efter utgången av tre månader efter utgången av den period på sex månader som avses i artikel 58.3,</p> <p>c) i förhållande till en territoriell enhet som konventionen har utsträckts till i enlighet med artikel 59, den första dagen i den månad som följer efter utgången av tre månader efter den underrättelse som avses i den artikeln.</p>
<i>Article 62</i>	<i>Article 62</i>	<i>Artikel 62</i>
<p>1. Tout Etat Partie à la Convention pourra dénoncer celle-ci par une notification adressée par écrit au depositaire. La dénonciation pourra se limiter à certaines unités territoriales auxquelles s'applique la Convention.</p>	<p>1. A State Party to the Convention may denounce it by a notification in writing addressed to the depositary. The denunciation may be limited to certain territorial units to which the Convention applies.</p>	<p>1. En stat som är part i konventionen får säga upp den genom en skriftlig underrättelse ställd till depositarien. Uppsägningen får begränsas till vissa territoriella enheter på vilka konventionen är tillämplig.</p>

<p>2. La dénonciation prendra effet le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de douze mois après la date de réception de la notification par le dépositaire. Lorsqu'une période plus longue pour la prise d'effet de la dénonciation est spécifiée dans la notification, la dénonciation prendra effet à l'expiration de la période en question.</p>	<p>2. The denunciation takes effect on the first day of the month following the expiration of 12 months after the notification is received by the depositary. Where a longer period for the denunciation to take effect is specified in the notification, the denunciation takes effect upon the expiration of such longer period.</p>	<p>2. Uppsägningen får verkan den första dagen i den månad som följer efter utgången av tolv månader efter det att depositarien har mottagit underrättelsen. När en längre uppsägningstid anges i underrättelsen, får uppsägningen verkan efter utgången av en sådan längre period.</p>
<p><i>Article 63</i></p>	<p><i>Article 63</i></p>	<p><i>Artikel 63</i></p>
<p>Le dépositaire notifiera aux Etats membres de la Conférence de La Haye de droit international privé, ainsi qu'aux Etats qui auront adhéré conformément aux dispositions de l'article 58:</p> <p>a) les signatures, ratifications, acceptations et approbations visées à l'article 57;</p> <p>b) les adhésions et les objections aux</p>	<p>The depositary shall notify the States Members of The Hague Conference on Private International Law and the States which have acceded in accordance with Article 58 of the following:</p> <p>a) the signatures, ratifications, acceptances and approvals referred to in Article 57;</p> <p>b) the accessions and objections raised</p>	<p>Depositarien skall underrätta de stater som är medlemmar i Haagkonferensen för internationell privaträtt och de stater som har anslutit sig i enlighet med artikel 58 om</p> <p>a) de undertecknanden, ratifikationer, godtaganden och godkännanden som avses i artikel 57,</p> <p>b) de anslutningar och de invändningar</p>

<p>adhésions visées à l'article 58;</p> <p>c) la date à laquelle la Convention entrera en vigueur conformément aux dispositions de l'article 61;</p> <p>d) les déclarations mentionnées aux articles 34, paragraphe 2, et 59;</p> <p>e) les accords mentionnés à l'article 39;</p> <p>f) les réserves visées aux articles 54, paragraphe 2, et 55 et le retrait des réserves prévu à l'article 60, paragraphe 2;</p> <p>g) les dénonciations visées à l'article 62.</p>	<p>to accessions referred to in Article 58;</p> <p>c) the date on which the Convention enters into force in accordance with Article 61;</p> <p>d) the declarations referred to in Article 34(2), and Article 59;</p> <p>e) the agreements referred to in Article 39;</p> <p>f) the reservations referred to in Article 54(2), and Article 55 and the withdrawals referred to in Article 60(2);</p> <p>g) the denunciations referred to in Article 62.</p>	<p>som gjorts mot anslutningar som avses i artikel 58,</p> <p>c) dagen för konventionens ikraftträdande enligt artikel 61,</p> <p>d) de förklaringar som avses i artikel 34.2 och artikel 59,</p> <p>e) de överenskommelser som avses i artikel 39,</p> <p>f) de reservationer som avses i artikel 54.2 och artikel 55 samt de återtaganden som avses i artikel 60.2,</p> <p>g) de uppsägningar som avses i artikel 62.</p>
<p>En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés, ont signé la présente Convention.</p>	<p>In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.</p>	<p>Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat denna konvention.</p>
<p>Fait à La Haye, le 19 octobre 1996, en français et en anglais,</p>	<p>Done at The Hague, on the 19th day of October 1996,</p>	<p>Utfärdad i Haag den 19 oktober 1996, på engelska och</p>

<p>les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire, qui sera déposé dans les archives du Gouvernement du Royaume des Pays-Bas et dont une copie certifiée conforme sera remise, par la voie diplomatique, à chacun des Etats membres de la Conférence de La Haye de droit international privé lors de la Dix-huitième session.</p>	<p>in the English and French languages, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Government of the Kingdom of the Netherlands, and of which a certified copy shall be sent, through diplomatic channels, to each of the States Members of The Hague Conference on Private International Law at the date of its eighteenth session.</p>	<p>franska språken, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar som skall deponeras i Kungariket Nederländernas regerings arkiv, och av vilken en bestyrkt kopia på diplomatisk väg skall tillställas varje stat som är medlem i Haagkonferensen för internationell privaträtt vid tidpunkten för dess artonde session.</p>
---	--	--

Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003

ur *Europeiska unionens officiella tidning* (EUT) 23.12.2003, L 338, s.1

I

(Rättsakter vilkas publicering är obligatorisk)

RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003

om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet
av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om
upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska
gemenskapen, särskilt artikel 61 c och artikel 67.1 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
yttrande³, och

av följande skäl:

(1) Europeiska gemenskapen har satt som mål att upprätta ett
område med frihet, säkerhet och rättvisa, där den fria rörligheten
för personer garanteras. I detta syfte skall gemenskapen bland
annat besluta om sådana åtgärder rörande civilrättsligt samarbete
som behövs för att den inre marknaden skall fungera väl.

¹ EGT C 202 E, 27.8.2002, s. 155.

² Yttrande avgivet den 20 september 2002 (ännu ej offentliggjort i EUT).

³ EGT C 61, 14.3.2003, s. 76.

(2) Europeiska rådet i Tammerfors uttalade sitt stöd för principen om ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden som en hörnsten i arbetet med att skapa ett verkligt rättsligt område och angav umgängesrätt som en prioriterad fråga.

(3) Rådets förordning (EG) nr 1347/2000 av den 29 maj 2000⁴ innehåller bestämmelser om domstols behörighet, erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar för makars gemensamma barn som meddelas i samband med äktenskapsmål. Innehållet i den förordningen var i stora drag hämtat från konventionen av den 28 maj 1998 med samma syfte⁵.

(4) Den 3 juli 2000 lade Frankrike fram ett initiativ inför antagandet av rådets förordning om ömsesidig verkställighet av domar i mål om umgängesrätt när det gäller barn⁶.

(5) För att säkerställa att alla barn behandlas lika omfattar denna förordning alla avgöranden om föräldraansvar, inklusive åtgärder för att skydda barnet, oberoende av eventuella anknytningar till ett äktenskapsmål.

(6) Eftersom tillämpningen av bestämmelserna om föräldraansvar ofta blir aktuella i samband med äktenskapsmål, är det lämpligare att ha en enda rättsakt om äktenskapsskillnad och föräldraansvar.

(7) Tillämpningsområdet för denna förordning omfattar civilrättsliga frågor, oberoende av domstolstyp.

(8) Med avseende på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap bör denna förordning endast tillämpas på äktenskapets upplösning och bör inte avse sådana frågor som orsakerna till äktenskapsskillnaden, förmögenhetsrättsliga konsekvenser av äktenskapet eller andra frågor som har samband med dessa.

⁴ EGT L 160, 30.6.2000, s. 19.

⁵ Vid antagandet av förordning (EG) nr 1347/2000 hade rådet tagit del av den förklarande rapport om konventionen som utarbetats av professor Alegría Borrás (EGT C 221, 16.7.1998, s. 27).

⁶ EGT C 234, 15.8.2000, s. 7.

(9) När det gäller barnets egendom bör denna förordning endast tillämpas på åtgärder för att skydda barnet, det vill säga i) att utse och tilldela uppgifter till en person eller ett organ med ansvar för att förvalta barnets egendom samt företräda och bistå barnet, och ii) åtgärder för förvaltning av, bevarande av eller förfogande över barnets egendom. I detta sammanhang bör förordningen exempelvis tillämpas i fall där föräldrarna tvistar om förvaltningen av barnets egendom. De åtgärder avseende barnets egendom som inte rör skydd av barnet bör även i fortsättningen regleras av rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område⁷.

(10) Denna förordning är inte avsedd att tillämpas på frågor som rör social trygghet, offentligrättsliga åtgärder av allmän karaktär för utbildning och hälsa eller beslut om asylrätt och invandring. Dessutom tillämpas den varken på frågor som rör fastställande av börd, vilket är en annan fråga än tilldelning av föräldraansvar, eller på andra frågor om någons rättsliga status. Den tillämpas inte heller på åtgärder som vidtas till följd av brottsliga gärningar som har begåtts av barn.

(11) Frågor om underhållsskyldighet undantas från denna förordnings tillämpningsområde, eftersom de redan regleras av förordning (EG) nr 44/2001. Domstolar som har behörighet enligt den här förordningen är i allmänhet behöriga att döma i frågor om underhållsskyldighet med tillämpning av artikel 5.2 i förordning (EG) nr 44/2001.

(12) De behörighetsregler som fastställs i denna förordning i fråga om föräldraansvar är utformade med hänsyn till barnets bästa, särskilt kriteriet om närhet. Det innebär att behörigheten i första hand skall ligga hos domstolarna i den medlemsstat där barnet har hemvist, med undantag av vissa fall då barnets vistelseort ändras eller efter en överenskommelse mellan de personer som har föräldraansvar.

⁷ EGT L 12, 16.1.2001, s. 1. Förordningen senast ändrad genom kommissionens förordning (EG) nr 1496/2002 (EGT L 225, 22.8.2002, s. 13).

(13) Med hänsyn till barnets bästa medger denna förordning att den behöriga domstolen i undantagsfall och på vissa villkor överför målet till en domstol i en annan medlemsstat om denna är bättre lämpad att pröva målet. I detta fall bör dock den andra domstol där talan har väckts inte tillåtas överföra målet till en tredje domstol.

(14) Verkningarna av denna förordning bör inte påverka tillämpningen av folkrätten när det gäller diplomatisk immunitet. Om den domstol som är behörig enligt denna förordning inte kan utöva sin behörighet på grund av att det föreligger diplomatisk immunitet enligt folkrätten, bör behörigheten i den medlemsstat där den berörda personen inte åtnjuter någon immunitet avgöras enligt lagen i den staten.

(15) Rådets förordning (EG) nr 1348/2000 av den 29 maj 2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur⁸ bör gälla för delgivning av handlingar i rättsliga förfaranden som inleds i enlighet med den här förordningen.

(16) Den här förordningen bör inte hindra att domstolarna i en medlemsstat i brådskande fall vidtar interimistiska åtgärder, däribland säkerhetsåtgärder, som gäller personer eller egendom i den staten.

(17) Vid olovligt bortförande eller kvarhållande av ett barn bör barnet omedelbart återföras, och i det syftet bör Haagkonventionen av den 25 oktober 1980 fortsätta att tillämpas, med de kompletteringar som följer av bestämmelserna i denna förordning, särskilt artikel 11. Domstolarna i den medlemsstat dit barnet olovligt har förts eller där det kvarhålls bör kunna motsätta sig ett återförande i särskilda fall, om det finns vägande skäl. En sådan dom bör dock kunna ersättas med en senare dom av domstolen i den medlemsstat där barnet hade hemvist före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet. Om den sistnämnda domen innebär att barnet skall återlämnas, bör återlämnandet verkställas utan att något särskilt förfarande för erkännande och verkställighet behöver anlitas i den medlemsstat där det bortförda barnet befinner sig.

⁸ EGT L 160, 30.6.2000, s. 37.

(18) Vid en dom som innebär att barnet inte skall återlämnas, meddelad enligt artikel 13 i 1980 års Haagkonvention, bör domstolen underrätta den behöriga domstolen eller centralmyndigheten i den medlemsstat där barnet hade hemvist före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet. Den domstolen, om ingen talan ännu väckts där, eller centralmyndigheten bör underrätta parterna. Denna skyldighet bör inte hindra centralmyndigheten från att också underrätta berörda offentliga myndigheter enligt nationell rätt.

(19) Att barnet hörs spelar en viktig roll för tillämpningen av denna förordning, utan att detta instrument syftar till att ändra nationella förfaranden på detta område.

(20) När ett barn hörs i en annan medlemsstat kan detta ske enligt bestämmelserna i rådets förordning (EG) nr 1206/2001 av den 28 maj 2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur⁹.

(21) Erkännande och verkställighet av domar som har meddelats i en medlemsstat bör bygga på principen om ömsesidigt förtroende, och skälen för att vägra erkännande bör begränsas till ett minimum.

(22) Officiella handlingar och överenskommelser mellan parter som är verkställbara i en medlemsstat bör likställas med domar vid tillämpning av bestämmelser om erkännande och verkställighet.

(23) Europeiska rådet i Tammerfors ansåg i sina slutsatser (punkt 34) att avgöranden i familjerättsliga tvister borde ”erkännas automatiskt i hela unionen utan några mellanliggande förfaranden eller grunder för att vägra verkställighet”. Därav följer att domar om umgängesrätt och domar om barnets återlämnande vilka har försetts med intyg i ursprungsmedlemsstaten i enlighet med bestämmelserna i denna förordning bör erkännas och vara verkställbara i alla andra medlemsstater utan att något annat förfarande behövs. Formerna för verkställande av sådana domar bör även i fortsättningen bestämmas av nationell lag.

⁹ EGT L 174, 27.6.2001, s. 1.

(24) Det intyg som utfärdas för att underlätta verkställandet av domen bör inte kunna överklagas. Endast sakfel bör kunna föranleda rättelser, dvs. om intyget inte korrekt avspeglar innehållet i domen.

(25) Centralmyndigheterna bör samarbeta både generellt och i enskilda ärenden om föräldraansvar, bland annat för att främja att familjerättsliga tvister görs upp i godo. Därvid bör centralmyndigheterna delta i det europeiska rättsliga nätverk som inrättades genom rådets beslut 2001/470/EG av den 28 maj 2001 om inrättande av ett europeiskt rättsligt nätverk på privaträttens område¹⁰.

(26) Kommissionen bör offentliggöra och uppdatera de förteckningar över domstolar och rättsmedel som medlemsstaterna översänder.

(27) De åtgärder som behövs för att genomföra denna förordning bör antas i enlighet med rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som skall tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter¹¹.

(28) Förordning (EG) nr 1347/2000 ersätts med den här förordningen och upphävs följaktligen.

(29) För att denna förordning skall fungera väl, är det viktigt att kommissionen undersöker hur den tillämpas och vid behov föreslår nödvändiga ändringar.

(30) Förenade kungariket och Irland har, i enlighet med artikel 3 i det protokoll om Förenade kungarikets och Irlands ställning som är fogat till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, meddelat sin önskan att delta i beslutet om och tillämpningen av denna förordning.

(31) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokollet om Danmarks ställning, fogat till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, deltar

¹⁰ EGT L 174, 27.6.2001, s. 25.

¹¹ EGT L 184, 17.7.1999, s. 23.

Danmark inte i antagandet av denna förordning, som därför inte är bindande för eller tillämplig i Danmark.

(32) Eftersom målen för denna förordning inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går förordningen inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

(33) Denna förordning står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Den syftar särskilt till att säkerställa respekt för barnets grundläggande rättigheter enligt artikel 24 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

TILLÄMPNINGSOMRÅDE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Tillämpningsområde

1. Denna förordning skall, oberoende av domstolstyp, tillämpas på civilrättsliga frågor om

- a) äktenskapsskillnad, hemskillnad och annullering av äktenskap,
- b) tillerkännande, utövande, delegering, upphörande eller begränsande av föräldransvar.

2. Frågorna enligt punkt 1 b kan bland annat röra
- a) vårdnad och umgänge,
 - b) förmynderskap, godmanskap och motsvarande företeelser,
 - c) förordnande av och uppgifter för en person eller ett organ som skall ansvara för barnets person eller egendom, företräda eller bistå barnet,
 - d) placering av barnet i familjehem eller på en institution,
 - e) åtgärder till skydd för barnet i samband med förvaltning av, bevarande av eller förfogande över dess egendom.
3. Denna förordning skall inte tillämpas på
- a) fastställande eller bestridande av börd,
 - b) beslut om adoption, åtgärder som utgör förberedelser för adoption, ogiltigförklaring eller upphävande av adoption,
 - c) barnets efternamn och förnamn,
 - d) myndighetsförklaring,
 - e) underhållsskyldighet,
 - f) truster och arv,
 - g) åtgärder som vidtas till följd av brottsliga gärningar som har begåtts av barn.

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1. *domstol*: samtliga myndigheter i medlemsstaterna som är behöriga i frågor som omfattas av förordningens tillämpningsområde enligt artikel 1.
2. *domare*: domare eller en tjänsteman med befogenheter som motsvarar en domares i frågor som omfattas av förordningens tillämpningsområde.

3. *medlemsstat*: alla medlemsstater utom Danmark.
4. *dom*: varje avgörande rörande äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap som har meddelats av en domstol i en medlemsstat, liksom varje avgörande i frågor som rör föräldraansvar som har meddelats av en sådan domstol, oavsett avgörandets benämning, såsom dom, förordnande eller beslut.
5. *ursprungsmedlemsstat*: den medlemsstat där den dom som skall verkställas meddelades.
6. *verkställande medlemsstat*: den medlemsstat där verkställighet begärs.
7. *föräldraansvar*: alla rättigheter och skyldigheter som en fysisk eller juridisk person har tillerkänts genom en dom, på grund av lag eller genom en överenskommelse med rättslig verkan, med avseende på ett barn eller dess egendom. Föräldraansvar omfattar bland annat vårdnad och umgänge.
8. *person med föräldraansvar*: varje person som har föräldraansvar för ett barn.
9. *vårdnad*: de rättigheter och skyldigheter som hänför sig till omvårdnaden om barnets person, särskilt rätten att bestämma var barnet skall bo.
10. *umgänge*: bland annat rätten att för en begränsad tid ta barnet till en annan plats än den där barnet har hemvist.
11. *olovligt bortförande eller kvarhållande av barn*: ett bortförande eller ett kvarhållande av ett barn
- a) som strider mot den vårdnad som har anförtrotts en person genom dom, på grund av lag eller genom en överenskommelse med rättslig verkan enligt lagen i den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före bortförandet eller kvarhållandet,
- och

b) under förutsättning att denna vårdnad verkligen utövades, antingen gemensamt eller för sig, vid den tidpunkt då barnet fördes bort eller hölls kvar eller skulle ha utövats om inte bortförandet eller kvarhållandet hade ägt rum. Vårnaden skall anses utövas gemensamt när en av personerna med föräldraansvar, enligt en dom eller på grund av lag, inte får besluta var barnet skall bo utan medgivande från en annan person med föräldraansvar.

KAPITEL II

DOMSTOLS BEHÖRIGHET

AVSNITT 1

Äktenskapsskillnad, hemskillnad och annullering av äktenskap

Artikel 3

Allmän behörighet

1. Behörighet att ta upp frågor om äktenskapsskillnad, hemskillnad och annullering av äktenskap skall tillkomma domstolarna i den medlemsstat

a) inom vars territorium

— makarna har hemvist, eller

— makarna senast hade hemvist om en av dem fortfarande är bosatt där, eller

— svaranden har hemvist, eller

— om ansökan är gemensam, någon av makarna har hemvist, eller

— sökanden har hemvist om sökanden har varit bosatt där i minst ett år omedelbart innan ansökan gjordes, eller

— sökanden har hemvist om sökanden har varit bosatt där i minst sex månader omedelbart innan ansökan gjordes och sökanden antingen är medborgare i den berörda medlemsstaten

eller, när det gäller Förenade kungariket och Irland, har ”domicil” där,

b) i vilken båda makarna är medborgare eller, när det gäller Förenade kungariket och Irland, båda makarna har ”domicil”.

2. Vid tillämpningen av denna förordning skall termen ”domicil” ges samma innebörd som den har enligt rättsordningarna i Förenade kungariket och Irland.

Artikel 4

Genkärsmål

Den domstol vid vilken ett mål pågår på grundval av artikel 3 skall även ha behörighet att ta upp ett genkärsmål, i den mån som det omfattas av denna förordnings tillämpningsområde.

Artikel 5

Omvandlande av hemskillnad till äktenskapsskillnad

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 3 skall den domstol i en medlemsstat som har meddelat en dom om hemskillnad även vara behörig att omvandla denna dom till en dom om äktenskapsskillnad, om den medlemsstatens lag medger det.

Artikel 6

Exklusiv behörighet enligt artiklarna 3, 4 och 5

Talan mot en make som

- a) har hemvist inom en medlemsstats territorium, eller
- b) är medborgare i en medlemsstat, eller, när det gäller Förenade kungariket och Irland, har ”domicil” inom en av de senare medlemsstaternas territorium,

får väckas vid en annan medlemsstats domstolar endast i enlighet med artiklarna 3, 4 och 5.

*Artikel 7***Behörighet i övriga fall**

1. Om ingen medlemsstats domstol är behörig enligt artiklarna 3, 4 och 5 skall behörigheten i varje medlemsstat bestämmas enligt den statens lag.
2. Mot en svarande som inte har hemvist inom en medlemsstats territorium och som varken är medborgare i medlemsstaten, eller, när det gäller Förenade kungariket och Irland, har "domicil" inom någon av dessa medlemsstaters territorium, får varje medlemsstats medborgare som har hemvist inom en annan medlemsstats territorium, liksom medborgarna i den staten, åberopa de behörighetsregler som gäller där.

AVSNITT 2

*Föräldraansvar**Artikel 8***Allmän behörighet**

1. Domstolarna i en medlemsstat skall vara behöriga i mål om föräldraansvar för ett barn som har hemvist i den medlemsstaten vid den tidpunkt då talan väcks.
2. Punkt 1 skall tillämpas med förbehåll för artiklarna 9, 10 och 12.

*Artikel 9***Fortsatt behörighet där barnet tidigare hade hemvist**

1. När ett barn lagligen flyttar från en medlemsstat till en annan och förvärvar nytt hemvist där skall, med avvikelse från artikel 8, domstolarna i den medlemsstat där barnet tidigare hade hemvist under en tid av tre månader efter flyttningen vara fortsatt behöriga att ta upp en fråga om ändring av en dom om umgänge som meddelats i den medlemsstaten innan barnet flyttade, om den som

har rätt till umgänge enligt denna dom om umgänge fortfarande har hemvist i den medlemsstat där barnet tidigare hade hemvist.

2. Punkt 1 skall inte tillämpas om den person med rätt till umgänge som avses i punkt 1 har godtagit att domstolarna i den medlemsstat där barnet har sitt nya hemvist är behöriga och detta har skett genom att han eller hon har deltagit i förfaranden vid dessa domstolar utan att bestrida deras behörighet.

Artikel 10

Domstols behörighet vid fall av bortförande av barn

Vid fall av olovligt bortförande eller kvarhållande av ett barn skall domstolarna i den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet behålla sin behörighet tills barnet har fått hemvist i en annan medlemsstat, och

a) varje person, institution eller annat organ som har vårdnad om barnet har godtagit bortförandet eller kvarhållandet,

eller

b) barnet har varit bosatt i denna andra medlemsstat i minst ett år efter det att den person, den institution eller det organ av annat slag som har vårdnad om barnet har fått eller borde ha fått kännedom om var barnet befinner sig och barnet har funnit sig till rätta i sin nya miljö och något av följande villkor uppfylls:

i) Ingen begäran om återlämnande har lämnats in till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat dit barnet har bortförts eller där barnet kvarhålls inom ett år efter det att den som har vårdnad om barnet har fått eller borde ha fått kännedom om var barnet befinner sig.

ii) En begäran om återlämnande som lämnats in av den som har vårdnad om barnet har återkallats, och ingen ny begäran har lämnats in inom den tidsfrist som avses i led i.

iii) Ett ärende vid domstolen i den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet har avslutats i enlighet med artikel 11.7.

iv) En dom i vårdnadsfrågan som inte medför att barnet skall återlämnas har meddelats av domstol i den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet.

Artikel 11

Återlämnande av barn

1. Om en person, en institution eller ett organ som har vårdnad om barnet ansöker hos de behöriga myndigheterna i en medlemsstat om att de skall meddela ett beslut på grundval av Haagkonventionen av den 25 oktober 1980 om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn (nedan kallad "1980 års Haagkonvention") i syfte att utverka återlämnande av ett barn som olovligt bortförts eller kvarhållits i en annan medlemsstat än den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet, skall punkterna 2–8 tillämpas.

2. Vid tillämpningen av artiklarna 12 och 13 i 1980 års Haagkonvention skall det säkerställas att barnet ges möjlighet att komma till tals under förfarandet, om detta inte förefaller olämpligt med hänsyn till barnets ålder eller mognad.

3. En domstol som erhållit en ansökan om återlämnande av ett barn enligt punkt 1 skall skyndsamt handlägga ansökningen enligt de snabbaste förfaranden som får tillämpas enligt den nationella lagstiftningen.

Utan att det påverkar tillämpningen av första stycket skall domstolen, såvida detta inte på grund av exceptionella omständigheter är omöjligt, meddela sitt beslut inom sex veckor efter det att den erhållit ansökningen.

4. En domstol kan inte vägra att återlämna ett barn på grundval av artikel 13 b i 1980 års Haagkonvention om det styrks att lämpliga åtgärder har vidtagits för att garantera barnets skydd efter återlämnandet.

5. En domstol kan inte vägra att återlämna ett barn om den person som har begärt att barnet återlämnas inte har fått möjlighet att yttra sig.

6. Om en domstol har meddelat ett beslut om att inte återlämna barnet enligt artikel 13 i 1980 års Haagkonvention, skall domstolen omedelbart, antingen direkt eller genom sin centralmyndighet, översända en kopia av domstolsbeslutet om att inte återlämna barnet och av andra relevanta handlingar, särskilt ett protokoll från förhandlingarna inför domstolen, till den behöriga domstolen eller centralmyndigheten i den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet, enligt bestämmelserna i nationell lagstiftning. Nämnade handlingar skall lämnas till domstolen inom en månad efter beslutet om att inte återlämna barnet.

7. Om inte någon av parterna redan har vänt sig till domstolarna i den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet, skall den domstol eller centralmyndighet som erhåller den information som avses i punkt 6 underrätta parterna och ge dem tillfälle att inom tre månader från den dag då de underrättades yttra sig inför domstolen enligt bestämmelserna i nationell lagstiftning, så att domstolen kan pröva frågan om vårdnaden om barnet.

Utan att det påverkar tillämpningen av behörighetsbestämmelserna i denna förordning skall domstolen avsluta ärendet om den inte har mottagit några yttranden inom denna tidsfrist.

8. Utan hinder av ett beslut om att inte återlämna barnet enligt artikel 13 i 1980 års Haagkonvention skall en senare dom som kräver att barnet återlämnas och som meddelas av en domstol som har behörighet enligt denna förordning vara verkställbar i enlighet med kapitel III avsnitt 4 för att säkerställa att barnet återlämnas.

*Artikel 12***Avtal om domstols behörighet**

1. De domstolar i en medlemsstat som på grundval av artikel 3 utövar behörighet angående en ansökan om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap skall vara behöriga att ta upp frågor som rör föräldraansvaret i samband med denna ansökan om

a) åtminstone en av makarna har föräldraansvar för barnet, och

b) dessa domstolars behörighet har godtagits uttryckligen eller på något annat entydigt sätt av makarna och personerna med föräldraansvar, vid den tidpunkt då talan väcks, och denna behörighet är till barnets bästa.

2. Den behörighet som utövas enligt punkt 1 skall upphöra så snart

a) antingen domen om beviljande eller avslående av en ansökan om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskapet har vunnit laga kraft,

b) eller, om ett förfarande om föräldraansvar ännu inte har avgjorts vid den tidpunkt som avses i a, så snart en dom om föräldraansvar har vunnit laga kraft,

c) eller, i de fall som avses i a och b, så snart förfarandet har avslutats av något annat skäl.

3. Domstolarna i en medlemsstat skall även vara behöriga i fråga om föräldraansvar när det gäller andra förfaranden än de som anges i punkt 1, om

a) barnet har en nära anknytning till den medlemsstaten, särskilt genom att någon av personerna med föräldraansvar har hemvist där eller att barnet är medborgare i den medlemsstaten,

och

b) deras behörighet har godtagits uttryckligen eller på något annat entydigt sätt av alla parter i förfarandet vid den tidpunkt då talan väcks och denna behörighet är till barnets bästa.

4. När barnet har hemvist i en tredje stat, som inte är avtalslutande part i Haagkonventionen av den 19 oktober 1996 om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn, skall den behörighet som grundas på denna artikel anses vara i barnets intresse, särskilt när ett förfarande visar sig vara omöjligt i den berörda tredje staten.

Artikel 13

Behörighet grundad på barnets närvaro

1. Om barnets hemvist inte kan fastställas och behörighet inte kan bestämmas på grundval av artikel 12, skall domstolarna i den medlemsstat där barnet befinner sig vara behöriga.

2. Punkt 1 äger motsvarande tillämpning på flyktingbarn och barn som har fördrivits på grund av oroligheter i ursprungslandet.

Artikel 14

Behörighet i övriga fall

Om ingen medlemsstats domstol är behörig enligt artiklarna 8–13, skall behörigheten i varje medlemsstat bestämmas enligt den statens lag.

Artikel 15

Överföring till en domstol som är bättre lämpad att pröva målet

1. I undantagsfall får de domstolar i en medlemsstat som är behöriga att pröva målet i sak, om de anser att en domstol i en annan medlemsstat, som barnet har en särskild anknytning till, är bättre lämpad att pröva målet eller en specifik del av målet och om det är till barnets bästa,

a) låta handläggningen av målet eller den aktuella delen av målet vila och ge parterna tillfälle att väcka talan vid domstolen i den andra medlemsstaten, i enlighet med punkt 4, eller

b) anmoda domstolen i den andra medlemsstaten att utöva sin behörighet i enlighet med punkt 5.

2. Punkt 1 skall tillämpas

- a) på begäran av någon av parterna, eller
- b) på initiativ av domstolen, eller
- c) på begäran av en domstol i en annan medlemsstat till vilken barnet har en särskild anknytning, i enlighet med punkt 3.

Överföring på initiativ av domstolen eller på begäran av en domstol i en annan medlemsstat får emellertid inte ske om det inte godtas av åtminstone en av parterna.

3. Barnet skall anses ha en särskild anknytning till en medlemsstat, enligt punkt 1, om

- a) barnet, efter det att talan väckts vid den domstol som avses i punkt 1, har fått hemvist i den medlemsstaten, eller
- b) barnet har haft hemvist i den medlemsstaten, eller
- c) barnet är medborgare i den medlemsstaten, eller
- d) någon av personerna med föräldraansvar har hemvist i den medlemsstaten, eller
- e) tvisten rör åtgärder till skydd för barnet i samband med förvaltning eller bevarande av eller förfogande över egendom som tillhör barnet och som finns i den medlemsstaten.

4. Den domstol i en medlemsstat som är behörig att pröva målet i sak skall föreskriva en tid inom vilken talan måste väckas vid domstol i den andra medlemsstaten enligt punkt 1. Om talan inte har väckts inom denna tid skall den domstol vid vilken talan väckts fortsätta att utöva behörighet, i enlighet med artiklarna 8–14.

5. Domstolarna i den andra medlemsstaten får, om det på grund av särskilda omständigheter i målet är till barnets bästa, förklara sig behöriga inom sex veckor från det att talan väcks på grundval av punkt 1 a eller 1 b. I så fall skall den domstol där talan först har väckts förklara att den inte är behörig. I annat fall skall den domstol där talan först har väckts fortsätta att utöva sin behörighet i enlighet med artiklarna 8–14.

6. Domstolarna skall samarbeta vid tillämpningen av denna artikel, antingen direkt eller via de centralmyndigheter som har utsetts i enlighet med artikel 53.

AVSNITT 3

Gemensamma bestämmelser

Artikel 16

Väckande av talan vid domstol

1. Talan skall anses ha väckts vid en domstol

a) när stämningsansökan eller motsvarande handling har ingivits till domstolen, förutsatt att sökanden inte därefter har underlåtit att vidta de åtgärder som krävs av honom för att få delgivningen med svaranden verkställd,

eller

b) om delgivning av handlingen skall äga rum innan handlingen ges in till domstolen, när den tas emot av den myndighet som är ansvarig för delgivningen, förutsatt att sökanden inte därefter har underlåtit att vidta de åtgärder som krävs av honom för att få handlingen ingiven till domstolen.

Artikel 17

Prövning av behörighetsfrågan

Om talan som väcks vid en domstol i en medlemsstat avser ett fall som domstolen inte är behörig att ta upp enligt denna förordning och en domstol i en annan medlemsstat är behörig enligt förordningen, skall den förstnämnda domstolen självmant förklara sig obehörig.

*Artikel 18***Prövning av frågan om målet kan tas upp**

1. Om en svarande som har hemvist i en annan stat än den medlemsstat där talan väcktes inte går i svaromål, skall den behöriga domstolen förklara målet vilande till dess att det har klarlagts att svaranden har kunnat ta emot stämningsansökan eller en motsvarande handling i tillräckligt god tid för att kunna förbereda sitt svaromål, eller att alla nödvändiga åtgärder i detta syfte har vidtagits.
2. I stället för bestämmelserna i punkt 1 i denna artikel skall artikel 19 i förordning (EG) nr 1348/2000 gälla, om stämningsansökan eller en motsvarande handling skall översändas från en medlemsstat till en annan i enlighet med den förordningen.
3. När bestämmelserna i förordning (EG) nr 1348/2000 inte är tillämpliga, skall artikel 15 i Haagkonventionen av den 15 november 1965 om delgivning i utlandet av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur gälla, om stämningsansökan eller en motsvarande handling skall översändas till utlandet i enlighet med den konventionen.

*Artikel 19***Litispendens och mål som har samband med varandra**

1. Om talan väcks vid domstolar i olika medlemsstater rörande äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap och målen gäller samma parter skall, till dess att det har fastställts att den domstol vid vilken talan först har väckts är behörig, den domstol vid vilken talan har väckts senare självmant låta handläggningen av målet vila.
2. Om talan om föräldraansvar för ett barn, rörande samma sak, väcks vid domstolar i olika medlemsstater skall, till dess att det har fastställts att den domstol vid vilken talan först har väckts är behörig, den domstol vid vilken talan har väckts senare självmant låta handläggningen av målet vila.

3. När det har fastställts att den domstol vid vilken talan först har väckts är behörig, skall den domstol vid vilken talan har väckts senare självmant avvisa talan till förmån för den domstolen.

I så fall har den part som har väckt den senare talan rätt att väcka sin talan vid den domstol där talan först har väckts.

Artikel 20

Interimistiska åtgärder, däribland säkerhetsåtgärder

1. Bestämmelserna i denna förordning skall inte hindra att domstolarna i en medlemsstat i brådskanande fall vidtar interimistiska åtgärder, däribland säkerhetsåtgärder, avseende personer eller tillgångar i den staten i enlighet med medlemsstatens lagstiftning, även om en domstol i en annan medlemsstat är behörig att pröva målet i sak enligt denna förordning.

2. De åtgärder som vidtas enligt punkt 1 skall upphöra att gälla när den domstol i medlemsstaten som enligt denna förordning är behörig att pröva målet i sak har vidtagit de åtgärder den anser lämpliga.

KAPITEL III

ERKÄNNANDE OCH VERKSTÄLLIGHET

AVSNITT 1

Erkännande

Artikel 21

Erkännande av en dom

1. En dom som har meddelats i en medlemsstat skall erkännas i de andra medlemsstaterna utan att något särskilt förfarande behöver anlitas.

2. I synnerhet, och utan att det påverkar tillämpningen av punkt 3, skall inget särskilt förfarande behöva anlitas för att uppdatera uppgifter om civilstånd i relevanta register i en medlemsstat på grundval av en i en annan medlemsstat meddelad dom om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap, om denna dom inte längre kan överklagas enligt lagen i den medlemsstaten.

3. Utan att det påverkar tillämpningen av avsnitt 4 kan en berörd part, genom att anlita de förfaranden som föreskrivs i avsnitt 2, få fastställt att domen skall erkännas eller inte erkännas.

Den territoriella behörigheten för den domstol som anges i den förteckning som varje medlemsstat överlämnar till kommissionen i enlighet med artikel 68 skall bestämmas enligt lagen i den medlemsstat där frågan om erkännande eller icke-erkännande väcks.

4. Om frågan huruvida en dom skall erkännas uppkommer som en prejudiciell fråga vid en domstol i en medlemsstat, får den domstolen avgöra frågan om erkännande.

Artikel 22

Skäl för att vägra erkännande av domar om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap

En dom om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap skall inte erkännas

- a) om ett erkännande uppenbart skulle strida mot grunderna för rättsordningen i den medlemsstat där domen görs gällande (*ordre public*),
- b) om domen har meddelats mot en utebliven svarande och denne inte har delgivits stämningsansökan eller motsvarande handling i tillräckligt god tid och på ett sådant sätt att svaranden kunnat förbereda sitt svaromål, såvida det inte kan fastställas att svaranden otvetydigt har godtagit domen,

c) om den är oförenlig med en dom som har meddelats i ett mål mellan samma parter i den medlemsstat där domen görs gällande, eller

d) om den är oförenlig med en dom som tidigare har meddelats i en annan medlemsstat eller i en icke-medlemsstat mellan samma parter, såvida den först meddelade domen uppfyller de nödvändiga villkoren för erkännande i den medlemsstat där domen görs gällande.

Artikel 23

Skäl för att vägra erkännande av domar om föräldraansvar

En dom om föräldraansvar skall inte erkännas

a) om ett erkännande uppenbart skulle strida mot grunderna för rättsordningen i den medlemsstat där domen görs gällande (*ordre public*), med hänsyn tagen till barnets bästa,

b) om domen i strid med grundläggande rättegångsregler i den medlemsstat där den görs gällande har meddelats utan att barnet har fått möjlighet att komma till tals, såvida det inte är fråga om ett brådskande fall,

c) om domen har meddelats i någons utevaro och den uteblivne inte har delgivits stämningsansökan eller motsvarande handling i tillräckligt god tid och på ett sådant sätt att han kunnat förbereda sitt svaromål, såvida det inte kan fastställas att den uteblivne otvetydigt har godtagit domen,

d) om en person begär det och hävdar att domen hindrar honom eller henne att utöva sitt föräldraansvar, om domen har meddelats utan att personen i fråga har fått möjlighet att yttra sig,

e) om domen är oförenlig med en senare dom om föräldraansvar som har meddelats i den medlemsstat där domen görs gällande,

f) om domen är oförenlig med en senare dom om föräldraansvar som har meddelats i en annan medlemsstat eller i den icke-medlemsstat där barnet har hemvist, såvida den sist meddelade domen uppfyller de nödvändiga villkoren för erkännande i den medlemsstat där domen görs gällande,

eller

g) om förfarandet enligt artikel 56 inte har följts.

Artikel 24

Förbud mot omprövning av ursprungsdomstolens behörighet

Behörigheten för domstolen i ursprungsmedlemsstaten får inte omprövas. En prövning av huruvida en dom strider mot grunderna för rättsordningen (*ordre public*) enligt artikel 22 a och artikel 23 a får inte avse behörighetsreglerna i artiklarna 3–14.

Artikel 25

Olikheter i tillämplig lag

Erkännande av en dom får inte vägras på den grunden att lagen i den medlemsstat där domen görs gällande inte tillåter äktenskapskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap under samma omständigheter.

Artikel 26

Förbud mot omprövning i sak

En dom får aldrig omprövas i sak.

Artikel 27

Vilandeförklaring av mål

1. Om det vid domstol i en medlemsstat görs gällande att en dom som har meddelats i en annan medlemsstat skall erkännas, får domstolen låta handläggningen av målet vila om ändring i domen har sökts genom anlitande av ordinära rättsmedel.
2. Om det vid en domstol i en medlemsstat görs gällande att en dom som har meddelats i Irland eller Förenade kungariket skall erkännas, får domstolen låta handläggningen av målet vila om verkställighet av domen har uppskjutits i ursprungsmedlemsstaten på grund av att ändring i domen har sökts.

AVSNITT 2

*Ansökan om verkställbarhetsförklaring**Artikel 28***Verkställbara domar**

1. En dom om utövande av föräldraansvar över ett barn, som har meddelats i en medlemsstat och som är verkställbar i den staten och har delgivits, skall verkställas i en annan medlemsstat sedan domen på ansökan av part förklarats vara verkställbar där.

2. I Förenade kungariket skall sådana domar dock verkställas i England och Wales, i Skottland eller i Nordirland först sedan domen på ansökan av part har registrerats för verkställighet i den delen av Förenade kungariket.

*Artikel 29***Lokala domstolars behörighet**

1. Ansökan om verkställbarhetsförklaring skall göras vid den domstol som anges i den förteckning som varje medlemsstat överlämnar till kommissionen i enlighet med artikel 68.

2. Den lokala behörigheten skall bestämmas efter hemvistet för den person mot vilken verkställighet begärs eller efter hemvistet för det barn som ansökan avser.

Om inget av de hemvist som avses i första stycket finns i den verkställande medlemsstaten, skall den lokala domstolens behörighet bestämmas efter den plats där verkställighet skall ske.

*Artikel 30***Förfarande**

1. Förfarandet vid ansökan skall regleras av lagen i den verkställande medlemsstaten.

2. Sökanden skall uppge en delgivningsadress inom domkretsen för den domstol där ansökan görs. Om lagen i den verkställande medlemsstaten inte föreskriver en sådan delgivningsadress, skall sökanden i stället utse ett ombud i saken.
3. De handlingar som anges i artiklarna 37 och 39 skall bifogas ansökan.

Artikel 31

Domstolens avgörande

1. Den domstol som prövar ansökan skall avgöra frågan snarast. I detta skede av förfarandet skall varken den part mot vilken verkställighet begärs eller barnet ges tillfälle att yttra sig över ansökan.
2. Ansökan får avslås endast på någon av de i artiklarna 22, 23 och 24 angivna grunderna.
3. En dom får aldrig omprövas i sak.

Artikel 32

Underrättelse om ett avgörande

En behörig domstolstjänsteman skall snarast, på det sätt som föreskrivs enligt lagen i den verkställande medlemsstaten, underrätta sökanden om det avgörande som har meddelats med anledning av ansökan.

Artikel 33

Ansökan om ändring

1. Var och en av parterna får ansöka om ändring av avgörandet med anledning av ansökan om verkställbarhetsförklaring.
2. Ansökan om ändring skall göras vid den domstol som anges i den förteckning som varje medlemsstat överlämnar till kommissionen i enlighet med artikel 68.

3. Ansökan om ändring skall handläggas enligt de bestämmelser som gäller för kontradiktorisk process.

4. Om ansökan om ändring görs av den som ansökt om verkställbarhetsförklaring, skall den domstol som handlägger frågan efter det att ändring har sökts höra den part mot vilken verkställighet begärs. Om denne underlåter att förklara sig skall bestämmelserna i artikel 18 tillämpas.

5. Ansökan om ändring av en verkställbarhetsförklaring skall göras inom en månad efter delgivningen av denna. Om den part mot vilken verkställighet begärs har hemvist i en annan medlemsstat än den där verkställbarhetsförklaringen meddelades, skall fristen för att ansöka om ändring vara två månader och löpa från den dag då avgörandet delgavs honom, antingen personligen eller i hans bostad. Fristen får inte förlängas på grund av långt avstånd.

Artikel 34

Instansordning och rättsmedel

Mot ett avgörande som meddelats med anledning av att ändring har sökts får talan endast föras enligt de förfaranden som avses i den förteckning som varje medlemsstat överlämnar till kommissionen i enlighet med artikel 68.

Artikel 35

Vilandeförklaring av mål

1. Den domstol som handlägger ansökan om ändring enligt artikel 33 eller 34 får på begäran av den part mot vilken verkställighet begärs låta målet vila, om talan mot domen har förts i ursprungsmedlemsstaten genom ordinära rättsmedel eller om fristen för sådan talan ännu inte har löpt ut. I sistnämnda fall får domstolen bestämma en tid inom vilken sådan talan skall föras.

2. Om domen meddelades i Irland eller i Förenade kungariket skall varje form av överklagande som står till buds i ursprungsmedlemsstaten anses som en sådan talan mot domen genom ordinära rättsmedel som avses i punkt 1.

Artikel 36

Delvis verkställighet

1. Om en dom omfattar flera yrkanden och verkställighet inte kan medges för alla, skall domstolen medge verkställighet för ett eller flera av dem.

2. Sökanden kan begära att domen verkställs delvis.

AVSNITT 3

Gemensamma bestämmelser för avsnitten 1 och 2

Artikel 37

Handlingar

1. En part som gör gällande att en dom skall erkännas eller inte erkännas eller som ansöker om verkställbarhetsförklaring skall ge in

a) en kopia av domen som uppfyller de villkor som är nödvändiga för att dess äkthet skall kunna fastställas,

och

b) det intyg som avses i artikel 39.

2. När det rör sig om en dom som har meddelats i någons utevaro skall den part som ansöker om erkännande eller verkställbarhetsförklaring dessutom ge in

a) originalet eller en bestyrkt kopia av den handling som visar att stämningsansökan eller motsvarande handling har delgivits den uteblivna parten,

eller

b) en handling som visar att svaranden otvetydigt har godtagit domen.

Artikel 38

Avsaknad av handlingar

1. Om de i artikel 37.1 b eller 37.2 angivna handlingarna inte har givits in, kan domstolen bestämma en tid inom vilken de skall ges in, godta likvärdiga handlingar eller, om tillgängliga uppgifter kan anses tillräckliga, befria sökanden från skyldigheten att ge in dem.

2. Om domstolen begär det, skall en översättning av handlingarna ges in. Översättningen skall vara bestyrkt av en person som är behörig därtill i någon av medlemsstaterna.

Artikel 39

Intyg om domar i äktenskapsmål och intyg om domar om föräldraansvar

Den behöriga domstolen eller myndigheten i ursprungsmedlemsstaten skall på begäran av part utfärda ett intyg enligt standardformuläret i bilaga I (domar i äktenskapsmål) eller bilaga II (domar om föräldraansvar).

AVSNITT 4

Verkställbarhet av vissa domar om umgänge och av vissa domar som kräver återlämnande av barn

Artikel 40

Tillämpningsområde

1. Detta avsnitt skall tillämpas på
 - a) umgängeoch

b) återlämnande av ett barn till följd av en dom som meddelats i enlighet med artikel 11.8.

2. Bestämmelserna i detta avsnitt skall inte hindra att en person med föräldraansvar ansöker om erkännande och verkställighet i enlighet med bestämmelserna i avsnitten 1 och 2 i detta kapitel.

Artikel 41

Umgänge

1. Sådant umgänge som avses i artikel 40.1 a och som har beviljats genom en verkställbar dom i en medlemsstat skall erkännas och vara verkställbart i en annan medlemsstat utan att det behövs någon verkställbarhetsförklaring och utan möjlighet att invända mot erkännandet om domen har försetts med ett intyg i ursprungsmedlemsstaten i enlighet med punkt 2.

Även om det i nationell lag inte föreskrivs att en dom om beviljande av umgänge alltid skall vara verkställbar utan hinder av att den överklagats, kan ursprungsdomstolen förklara att domen skall vara verkställbar.

2. Domaren vid ursprungsdomstolen skall utfärda intyget enligt punkt 1, med användning av standardformuläret i bilaga III (intyg om umgänge), endast om

a) vid ett förfarande i någons utevaro stämningsansökan eller motsvarande handling har delgivits den uteblivna personen i tillräckligt god tid och på ett sådant sätt att den personen kunnat förbereda sitt svaromål, eller om det, om vederbörande har delgivits utan att dessa krav har respekterats, dock är styrkt att vederbörande otvetydigt har godtagit domen,

b) alla berörda parter har fått möjlighet att yttra sig,

och

c) barnet har fått möjlighet att komma till tals, om detta inte ansetts olämpligt med hänsyn till barnets ålder eller mognad.

Intyget skall utfärdas på samma språk som domen.

3. Om umgänget avser en situation som redan när domen meddelas är av gränsöverskridande art skall intyget utfärdas automatiskt när domen blir verkställbar, även interimistiskt. Om situationen först senare blir av gränsöverskridande art skall intyget utfärdas på begäran av någon av parterna.

Artikel 42

Återlämnande av barn

1. Ett barns återlämnande som avses i artikel 40.1 b och som följer av en verkställbar dom, som har meddelats i en medlemsstat, skall erkännas och vara verkställbart i en annan medlemsstat utan att det behövs någon verkställbarhetsförklaring och utan möjlighet att invända mot erkännandet, om domen har försetts med ett intyg i ursprungsmedlemsstaten i enlighet med punkt 2.

Även om det i nationell lag inte föreskrivs att en dom som kräver att barnet återlämnas enligt artikel 11.8 alltid skall vara verkställbar, utan hinder av att den överklagats, kan ursprungsdomstolen förklara att domen skall vara verkställbar.

2. Domaren vid ursprungsdomstolen som meddelat den dom som avses i artikel 40.1 b skall utfärda det intyg som avses i punkt 1 endast om

- a) barnet har fått möjlighet att komma till tals, om detta inte ansetts olämpligt med hänsyn till barnets ålder eller mognad,
- b) parterna fått möjlighet att yttra sig, och
- c) domstolen har meddelat domen med beaktande av de skäl och den bevisning som legat till grund för det beslut som meddelats enligt artikel 13 i 1980 års Haagkonvention.

Om domstolen eller en annan myndighet vidtar åtgärder för att garantera barnets skydd efter återlämnandet till den stat där det har hemvist, skall intyget innehålla närmare uppgifter om dessa åtgärder.

Domaren vid ursprungsdomstolen skall på eget initiativ utfärda intyget och då använda standardformuläret i bilaga IV (intyg om återlämnande av barn).

Intyget skall utfärdas på samma språk som domen.

Artikel 43

Talan om rättelse

1. Lagen i ursprungsmedlemsstaten skall tillämpas vid varje rättelse av intyget.
2. Beslutet om att utfärda intyg enligt artikel 41.1 eller artikel 42.1 kan i övrigt inte överklagas.

Artikel 44

Intygets verkan

Intyget skall inte få rättsverkningar utöver vad som följer av domens verkställbarhet.

Artikel 45

Handlingar

1. En part som ansöker om verkställighet av en dom skall ge in
 - a) en kopia av domen som uppfyller de villkor som är nödvändiga för att dess äkthet skall kunna fastställas,
 - och
 - b) det intyg som avses i artikel 41.1 eller artikel 42.1.
2. Vid tillämpningen av den här artikeln
 - skall det intyg som avses i artikel 41.1 åtföljas av en översättning av punkt 12 om praktiska arrangemang för utövandet av umgänget,
 - skall det intyg som avses i artikel 42.1 åtföljas av en översättning av punkt 14 om närmare uppgifter om åtgärder som vidtagits för att garantera barnets skydd efter återlämnandet.

Översättningen skall göras till det officiella språket eller något av de officiella språken i den verkställande medlemsstaten eller till något annat språk som den medlemsstaten uttryckligen godtar. Översättningen skall vara bestyrkt av en person som är behörig därtill i någon av medlemsstaterna.

AVSNITT 5

Officiella handlingar och överenskommelser

Artikel 46

Handlingar som har upprättats eller registrerats som officiella handlingar (*actes authentiques*) och är verkställbara i en medlemsstat samt överenskommelser mellan parter som är verkställbara i ursprungsmedlemsstaten skall erkännas och förklaras verkställbara under samma förutsättningar som domar.

AVSNITT 6

Övriga bestämmelser

Artikel 47

Verkställighetsförfarande

1. Verkställighetsförfarandet skall regleras av lagen i den verkställande medlemsstaten.
2. Varje dom som meddelats av domstol i en annan medlemsstat och har förklarats verkställbar i enlighet med avsnitt 2 eller försetts med intyg i enlighet med artikel 41.1 eller artikel 42.1 skall verkställas i den verkställande medlemsstaten på samma villkor som om den hade meddelats i den medlemsstaten.

Särskilt gäller att en dom som har försetts med intyg i enlighet med artikel 41.1 eller artikel 42.1 inte får verkställas om den är oförenlig med en senare, verkställbar dom.

Artikel 48

Praktiska arrangemang för utövande av umgänget

1. Domstolarna i den verkställande medlemsstaten får besluta om de praktiska arrangemangen för utövande av umgänget, om de nödvändiga arrangemangen inte eller endast otillräckligt regleras i den dom som har meddelats av den domstol i en medlemsstat som är behörig att pröva målet i sak och under förutsättning att de väsentliga inslagen i den domen iakttas.

2. De praktiska arrangemang som beslutas enligt punkt 1 skall upphöra att gälla om det finns en senare dom som har meddelats av en domstol i en medlemsstat som är behörig att pröva målet i sak.

Artikel 49

Kostnader

Bestämmelserna i detta kapitel, utom de som avses i avsnitt 4, skall även gälla för fastställande av de rättegångskostnader som hänförs till förfaranden som omfattas av denna förordning samt för verkställighet av varje förordnande om sådana rättegångskostnader.

Artikel 50

Rättshjälp

Om sökanden i ursprungsmedlemsstaten helt eller delvis hade rättshjälp eller var befriad från kostnader och avgifter, skall han vid det förfarande som avses i artiklarna 21, 28, 41, 42 och 48 vara berättigad till rättshjälp eller kostnads- och avgiftsbefrielse i största möjliga utsträckning enligt lagen i den verkställande medlemsstaten.

*Artikel 51***Säkerhet, borgen eller deposition**

Ingen säkerhet, borgen eller deposition, oavsett dess benämning, får krävas på följande grunder av den som i en medlemsstat begär verkställighet av en dom som har meddelats i en annan medlemsstat, nämligen

- a) att han eller hon inte har hemvist i den medlemsstat där verkställighet begärs, eller
- b) att han eller hon är utländsk medborgare eller, när verkställighet begärs i Förenade kungariket eller Irland, inte har domicil i någon av de medlemsstaterna.

*Artikel 52***Legalisering eller annat liknande förfarande**

Ingen legalisering eller annat liknande förfarande får krävas i fråga om de handlingar som avses i artiklarna 37, 38 och 45 eller i fråga om fullmakt för ombud i saken.

KAPITEL IV

**SAMARBETE MELLAN CENTRALMYNDIGHETER I
FRÅGOR OM FÖRÄLDRAANSVAR***Artikel 53***Utseende av myndigheter**

Varje medlemsstat skall utse en eller flera centralmyndigheter med uppgift att bistå vid tillämpningen av denna förordning och skall ange deras territoriella eller materiella befogenheter. Om en medlemsstat har utsett mer än en centralmyndighet skall meddelanden i princip skickas direkt till den behöriga centralmyndigheten. Om ett meddelande skickas till en centralmyndighet som inte är

behörig, skall denna ansvara för att det sänds vidare till den behöriga centralmyndigheten och informera avsändaren om detta.

Artikel 54

Allmänna uppgifter

Centralmyndigheterna skall lämna information om nationell lagstiftning och nationella förfaranden och vidta allmänna åtgärder för att förbättra tillämpningen av denna förordning och stärka samarbetet sinsemellan. I detta syfte skall det europeiska rättsliga nätverket på privaträttens område, vilket inrättades genom beslut 2001/470/EG, anlitas.

Artikel 55

Samarbete i enskilda ärenden om föräldraansvar

Centralmyndigheterna skall på begäran av en centralmyndighet i en annan medlemsstat eller av en person med föräldraansvar samarbeta i enskilda ärenden för att uppnå syftena med denna förordning. I detta syfte skall centralmyndigheterna direkt eller via myndigheter eller andra organ vidta alla lämpliga åtgärder, i enlighet med den lagstiftning som gäller för medlemsstaten i fråga om skydd av personuppgifter, för att

- a) insamla och utbyta information
 - i) om barnets situation,
 - ii) om pågående förfaranden, eller
 - iii) om beslut som berör barnet,
- b) informera och biträda personer med föräldraansvar som söker erkännande och verkställighet av domar inom myndighetens område, i synnerhet rörande umgänge och återlämnande av barn,
- c) underlätta kontakter mellan domstolar, i synnerhet när det gäller tillämpning av artikel 11.6 och 11.7 samt artikel 15,
- d) lämna information och stöd som kan vara till nytta för domstolarna vid tillämpningen av artikel 56,

e) underlätta överenskommelser mellan personer med föräldraansvar genom medling eller andra metoder och underlätta gränsöverskridande samarbete i detta syfte.

Artikel 56

Placering av barnet i en annan medlemsstat

1. Om den domstol som är behörig i enlighet med artiklarna 8–15 avser att placera barnet på en institution eller i ett familjehem och denna placering skall ske i en annan medlemsstat, skall den i förväg samråda med centralmyndigheten eller en annan behörig myndighet i den senare medlemsstaten, om den medlemsstaten föreskriver ingripande av en offentlig myndighet vid placering av barn inom landet.

2. Beslutet om den placering som avses i punkt 1 får fattas i den anmodande medlemsstaten endast om den behöriga myndigheten i den anmodade staten har godkänt placeringen.

3. Formerna för det samråd eller det godkännande som avses i punkterna 1 och 2 skall regleras av den anmodade medlemsstatens nationella lag.

4. Om den domstol som är behörig i enlighet med artiklarna 8–15 beslutar att placera barnet i ett familjehem, och denna placering skall ske i en annan medlemsstat och den senare medlemsstaten inte föreskriver ingripande av en offentlig myndighet vid placering av barn inom landet, skall den underrätta centralmyndigheten eller en behörig myndighet i den medlemsstaten.

Artikel 57

Arbetsätt

1. En person med föräldraansvar kan lämna in en ansökan om biträde enligt artikel 55 till centralmyndigheten i den medlemsstat där han eller hon har hemvist eller till centralmyndigheten i den medlemsstat där barnet har hemvist eller befinner sig. Denna ansökan skall åtföljas av all tillgänglig information som kan underlätta dess verkställighet. Om ansökan om biträde rör

erkännande eller verkställighet av en dom om föräldraansvar som omfattas av denna förordning skall personen med föräldraansvar bifoga de relevanta intyg som anges i artikel 39, artikel 41.1 eller artikel 42.1.

2. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om vilket eller vilka av gemenskapens institutioners officiella språk utöver det eller de egna språken som kan godtas i meddelandena till centralmyndigheterna.

3. Centralmyndigheternas biträde i enlighet med artikel 55 skall vara kostnadsfritt.

4. Varje centralmyndighet skall bära sina egna kostnader.

Artikel 58

Möten

1. Centralmyndigheterna skall för att underlätta tillämpningen av denna förordning sammanträda regelbundet.

2. Dessa möten skall sammankallas i enlighet med beslut 2001/470/EG om inrättande av ett europeiskt rättsligt nätverk på privaträttens område.

KAPITEL V

FÖRHÅLLET TILL ANDRA INSTRUMENT

Artikel 59

Förhållandet till andra instrument

1. Om inte annat följer av artiklarna 60, 63, 64 och punkt 2 i den här artikeln skall denna förordning, för medlemsstaterna, ersätta sådana vid förordningens ikraftträdande gällande konventioner som ingåtts mellan två eller flera medlemsstater och som avser frågor som regleras i förordningen.

2. a) Finland och Sverige har rätt att avge en förklaring om att konventionen av den 6 februari 1931 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap, tillsammans med slutprotokollet till den konventionen, skall gälla, helt eller delvis, i förbindelserna mellan dem, i stället för bestämmelserna i denna förordning. Sådana förklaringar skall bifogas denna förordning och offentliggöras i Europeiska unionens officiella tidning. Dessa medlemsstater kan när som helst återkalla förklaringarna, helt eller delvis.
 - b) Principen om förbud mot diskriminering på grund av nationalitet när det gäller unionens medborgare skall iakttas.
 - c) Bestämmelser om domstols behörighet, i varje framtida överenskommelse mellan de medlemsstater som anges i led a rörande frågor som regleras av denna förordning, skall vara i linje med de behörighetsregler som föreskrivs i förordningen.
 - d) En dom meddelad av en domstol i någon av de nordiska stater som har avgett en förklaring enligt a skall erkännas och verkställas i de andra medlemsstaterna i enlighet med bestämmelserna i kapitel III i denna förordning, om domstolen har grundat sin behörighet på en bestämmelse som har en motsvarighet i kapitel II i denna förordning.
3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna
 - a) en kopia av de överenskommelser som avses i punkt 2 a och c och de enhetliga lagar varigenom dessa överenskommelser genomförs,
 - b) varje uppsägning eller ändring av sådana överenskommelser eller enhetliga lagar.

Artikel 60

Förhållandet till vissa multilaterala konventioner

När det gäller en fråga som omfattas av denna förordning skall förordningen, i förbindelserna mellan medlemsstaterna, gälla framför följande konventioner:

- a) Haagkonventionen av den 5 oktober 1961 om myndigheters behörighet och tillämplig lag i frågor om skydd för underåriga,
 - b) Luxemburgkonventionen av den 8 september 1967 om erkännande av domar rörande äktenskaps giltighet,
 - c) Haagkonventionen av den 1 juni 1970 om erkännande av äktenskapsskillnader och hemskillnader,
 - d) Europeiska konventionen av den 20 maj 1980 om erkännande och verkställighet av avgöranden rörande vårdnad om barn samt om återställande av vård av barn,
- och
- e) Haagkonventionen av den 25 oktober 1980 om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn.

Artikel 61

Förhållande till Haagkonventionen av den 19 oktober 1996 om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn

I förhållande till Haagkonventionen av den 19 oktober 1996 om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn skall denna förordning tillämpas

- a) när barnet i fråga har hemvist inom en medlemsstats territorium,
- b) när det är fråga om att en dom som meddelats av en medlemsstats behöriga domstol skall erkännas och verkställas på en annan medlemsstats territorium, även om barnet i fråga har hemvist i en icke-medlemsstat som är part i den konventionen.

Artikel 62

Giltighetens omfång

1. De överenskommelser och konventioner som avses i artikel 59.1 samt i artiklarna 60 och 61 skall fortsätta att gälla i frågor som inte regleras i denna förordning.

2. De konventioner som nämns i artikel 60, särskilt 1980 års Haagkonvention, skall fortsätta att gälla mellan de medlemsstater som är parter i de konventionerna, i överensstämmelse med artikel 60.

Artikel 63

Fördrag med Heliga stolen

1. Denna förordning skall gälla utan att det påverkar tillämpningen av det den 7 maj 1940 i Vatikanstaten undertecknade internationella fördraget (konkordatet) mellan Heliga stolen och Portugal.

2. Ett dom om äktenskaps ogiltighet som meddelats i enlighet med det fördrag som anges i punkt 1 skall erkännas i medlemsstaterna enligt villkoren i kapitel III, avsnitt 1.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 skall även gälla för följande internationella fördrag (konkordat) med Heliga stolen:

a) Lateranfödraget av den 11 februari 1929 mellan Italien och Heliga stolen, ändrat genom den överenskommelse och det tilläggsprotokoll som undertecknades i Rom den 18 februari 1984.

b) Överenskommelsen av den 3 januari 1979 mellan Heliga stolen och Spanien om rättsliga frågor.

4. Erkännande av domar enligt punkt 2 får i Italien och Spanien underkastas samma förfaranden och samma kontroller som är tillämpliga på sådana domar som har meddelats av kyrkliga domstolar i enlighet med de internationella fördrag med Heliga stolen som anges i punkt 3.

5. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna

a) en kopia av de fördrag som anges i punkterna 1 och 3,

b) varje uppsägning eller ändring av dessa fördrag.

KAPITEL VI

ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER

Artikel 64

1. Bestämmelserna i denna förordning skall tillämpas endast på rättsliga förfaranden som har inletts, på officiella handlingar (*actes authentiques*) som har upprättats eller registrerats och på överenskommelser mellan parter som har ingåtts efter den dag då förordningen började tillämpas enligt artikel 72.

2. Domar som efter den dag då denna förordning började tillämpas har meddelats i mål och ärenden som har anhängiggjorts före den dagen, men efter den dag då förordning (EG) nr 1347/2000 trädde i kraft, skall erkännas och verkställas enligt bestämmelserna i kapitel III i den här förordningen, om domstolen har grundat sin behörighet på bestämmelser som överensstämmer antingen med de bestämmelser som anges i kapitel II i den här förordningen eller i förordning (EG) nr 1347/2000 eller med bestämmelser i en konvention som gällde mellan ursprungsmedlemsstaten och den medlemsstat där domen görs gällande vid tiden för målets eller ärendets anhängiggörande.

3. Domar som före den dag då denna förordning började tillämpas har meddelats i mål och ärenden som har anhängiggjorts efter den dag då förordning (EG) nr 1347/2000 trädde i kraft, skall erkännas och verkställas enligt bestämmelserna i kapitel III i den här förordningen under förutsättning att de avser äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap eller en fråga om föräldraansvar för makarnas gemensamma barn som har prövats i samband med sådana äktenskapsmål.

4. Domar som före den dag då denna förordning började tillämpas men efter den dag då förordning (EG) nr 1347/2000 trädde i kraft har meddelats i mål och ärenden som har anhängiggjorts före den dag då förordning (EG) nr 1347/2000 trädde i kraft, skall erkännas och verkställas enligt bestämmelserna i kapitel III i den här förordningen under förutsättning att de avser äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap eller en fråga om föräldraansvar för makarnas gemensamma barn som har prövats i

samband med sådana äktenskapsmål och domstolen har grundat sin behörighet på bestämmelser som överensstämmer antingen med de bestämmelser som anges i kapitel II i den här förordningen eller med bestämmelserna i förordning (EG) nr 1347/2000 eller med bestämmelser i en konvention som gällde mellan ursprungsmedlemsstaten och den medlemsstat där domen görs gällande vid tiden för målets eller ärendets anhängiggörande.

KAPITEL VII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 65

Översyn

Senast den 1 januari 2012 och därefter vart femte år skall kommissionen, på grundval av information från medlemsstaterna, för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén lägga fram en rapport om tillämpningen av denna förordning, vid behov åtföljd av förslag i syfte att anpassa den.

Artikel 66

Medlemsstater med två eller flera rättssystem

Med avseende på en medlemsstat där två eller flera rättssystem eller regelverk tillämpas i olika territoriella enheter skall beträffande frågor som regleras av denna förordning

- a) en hänvisning till hemvist i medlemsstaten avse hemvist inom en territoriell enhet,
- b) en hänvisning till medborgarskap eller, när det gäller Förenade kungariket, till domicil, avse anknytning till den territoriella enhet som anges i lagen i den medlemsstaten,
- c) en hänvisning till en myndighet i en medlemsstat avse myndigheten i den berörda territoriella enheten i den staten,

d) en hänvisning till reglerna i den anmodade medlemsstaten avse reglerna i den territoriella enhet där en fråga om behörighet, erkännande eller verkställighet uppkommer.

Artikel 67

Uppgifter om centralmyndigheterna och språk

Medlemsstaterna skall inom tre månader efter ikraftträdandet av denna förordning meddela kommissionen

- a) namn, adress och sätt att komma i kontakt med de centralmyndigheter som har utsetts enligt artikel 53,
 - b) vilka språk som godtas i meddelandena till centralmyndigheterna i enlighet med artikel 57.2,
- och
- c) vilka språk som godtas i intyget om umgänge i enlighet med artikel 45.2.

Medlemsstaterna skall meddela kommissionen alla ändringar av dessa uppgifter.

Kommissionen skall offentliggöra dessa uppgifter.

Artikel 68

Information om domstolar och rättsmedel

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna de förteckningar över domstolar och rättsmedel som avses i artiklarna 21, 29, 33 och 34, samt de ändringar som görs i dessa.

Kommissionen skall uppdatera denna information och offentliggöra den genom publicering i *Europeiska unionens officiella tidning* och på andra lämpliga sätt.

*Artikel 69***Ändring av bilagorna**

Varje ändring i standardformulären i bilagorna I–IV skall antas i enlighet med det förfarande som avses i artikel 70.2.

*Artikel 70***Kommitté**

1. Kommissionen skall biträdas av en kommitté (nedan kallad ”kommittén”).
2. När det hänvisas till denna punkt skall artiklarna 3 och 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas.
3. Kommittén skall själv anta sin arbetsordning.

*Artikel 71***Upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000**

1. Förordning (EG) nr 1347/2000 skall upphöra att gälla från och med den dag då den här förordningen börjar tillämpas.
2. Hänvisningar till förordning (EG) nr 1347/2000 skall anses som hänvisningar till den här förordningen i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga V.

*Artikel 72***Ikraftträdande**

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2004. Denna förordning skall tillämpas från och med den 1 mars 2005, med undantag för artiklarna 67, 68, 69 och 70, som skall tillämpas från och med den 1 augusti 2004.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Utfärdat i Bryssel den 27 november 2003.

På rådets vägnar
R. CASTELLI
Ordförande

*BILAGA I*INTYG OM DOMAR I ÄKTENSKAPSMÅL ENLIGT ARTIKEL 39¹²

1. Ursprungsmedlemsstat
2. Domstol eller myndighet som har utfärdat intyget
 - 2.1 Namn
 - 2.2 Adress
 - 2.3 Tfn, fax, e-postadress
3. Äktenskap
 - 3.1 Hustrun
 - 3.1.1 Fullständigt namn
 - 3.1.2 Adress
 - 3.1.3 Födelseland och födelseort
 - 3.1.4 Födelsedatum
 - 3.2 Mannen
 - 3.2.1 Fullständigt namn
 - 3.2.2 Adress
 - 3.2.3 Födelseland och födelseort
 - 3.2.4 Födelsedatum
 - 3.3 Land, ort (om uppgiften finns tillgänglig) och datum för vigsel
 - 3.3.1 Land för vigsel
 - 3.3.2 Ort för vigsel (om uppgiften finns tillgänglig)
 - 3.3.3 Datum för vigsel
4. Domstol som har meddelat domen
 - 4.1 Domstolens namn
 - 4.2 Domstolsort
5. Dom
 - 5.1 Datum
 - 5.2 Referensnummer
 - 5.3 Domens typ
 - 5.3.1 Äktenskapsskillnad
 - 5.3.2 Annullering av äktenskap
 - 5.3.3 Hemskillnad
 - 5.4 Rör det sig om en dom som har meddelats i någons utevaro?
 - 5.4.1 Nej
 - 5.4.2 Ja¹³
6. Namnen på de parter som beviljats rättshjälp

¹² Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldransvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000.

¹³ De handlingar som avses i artikel 37.2 skall bifogas.

7. Kan domen överklagas enligt lagen i ursprungsmedlemsstaten?

7.1 Nej

7.2 Ja

8. Datum då domen vinner laga kraft i den medlemsstat där den meddelades

8.1 Äktenskapsskillnad

8.2 Hemskillnad

Utfärdat i den

Namnteckning och/eller stämpel

*BILAGA II***INTYG OM DOMAR OM FÖRÄLDRAANSVAR
ENLIGT ARTIKEL 39¹⁴**

1. Ursprungsmedlemsstat
2. Domstol eller myndighet som har utfärdat intyget
 - 2.1 Namn
 - 2.2 Adress
 - 2.3 Tfn, fax, e-postadress
3. Person(er) som tillerkänts umgänge
 - 3.1 Fullständigt namn
 - 3.2 Adress
 - 3.3 Födelsedatum och födelseort (om uppgifterna finns tillgängliga)
4. Andra personer med föräldraansvar än de som nämns i punkt 3¹⁵
 - 4.1
 - 4.1.1 Fullständigt namn
 - 4.1.2 Adress
 - 4.1.3 Födelsedatum och födelseort (om uppgifterna finns tillgängliga)
 - 4.2
 - 4.2.1 Fullständigt namn
 - 4.2.2 Adress
 - 4.2.3 Födelsedatum och födelseort (om uppgifterna finns tillgängliga)
 - 4.3
 - 4.3.1 Fullständigt namn
 - 4.3.2 Adress
 - 4.3.3 Födelsedatum och födelseort (om uppgifterna finns tillgängliga)
5. Domstol som har meddelat domen
 - 5.1 Domstolens namn
 - 5.2 Domstolsort
6. Dom
 - 6.1 Datum
 - 6.2 Referensnummer
 - 6.3 Rör det sig om en dom som har meddelats i någons utevaro?
 - 6.3.1 Nej
 - 6.3.2 Ja¹⁶

¹⁴ Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000.

¹⁵ Vid gemensam vårdnad kan den person som nämns i punkt 3 också nämnas i punkt 4.

¹⁶ De handlingar som avses i artikel 37.2 skall bifogas.

7. Barn som omfattas av domen¹⁷
 - 7.1 Fullständigt namn och födelsedatum
 - 7.2 Fullständigt namn och födelsedatum
 - 7.3 Fullständigt namn och födelsedatum
 - 7.4 Fullständigt namn och födelsedatum
8. Namnen på de parter som beviljats rättshjälp
9. Intyg om verkställbarhet och delgivning
 - 9.1 Kan domen verkställas enligt ursprungsmedlemsstatens lag?
 - 9.1.1 Ja
 - 9.1.2 Nej
 - 9.2 Har domen delgivits den part mot vilken verkställighet begärs?
 - 9.2.1 Ja
 - 9.2.1.1 Partens fullständiga namn
 - 9.2.1.2 Adress
 - 9.2.1.3 Delgivningsdatum
 - 9.2.2 Nej
10. Särskild information om domar om umgänge när exekvatur begärs enligt artikel 28. Denna möjlighet föreskrivs i artikel 40.2:
 - 10.1 Praktiska arrangemang för utövandet av umgänget (om och i den mån dessa uppgifter förekommer i domen)
 - 10.1.1 Datum, klockslag
 - 10.1.1.1 Början
 - 10.1.1.2 Slut
 - 10.1.2 Plats
 - 10.1.3 Särskilda skyldigheter för den person som har föräldraansvar
 - 10.1.4 Särskilda skyldigheter för den person som tillerkänts umgänge
 - 10.1.5 Eventuella begränsningar i utövandet av umgänget
11. Särskild information om domar om återlämnande av barn när exekvatur begärs enligt artikel 28. Denna möjlighet föreskrivs i artikel 40.2:
 - 11.1 Domen innebär att barnet skall återlämnas
 - 11.2 Person till vilken barnet skall återlämnas (om och i den mån denna uppgift förekommer i domen)
 - 11.2.1 Fullständigt namn
 - 11.2.2 Adress

Utfärdat i den

Namnteckning och/eller stämpel

¹⁷ Om mer än fyra barn omfattas av domen skall ytterligare ett formulär användas.

*BILAGA III***INTYG OM DOMAR OM UMGÄNGE ENLIGT ARTIKEL 41.1¹⁸**

1. Ursprungsmedlemsstat
2. Domstol eller myndighet som har utfärdat intyget
 - 2.1 Namn
 - 2.2 Adress
 - 2.3 Tfn, fax, e-postadress
3. Person(er) med umgänge
 - 3.1 Fullständigt namn
 - 3.2 Adress
 - 3.3 Födelsedatum och födelseort (om uppgifterna finns tillgängliga)
4. Andra personer med föräldransvar än de som nämns i punkt 3^{19 20}
 - 4.1
 - 4.1.1 Fullständigt namn
 - 4.1.2 Adress
 - 4.1.3 Födelsedatum och födelseort (om uppgifterna finns tillgängliga)
 - 4.2
 - 4.2.1 Fullständigt namn
 - 4.2.2 Adress
 - 4.2.3 Födelsedatum och födelseort (om uppgifterna finns tillgängliga)
 - 4.3 Andra
 - 4.3.1 Fullständigt namn
 - 4.3.2 Adress
 - 4.3.3 Födelsedatum och födelseort (om uppgifterna finns tillgängliga)
5. Domstol som har meddelat domen
 - 5.1 Domstolens namn
 - 5.2 Domstolsort
6. Dom
 - 6.1 Datum
 - 6.2 Referensnummer
7. Barn som omfattas av domen²¹
 - 7.1 Fullständigt namn och födelsedatum
 - 7.2 Fullständigt namn och födelsedatum
 - 7.3 Fullständigt namn och födelsedatum
 - 7.4 Fullständigt namn och födelsedatum

¹⁸ Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldransvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000.

¹⁹ Vid gemensam vårdnad kan den person som nämns i punkt 3 också nämnas i punkt 4.

²⁰ Markera rutan för den person som vid verkställighet av domen blir den förpliktade parten.

²¹ Om mer än fyra barn omfattas av domen skall ytterligare ett formulär användas.

8. Är domen verkställbar i ursprungsmedlemsstaten?

8.1 Ja

8.2 Nej

9. Vid utevarodom har stämningsansökan eller motsvarande handling delgivits den uteblivna personen i tillräckligt god tid och på ett sådant sätt att den personen kunnat förbereda sitt svaromål, eller, om den har delgivits utan att dessa villkor uppfyllts, är det styrkt att vederbörande otvetydigt har godtagit domen

10. Alla berörda parter har fått möjlighet att yttra sig

11. Barnen har fått möjlighet att komma till tals, om detta inte ansetts olämpligt med hänsyn till deras ålder eller mognad

12. Praktiska arrangemang för utövandet av umgänget (om och i den mån dessa uppgifter förekommer i domen)

12.1 Datum, klockslag

12.1.1 Början

12.1.2 Slut

12.2 Plats

12.3 Särskilda skyldigheter för den person som har föräldraansvar

12.4 Särskilda skyldigheter för den person som har umgänge

12.5 Eventuella begränsningar i utövandet av umgänget

13. Namnen på de parter som beviljats rättshjälp

Utfärdat i den

Namnteckning och/eller stämpel

BILAGA IV

INTYG OM ÅTERLÄMNANDE AV BARN ENLIGT ARTIKEL
42.1²²

1. Ursprungsmedlemsstat
2. Domstol eller myndighet som har utfärdat intyget
 - 2.1 Namn
 - 2.2 Adress
 - 2.3 Tfn, fax, e-postadress
3. Person till vilken barnet skall återlämnas (om denna uppgift förekommer i domen)
 - 3.1 Fullständigt namn
 - 3.2 Adress
 - 3.3 Födelsedatum och födelseort (om uppgifterna finns tillgängliga)
4. Personer med föräldraansvar²³
 - 4.1 Moder
 - 4.1.1 Fullständigt namn
 - 4.1.2 Adress (om uppgiften finns tillgänglig)
 - 4.1.3 Födelsedatum och födelseort (om uppgifterna finns tillgängliga)
 - 4.2 Fader
 - 4.2.1 Fullständigt namn
 - 4.2.2 Adress (om uppgiften finns tillgänglig)
 - 4.2.3 Födelsedatum och födelseort (om uppgifterna finns tillgängliga)
 - 4.3 Annan
 - 4.3.1 Fullständigt namn
 - 4.3.2 Adress (om uppgiften finns tillgänglig)
 - 4.3.3 Födelsedatum och födelseort (om uppgifterna finns tillgängliga)
5. Svarande (om uppgiften finns tillgänglig)
 - 5.1 Fullständigt namn
 - 5.2 Adress (om uppgiften finns tillgänglig)
6. Domstol som har meddelat domen
 - 6.1 Domstolens namn
 - 6.2 Domstolsort
7. Dom
 - 7.1 Datum
 - 7.2 Referensnummer
8. Barn som omfattas av domen²⁴

²² Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000.

²³ Denna punkt är inte obligatorisk.

²⁴ Om mer än fyra barn omfattas av domen skall ytterligare ett formulär användas.

- 8.1 Fullständigt namn och födelsedatum
- 8.2 Fullständigt namn och födelsedatum
- 8.3 Fullständigt namn och födelsedatum
- 8.4 Fullständigt namn och födelsedatum
- 9. Domen innebär att barnet skall återlämnas
- 10. Är domen verkställbar i ursprungsmedlemsstaten?
 - 10.1 Ja
 - 10.2 Nej
- 11. Barnen har fått möjlighet att komma till tals, om detta inte ansetts olämpligt med hänsyn till deras ålder eller mognad
- 12. Parterna har fått möjlighet att yttra sig
- 13. Domen medför att barnet skall återlämnas, och domstolen har i sin dom beaktat de skäl och det bevismaterial som ligger till grund för det beslut som har fattats enligt artikel 13 i Haagkonventionen av den 25 oktober 1980 om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn
- 14. I förekommande fall närmare uppgifter om åtgärder som vidtagits av domstolar eller myndigheter för att garantera barnets skydd efter återlämnandet till den medlemsstat där det har hemvist
- 15. Namnen på de parter som beviljats rättshjälp

Utfärdat i den

Namnteckning och/eller stämpel

BILAGA V

JÄMFÖRELSETABELL MED FÖRORDNING (EG) nr 1347/2000

Upphävda artiklar	Motsvarande artiklar i den nya texten
1	1, 2
2	3
3	12
4	
5	4
6	5
7	6
8	7
9	17
10	18
11	16, 19
12	20
13	2, 49, 46
14	21
15	22, 23
16	
17	24
18	25
19	26
20	27
21	28
22	21, 29
23	30
24	31
25	32
26	33
27	34
28	35
29	36
30	50
31	51
32	37
33	39
34	38
35	52

Upphävda artiklar	Motsvarande artiklar i den nya texten
36	59
37	60, 61
38	62
39	
40	63
41	66
42	64
43	65
44	68, 69
45	70
46	72
Bilaga I	68
Bilaga II	68
Bilaga III	68
Bilaga IV	Bilaga I
Bilaga V	Bilaga II

BILAGA VI

Förklaringar från Sverige och Finland enligt artikel 59.2 a i rådets förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000.

Förklaring från Sverige

I enlighet med artikel 59.2 a i rådets förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 förklarar Sverige härmed att konventionen av den 6 februari 1931 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap, tillsammans med slutprotokollet till konventionen, skall gälla i sin helhet i förbindelserna mellan Sverige och Finland i stället för bestämmelserna i förordningen.

Förklaring från Finland

I enlighet med artikel 59.2 a i rådets förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 förklarar Finland att konventionen av den 6 februari 1931 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap, tillsammans med slutprotokollet till konventionen, skall gälla i sin helhet i förbindelserna mellan Finland och Sverige i stället för bestämmelserna i förordningen.

Statens offentliga utredningar 2005

Kronologisk förteckning

1. Radio och TV i allmänhetens tjänst. Riktlinjer för en ny tillståndsperiod. Ku.
2. Radio och TV i allmänhetens tjänst. Finansiering och skatter. Ku.
3. Sveriges tillträde till 1995 års Unidroit-konvention om stulna eller olagligt utförda kulturföremål. Ku.
4. Liberalisering, regler och marknader. + Bilagor. N.
5. Postmarknad i förändring. N.
6. Säkert inlåst?
En granskning av rymningarna från Kumla, Hall, Norrtälje och Mariefred 2004. Ju.
7. Försvarsfastigheter – information till riksdagen och effektiv lokalförsörjning. Fi.
8. Behov av rörlig ledningsstödsresurs. Fö.
9. KRUT
Reformerat regelverk för handel med försvarsmateriel. UD.
10. Handla för bättre klimat.
Från införande till utförande. M.
11. Välfärdsverksamhet för sjömän. N.
12. Bokpriskommissionens slutrapport. Det skall vara billigt att köpa böcker och tidskrifter. U.
13. Lördagsdistribution av dagstidningar. U.
14. Effektivare handläggning av anknýtningssärenden. UD.
15. Familjeäterförening och fri rörlighet för tredjelandsmedborgare. UD.
16. Reformerat system för insättningsgarantin. Fi.
17. Vem får jaga och fiska?
Rätt till jakt och fiske i lappmarkerna och på renbetesfjällen. Jo.
18. Prospektansvar. Fi.
19. Beskattningen vid omstruktureringar enligt fusionsdirektivet. Fi.
20. Konsumentskydd vid modemkapning. Ju.
21. Vinstandelar. Fi.
22. Nya upphandlingsregler. Fi.
23. en BRASkatt? – beskattning av avfall som förbränns. Fi.
24. Arbetslivsinriktad rehabilitering.
Framtida organisation för Arbetslivstjänster och Samhall Resurs AB. N.
25. Gränslös utmaning – alkoholpolitik i ny tid. S.
26. Mobil med bil. Ett nytt synsätt på bilstöd och färdtjänst. + Bilaga, lättläst och Daisy. S.
27. Den svenska fiskerikontrollen – en utvärdering. Jo.
28. Dubbel bosättning för ökad rörlighet. Fi.
29. Storstad i rörelse.
Kunskapsöversikt över utvärderingar av storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal. Ju.
30. Lagen om byggfelsförsäkring.
En utvärdering. M.
31. Stödet till utbildningsvetenskaplig forskning. U.
32. Regeringens stabsmyndigheter. Fi.
33. Fjärrvärme och kraftvärme i framtiden. M.
34. Socialtjänsten och den fria rörligheten. S.
35. Krav på kassaregister Effektivare utredning av ekobrott. Fi.
36. På väg mot ... En hållbar landsbygdsutveckling. Jo.
37. Tolkutbildning – nya former för nya krav. U.

38. Tillgång till elektronisk kommunikation i brottsutredningar m.m. Ju.
39. Skog till nytta för alla? N.
40. Rätten till mitt språk
Förstärkt minoritetsskydd. Ju.
41. Bortom Vi och Dom.
Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering. Ju.
42. Säker information. Förslag till informationssäkerhetspolitik. Fö.
43. Vårdnad – Boende – Umgänge
Barnets bästa, föräldrars ansvar.
Del A + B. Ju.
44. Smiley: Hygien och redlighet i livsmedelshandlingen. Jo.
45. Säkra förare på moped, snöskoter och terränghjulning. N.
46. Bättre arbetslivsinriktad rehabilitering.
En fusion mellan Arbetslivstjänster och Samhall Resurs AB. N.
47. Kärnavfall – barriärerna, biosfären och samhället. M.
48. Ett utvecklat resurstilldelningssystem för högskolans grundutbildning. U.
49. Unionsmedborgares rörlighet inom EU. UD.
50. Arbetskraftsinvandring till Sverige – befolkningsutveckling, arbetsmarknad i förändring, internationell utblick. N.
51. Bilen, Biffen, Bostaden. Hållbara laster – smartare konsumtion. Jo.
52. Avgiftsfinansierad livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll – för en högre och jämnare kvalitet. Jo.
53. Beskattning när tillgångar värderas till verkligt värde. Fi.
54. Framtidens kriminalvård. Del 1+2. Ju.
55. Bättre inomhusmiljö. M.
56. Det blågula glashuset.
– strukturell diskriminering i Sverige. Ju.
57. Enhetlig eller differentierad mervärdesskatt? + Bilagedel. Fi.
58. Ny reglering av offentliga uppköps-erbjudanden. Ju.
59. Miljöbalken; miljökvalitetsnormer, miljöorganisationerna i miljöprocessen och avgifter. M.
60. Efter flodvågen – det första halvåret. Fö.
61. Personuppgifter för samhällets behov. Fi.
62. Anpassning av radio- och TV-lagen till den digitala tekniken. U.
63. Tryggare leveranser. Fjärrvärme efter konkurs. N.
64. en BRASKatt! – beskattning av avfall som deponeras. Fi.
65. Registerkontroll av personal vid hem för vård eller boende som tar emot barn eller unga. S.
66. Makt att forma samhället och sitt eget liv – jämställdhetspolitiken mot nya mål. + Forskarrapporter.
+ Sammanfattning N.
67. Energideklarationer.
Metoder, utformning, register och expertkompetens. M.
68. Regionala stimulansåtgärder inom skatteområdet. Fi.
69. Sverige inifrån.
Röster om etnisk diskriminering. Ju.
70. Polisens behov av stöd i samband med terrorismbekämpning. Ju.
71. Informationssäkerhetspolitik.
Organisatoriska konsekvenser. Fö.
72. Alkolås – nyckel till nollvisionen. N.
73. Reformerad föräldraförsäkring.
Kärlek Omvårdnad Trygghet.
+ Bilagor. S.
74. Nytt djurhälsoregister – bättre nytta och ökad säkerhet. Jo.
75. Hundgöra – att göra hundar som gör nytta. Jo.
76. Fiskevårdens finansiering. Jo.
77. Får jag lov?
Om planering och byggande. Del 1+2. M.
78. Etikprövningslagstiftningen – vissa ändringsförslag. U.
79. Vem får jaga och fiska? Historia, folk- rätt och miljö. Jo.
80. Uppdragsarkeologi i tiden. U.
81. Källan till en chans. Nationell handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården.
+ Särtryck: Mål och förslag.
+ Bilaga: Kunskapsöversikt. S.

82. Personer med tungt missbruk.
Stimulans till bättre vård och behandling. S.
83. Kärnavfall – kostnader och finansiering. M.
84. En ny uppgifts- och ansvarsfördelning mellan polis och åklagare. Ju.
85. Tillsyn på försäkringsområdet. Fi.
86. Ägaransvar vid trafikbrott. N.
87. Svårnavigerat? Premiépensionssparande på rätt kurs. Fi.
88. Vräkning och hemlöshet – drabbar också barn. S.
89. Bevakning av kollektivavtals efterlevnad. N.
90. Abort i Sverige. S.
91. Agenda för mångkultur.
Programförklaring och kalendarium för Mångkulturåret 2006. U.
92. Styrningen av insatsförsvaret. Fö.
93. Stärkt konkurrenskraft och sysselsättning i en ny geografi – en samlad förvaltning med politisk styrning. N.
94. Kunskap för biologisk mångfald – inventera mera eller återvinn kunskapen? M.
95. Nyttiggörande av högskoleuppfindingar. U.
96. En effektiv förvaltning för insatsförsvaret. Fö.
97. När en räcker. Mastdelning för miljön. N.
98. Behörighet och ansvar inom djurens hälso- och sjukvård. Jo.
99. Vissa företagsskattefrågor. Fi.
100. På den assistansberättigades uppdrag. God kvalitet i personlig assistans – ändamålsenlig användning av assistansersättning. S.
101. Utan timplan – för målinriktat lärande. U.
102. Utan timplan – forskning och utvärdering. U.
103. Anhörigåterförening. UD.
104. Sverige och tsunamin – granskning och förslag. Del 1 Huvudrapport. Del 2 Expertrapporter. Fi.
105. Stärkt rätt till heltidsanställning. N.
106. Partiell ledighet. N.
107. Förslag till strategisk handlingsplan för Sveriges bidrag till den globala bekämpningen av smittsamma sjukdomar. UD.
108. Betalningsansvar vid obehörig användning av kontokort m.m. Ju.
109. Yrkesförarkompetens. N.
110. Jämförelsevis. Styrning och uppföljning med nyckeltal i kommuner och lands-
ting. Fi.
111. Föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn i internationella situationer – 1996 års Haagkonvention m.m. Ju.

Statens offentliga utredningar 2005

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

Säkert inlåst?

En granskning av rymningarna från Kumla, Hall, Norrtälje och Mariefred 2004. [6]

Konsumentskydd vid modemkapning. [20]
Storstad i rörelse.

Kunskapsöversikt över utvärderingar av storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal. [29]

Tillgång till elektronisk kommunikation i brottsutredningar m.m. [38]

Rätten till mitt språk

Förstärkt minoritetsskydd. [40]

Bortom Vi och Dom.

Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering. [41]

Vårdnad – Boende – Umgänge.

Barnets bästa, föräldrars ansvar.

Del A + B. [43]

Framtidens kriminalvård. Del 1+2. [54]

Det blågula glashuset.

– strukturell diskriminering i Sverige. [56]

Ny reglering av offentliga uppköps-erbjudanden. [58]

Sverige inifrån.

Röster om etnisk diskriminering. [69]

Polisens behov av stöd i samband med terrorismbekämpning. [70]

En ny uppgifts- och ansvarsfördelning mellan polis och åklagare. [84]

Betalningsansvar vid obehörig användning av kontokort m.m. [108]

Föräldrans ansvar och åtgärder till skydd för barn i internationella situationer – 1996 års Haagkonvention m.m. [111]

Utrikesdepartementet

KRUT

Reformerat regelverk för handel med försvarsmateriel. [9]

Effektivare handläggning av anknätningsärenden. [14]

Familjeåterförening och fri rörlighet för tredjelandsmedborgare. [15]

Unionsmedborgares rörlighet inom EU. [49]

Anhörigåterförening. [103]

Förslag till strategisk handlingsplan för Sveriges bidrag till den globala bekämpningen av smittsamma sjukdomar. [107]

Försvarsdepartementet

Behov av rörlig ledningsstödsresurs. [8]

Säker information. Förslag till informations-säkerhetspolitik. [42]

Efter flodvågen – det första halvåret. [60]

Informationssäkerhetspolitik.

Organisatoriska konsekvenser. [71]

Styrningen av insatsförsvaret. [92]

En effektiv förvaltning för insatsförsvaret. [96]

Socialdepartementet

Gränslös utmaning – alkoholpolitik i ny tid. [25]

Mobil med bil. Ett nytt synsätt på bilstöd och färdtjänst. + Bilaga, lättläst och Daisy. [26]

Socialtjänsten och den fria rörligheten. [34]

Registerkontroll av personal vid hem för vård eller boende som tar emot barn eller unga. [65]

Reformerad föräldraförsäkring.

Kärlek Omvårdnad Trygghet. + Bilagor. [73]

Källan till en chans. Nationell handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården.

+ Särtryck: Mål och förslag.

+ Bilaga: Kunskapsöversikt. [81]

Personer med tungt missbruk.

Stimulans till bättre vård och behandling. [82]

Vräkning och hemlöshet – drabbar också barn. [88]

Abort i Sverige. [90]

På den assistansberättigades uppdrag.

God kvalitet i personlig assistans – ändamålsenlig användning av assistansersättning. [100]

Finansdepartementet

Försvarsfastigheter – information till riksdagen och effektiv lokalförsörjning. [7]

Reformerat system för insättningsgarantin. [16]

Prospektansvar. [18]

Beskattningen vid omstruktureringar enligt fusionsdirektivet. [19]

Vinstandelar. [21]

Nya upphandlingsregler. [22]

en BRASKatt? – beskattning av avfall som förbränns. [23]

Dubbel bosättning för ökad rörlighet. [28]

Regeringens stabsmyndigheter. [32]

Krav på kassaregister Effektivare utredning av ekobrott. [35]

Beskattning när tillgångar värderas till verkligt värde. [53]

Enhetlig eller differentierad mervärdesskatt? + Bilagedel. [57]

Personuppgifter för samhällets behov. [61]
en BRASKatt! – beskattning av avfall som deponeras. [64]

Regionala stimulansåtgärder inom skatteområdet. [68]

Tillsyn på försäkringsområdet. [85]

Svårnavigerat? Premiepensionssparande på rätt kurs. [87]

Vissa företagsskattefrågor. [99]

Sverige och tsunamin – granskning och förslag. Del 1 Huvudrapport. Del 2 Expertrapporter. [104]

Jämförelsevis. Styrning och uppföljning med nyckeltal i kommuner och lands- ting. [110]

Utbildnings- och kulturdepartementet

Radio och TV i allmänhetens tjänst.

Riktlinjer för en ny tillståndperiod. [1]

Radio och TV i allmänhetens tjänst.

Finansiering och skatter. [2]

Sveriges tillträde till 1995 års Unidroit- konvention om stulna eller olagligt utförda kulturföremål. [3]

Bokpriskommissionens slutrapport.

Det skall vara billigt att köpa böcker och tidskrifter. [12]

Lördagsdistribution av dagstidningar. [13]

Stödet till utbildningsvetenskaplig forskning. [31]

Tolkutbildning – nya former för nya krav. [37]

Ett utvecklat resurstilldelningssystem för högskolans grundutbildning. [48]

Anpassning av radio- och TV-lagen till den digitala tekniken. [62]

Etikprövningslagstiftningen – vissa ändringsförslag. [78]

Uppdragsarkeologi i tiden. [80]

Agenda för mångkultur.

Programförklaring och kalendarium för Mångkulturåret 2006. [91]

Nyttiggörande av högskoleuppfindingar. [95]

Utän timplan – för målinriktat lärande. [101]

Utän timplan – forskning och utvärdering. [102]

Jordbruksdepartementet

Vem får jaga och fiska?

Rätt till jakt och fiske i lappmarkerna och på renbetesfjällen. [17]

Den svenska fiskerikontrollen – en utvärdering. [27]

På väg mot ... En hållbar landsbygds- utveckling. [36]

Smiley: Hygien och redlighet i livsmedels- hanteringen. [44]

Bilen, Biffen, Bostaden. Hållbara laster – smartare konsumtion. [51]

Avgiftsfinansierad livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll – för en högre och jämnare kvalitet. [52]
Nytt djurhälsoregister – bättre nytta och ökad säkerhet. [74]
Hundgöra – att göra hundar som gör nytta. [75]
Fiskevårdens finansiering. [76]
Vem får jaga och fiska? Historia, folkrätt och miljö. [79]
Behörighet och ansvar inom djurens hälso- och sjukvård. [98]

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Handla för bättre klimat.
Från införande till utförande. [10]
Lagen om byggförsäkring.
En utvärdering. [30]
Fjärrvärme och kraftvärme i framtiden. [33]
Kärnavfall – barriärerna, biosfären och samhället. [47]
Bättre inomhusmiljö. [55]
Miljöbalken; miljökvalitetsnormer, miljöorganisationerna i miljöprocessen och avgifter. [59]
Tryggare leveranser. Fjärrvärme efter konkurs. [63]
Energideklarationer.
Metoder, utformning, register och expertkompetens. [67]
Får jag lov?
Om planering och byggande. Del 1+2. [77]
Kärnavfall – kostnader och finansiering. [83]
Kunskap för biologisk mångfald – inventera mera eller återvinn kunskapen? [94]

Näringsdepartementet

Liberalisering, regler och marknader. [4]
Postmarknad i förändring. [5]
Välfärdsverksamhet för sjömän. [11]
Arbetslivsinriktad rehabilitering.
Framtida organisation för Arbetslivstjänster och Samhall Resurs AB. [24]
Skog till nytta för alla? [39]
Säkra förare på moped, snöskoter och terränghjuling. [45]
Bättre arbetslivsinriktad rehabilitering. En fusion mellan Arbetslivstjänster och Samhall Resurs AB. [46]

Arbetskraftsinvandring till Sverige
– befolkningsutveckling, arbetsmarknad i förändring, internationell utblick. [50]
Makt att forma samhället och sitt eget liv – jämställdhetspolitiken mot nya mål. + Forskarrapporter.
+ Sammanfattning. [66]
Alkolås – nyckel till nollvisionen. [72]
Ägaransvar vid trafikbrott. [86]
Bevakning av kollektivavtals efterlevnad. [89]
Stärkt konkurrenskraft och sysselsättning i en ny geografi – en samlad förvaltning med politisk styrning. [93]
När en räcker. Mastdelning för miljön. [97]
Stärkt rätt till heltidsanställning. [105]
Partiell ledighet. [106]
Yrkesförarkompetens. [109]